

GRONG[®] kommune

ÅRSBUDSJETT 2023 HANDLINGSPLAN 2023 ØKONOMIPLAN 2023-2026

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG AV 16.11.2022

Sånn gjør vi det i Grong kommune!

Vi er åpne for det som er nytt

Vi er nysgjerrige og samarbeider på tvers i en åpen organisasjon

Vi utnytter mangfold og ulikhet til å utvikle oss

Vi er fleksible, brukerorienterte og leter etter nye måter å gjøre ting på

Vi kommuniserer åpent og tydelig, og med respekt

Vi gir og gjør oss fortjent til tillit

Vi er faglig oppdatert, og innenfor våre rammer utfører jobben vår med integritet og stolthet

Vi tør å gi og få tydelige forventninger og tilbakemeldinger

Vi har rom for å feile, men tar ansvar for våre feil og lærer av dem

Vi stoler nok på hverandre til at vi tør å være kritiske og utfordre

Vi er ansvarlige

Vi tenker og handler helhetlig innenfor gjeldende rammer, til det beste for hele kommunen og de rundt oss

Vi er lojale og framsnakker hverandre og arbeidsplassen vår

Vi opptre profesjonelt i møte med brukere, innbyggere og publikum

Vi spør om hjelp når vi trenger det, og strekker oss langt for å hjelpe hverandre

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Kommunestyrets vedtak i sak xx, møte 15.12.2022	4
2	Sammendrag av budsjett og økonomiplan.....	4
2.1	Innledning inkl. nye tiltak.	4
2.2	Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.	5
2.3	Finansielle måltall	8
2.4	Omstillingsbehov fremover.	9
2.5	Sluttkommentar	11
3	Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis.....	11
4	Visjon og mål.	12
5	Selvkost	14
6	Organisering	14
6.1	Politisk organisering.....	14
6.2	Administrativ organisering.....	17
6.3	Faste styringsaktiviteter Grong kommune.....	18
7	Befolkningsutvikling	18
7.1	Innledning.....	18
7.2	Befolkningsutvikling 2010 - 2022 og prognose til 2050.....	19
8	Rammebetingelser	22
8.1	Lønnsbudsjettering	22
8.2	Sosiale kostnader.....	22
8.3	Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse.	22
8.4	Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning	23
8.5	Utvikling i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.....	29
8.6	Flyktninger	34
8.7	Eiendomsskatt	35
8.8	Konsesjonsavgifter	37
8.9	Konsesjonskraftinntektene	37
8.10	Disposisjonsfond, investeringsfond og NTE-fondet.	38
9	Netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene.	40
10	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde.	44
10.1	Generelt.	44
10.2	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for administrasjon.	44
10.3	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for oppvekst og familie.....	47
10.4	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for helse og omsorg.	51
10.5	Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.....	58
10.6	Premisser og utfordringer til rammeområdet kirkeformål.....	61
10.7	Premisser og utfordringer til rammeområdet politisk styring, kontroll og fellesutgifter.....	61
11	Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune.	62
11.1	Finansielle måltall Grong kommune	62
11.2	Handlingsplan for 2023	64
12	Tiltak i planperioden	70
12.1	Følgende driftstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden.....	70
12.2	Følgende nye investeringstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden	70
12.3	Prosjekter som videreføres fra tidligere år.	71

13	Finansiering	71
14	Omstilling og effektivisering	71
14.1	Utfordringer og aktivitetsnivået fremover	71
14.2	Omstilling og effektivisering fordelt på rammeområder	72
14.3	Nærmere beskrivelse av hvert enkelt omstillingstiltak	74
14.4	Oppsummert omstillingsbehov ved et aktivitetsnivå som er tilpasset kommunens inntekter uten bruk av fond	77
14.5	Sluttkommentar	78
15	Obligatoriske budsjettskjema	82
15.1	BUDSJETTSKJEMA BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT	82
	ØKONOMIPLANPERIODEN 2023 - 2026	82
15.2	DETALJERT OPPSTILLING PKT 6 I BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT	83
15.3	ØKONOMISK OVERSIKTDRIKT - ØKONOMIPLANPERIODEN 2023 – 2026	84
15.4	BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING 2023 - 2026	85
15.5	INVESTERINGSBUDSJETT FOR 2023 PÅ KONTONIVÅ.	88
16	Vedlegg Gebyrregulativ	90
17	Kommunestyrets vedtak av 15.12.2022.	92
18	Vedlegg: Oversikt over investeringstiltak som er lagt inn i perioden 2023-2026.	94

1 Kommunestyrets vedtak i sak xx, møte 15.12.2022

Vedlegg 17 bakerst i heftet.

2 Sammendrag av budsjett og økonomiplan

2.1 Innledning inkl. nye tiltak.

Grong kommune er inne i en utfordrende økonomisk periode. Nedgang i inntekter bla. som følge av folketallsutviklingen, utfordrer oss økonomisk. Det har i 2022 vært jobbet med å finne omstillingstiltak ned på et utgiftsnivå som samsvarer med kommunens inntekter. Følgende nye tiltak på drift- og investering er det funnet rom for;

Nye driftstiltak i økonomiplanperioden.

Prosjekt navn	Drift / 1000 kr:			
	2023	2024	2024	2026
Prosjektmedarbeider (kr 835.000,-) i perioden 2023-2025. Dette er en stilling som skal arbeide for å generere prosjekt i samspill med hele organisasjonen. Vi opplever at flere og flere statlige midler er prosjektbasert og må søkes om. Grong kommune må ta den ballen. Stillingen finansieres i utgangspunktet ved bruk av fond, men lykkes vi med stillingen vil prosjektene finansiere stillingen.	835 000			
Skifte dører Ekker barnehage	12 000			
Huskestativ Bergsmo barnehage	30 000			
Ny oppvaskmaskin Bergsmo barnehage	25 000			
Ny moppemaskin Harran oppvekstsenter	40 000			
Leasing Vaskerobot Gronghallen	90 000	90 000	90 000	90 000

Nye investeringstiltak i økonomiplanperioden.

Brutto tall ligger inne nedenfor.

Prosjekt navn	Investering år / 1000 kr:			
	2023	2024	2025	2026
Varebil vaktmester	150 000			
Kjøp av leilighet Trøahaugen Vest	1 950 000			
Helseplattformen			12 000 000	
Renovering leiligheter Trøahaugen	500 000			
Renovering leiligheter/boliger		500 000	500 000	
Ventilasjon Bergsmo barnehage	300 000			
Renovering gymbygg Harran			1 500 000	
Heis GHØ	1 200 000			
Helsefløy	10 000 000	10 000 000		
Renovering hovedkjøkken GHØ	500 000			
Ombygging sikkert møterom og kopimaskinrom	150 000			
Vurdering grunnforhold næringsområde Langness	500 000			
Utskifting membran Konovatnet fellesvannverk	200 000			
Ny utrykningsbil	1 000 000			
Investeringstilskudd Grong kirke		400 000		
Investeringstilskudd Harran kirke	500 000			
SUM	16 950 000	10 900 000	14 000 000	

Det vises til eget vedlegg 18 med oversikt over hvert enkelt investeringstiltak inkl. finansiering og driftskostnader.

2.2 Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.

Kommunens handlingsplan 2023 inkl. en rekke utviklingstiltak finner en i kap. 11.2.

Pensjon og premieavvik.

Premieavviket dvs. differansen mellom pensjonspremie og pensjonskostnad kan forventes å bli noe større fremover. Det er for 2023 budsjettet med et premieavvik, inntektsføring på 15,9 millioner. Dette gir igjen en høyere utgiftsføring fremover i tid i og med at inntektsført premieavvik 2023 skal utgiftsføres med like store beløp de kommende 7 årene.

Når det gjelder prognosen for 2022 så bygger denne på at KLP kun oppnår minimumsavkastning på sin kapitalforvaltning. De siste årene har gått langt bedre enn dette slik at kommunen har mottatt større summer i premiefond enn i opprinnelig prognose, noe som igjen gir mindre premieinnbetaling og mindre premieavvik. Grong kommune har i 2022 benyttet de ekstra midlene som ble tilbakeført til premiefondet i 2021 vedrørende fellesordningen på kr 16,6 millioner. Tilsvarende tilbakebetaling vedr. sykepleieren på kr 1,6 mill står fremdeles på bok i KLP. De 16,6 millionene vi har brukt vil påvirke premieavviket/amortiseringen i de kommende 7 årene. Det vil anslagsvis bedre drifta med ca 1,8 mill årlig.

Skatt og rammetilskudd.

Kommunens frie inntekter i form av skatt og rammetilskudd er i utgangspunktet lagt inn med samme kronebeløp pr. år. Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden. Beløpet som er lagt inn i for 2023 harmonere med de beløp som ligger inne i forslag til statsbudsjettet for 2023, og er på kr 191.400.000,-.

Lånegjeld

I økonomiplanperioden er det kun lagt inn forslag til nye investeringer som er mål-tiltak. De største investeringene som er lagt inn er renovering helsefløya i 2023/2024 og helseplattformen i 2025. Til tross for disse store pluss flere små nye investeringsprosjekter så blir det årlige låneopptaket mindre enn nedbetaling av avdrag. Slik økonomiplan ligger nå så viser lånegjelda en topp ved utgangen av 2023, for så å reduseres fremover.

Flyktninger

2023	20 ordinære flyktninger.
2024	20 ordinære flyktninger.
2025	20 ordinære flyktninger.
2026	20 ordinære flyktninger.

Totalt er det budsjettet med vertskommune-, integrerings- og tilskudd enslige mindreårige som følger;

	Opprinnelig 2017	Opprinnelig 2022	2023	2024	2025	2026
Vertskommunetilskudd, mottaket	2 058 000	0	-	-	-	-
Integreringstilskudd	14 211 000	7 474 000	12 956 000	14 451 000	15 083 000	15 707 000
Ekstra tilskudd EM	500 000					
Ekstra tilskudd bosetting utover anmodning	50 000					
Ekstra tilskudd flyktninger nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker	2 760 000					

SUM Integreringstilskudd	19 579 000	7 474 000	12 956 000	14 451 000	15 083 000	15 707 000
Tilskudd enslige mindreårige;						
Antall em reduseres fortløpende iom at det ikke bosettes nye.	16 531 000	3 646 000	2 491 000	2 236 000	1 823 000	1 410 000
SUM tilskudd enslige mindreårige	16 531 000	3 646 000	2 941 000	2 236 000	1 823 000	1 410 000
SUM TILSKUDD	36 110 000	11 120 000	15 897 000	16 687 000	16 906 000	17 117 000

Ut fra oversikten ovenfor så ser en at dette var er en relativt stor inntektspost i Grong kommunens budsjett, som nå er redusert fra år til år. Selvfølgelig knytter det seg store utgiftsposter også til dette området. Området er svært usikker, da det er umulig å se for seg hvordan bosettingen vil bli fremover. Som en følge av situasjonen i Ukraina så har bosettingstallet blitt høyere i 2022 enn opprinnelig budsjettet. Vi har i budsjett og økonomiplan lagt inn en forutsetning om 20 nye bosatte pr. år.

Når det gjelder bosetting av enslige mindreårige, så har vi ikke fått forespørsel om disse de siste årene og signalet er at dette heller ikke vil være aktuelt pr dags dato. Derav er det ikke budsjettet med slik bosetting fremover, og enheten fases ut etter hvert som dagens bosatte flytter ut av ordningen. Den er tatt helt ut av budsjettet fom. 2024.

Utgiftene som relaterer seg til flyktninger ligger spredd i hele budsjettet slik at det er vanskelig/umulig å beregne utviklingen av disse dersom en velger et av scenariene ovenfor. Det er viktig å merke seg at dette kapitlet 8.6 kun omhandler inntektssiden vedr. flykninger.

Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Benyttet promillesats har ligget stabil på 7 promille for verker og bruk og næring. Satsen for boliger og hytter er lagt inn med 4 promille fom 2023.

For år 2023 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteliggingen for kraftverkene det vil si for 2021. For Grongs vedkommende gjelder dette kraftverkene; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss, Nedre Fiskumfoss, Fjerdingselva AS, Grøndalselva AS og Småkraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss.

Det har vært en kraftig reduksjon i eiendomsskattegrunnlaget de siste årene. Vi har i løpet av årene 2015 -2018 fått skatten redusert med totalt 5,6 millioner kroner. For 2018 - 2021 har det vært en økning på totalt kr 2,2 mill. **Hva eiendomsskatten for kraftverkene blir for 2023 har vi per i dag ingen opplysninger om.**

Grong kommune gjennomførte ny alminnelig taksering i 2019 og nye takster er tatt i bruk fom. 2020. Disse vil da stå slik i 10 år fremover, så lenge det ikke skjer endringer på aktuelle eiendommer.

Takstgrunnlag skal jfr. regelverket reduseres med 30% i tillegg ble max sats endret til 5 promille for 2020. Ny taksering medførte at vi klarte å hente inn eiendomskatteinntekter tilsvarende beløpet for 2019 i 2020. Promillesatsen ble ytterligere redusert til ny makssats for bolig og fritidseiendommer på 4 promille fom. 2021. **Dette tilsa reduserte eiendomskatteinntekter på 1,1 millioner fra 2020 til 2021. Sats på 4 promille forslås beholdt også i 2023.**

Avgiftsendringer

Vedr endringer i de kommunale avgifter og betalingssatser vises det til vedlegg i budsjettheftet. I utgangspunktet er det lagt inn økninger i hht. konsumprisindeks på ca 6%. Når det gjelder VAR-områdene så forutsettes det full dekning så her er prisøkningen noe høyere en konsumprisindeksen.

Når det gjelder renovasjonsavgiften så er økningen som foreslås vesentlig høyere enn konsumprisindeksen. Avgiften øker som følge av økte drivstoff kostnader og planlagte og utførte investeringer på gjenvinningsstasjoner og planlagt nytt anlegg på Spillum (eller annet sted). I tillegg har kostnadene økt mer enn forventet slik at MNA sine avgifter for 2023 gir en 9% økning for husholdninger i stedet for planlagte 2,5%. For hytte er økningen 15%.

Grong kommune har ikke økt sine avgifter i samme takt som MNA, men brukt av fondsmidler for å få en mer gradvis økning.

Fondsmidler er nå er brukt opp og vi må ta en kraftig økning for å være ajour med prisene til MNA.

Det ligger derfor inne en økning på 19,5% for ordinær husholdning og 22,5% for hytter og caravan.

Bruk av fond

Dersom budsjettet 2022 holder stikk vil vi opparbeide oss et «fritt» disposisjonsfond på 20,3 mill. ved årets slutt 2022.

Avsetning og bruk fremgår av tabellen nedenfor.

	Saldo IB	2022	2023	2024	2025	2026	Saldo UB
«Fritt» disposisjonsfond inkl flyktningefond	25.969'	5 623'	835'	2 685'	2 685'		14 141'
Rentefond	2 565'			1 489'			1 076'
Premieavviksfond	18.353'						18.354'
Gusli skog	190'	130'	60'				0'

Slik budsjett og økonomiplan ligger pr. i dag vil en ved utgangen av 2025 har stående igjen ca 14,1 millioner på «fritt disposisjonsfond», kr 1 mill. på rentereguleringsfondet, 18,4' mill på pensjonsfondet og 0 på Gusli skog fondet.

Investeringsfond

Ved utgangen av 2021 har vi et ubundet investeringsfond på kr 1.907.000,-. Dette gjelder salgsinntekter avsatt i 2021 tenkt benyttet til del finansiering av kunstgressbanen nå i 2022.

Det er videre budsjettet med salg av boliger. Salgsinntektene forutsettes benyttet til finansiering av investeringene, slik at investeringsfondet vil ikke øke nevneverdig i løpet av perioden.

NTE-fondet

Det er utarbeidet egne vedtekter for fondet. Disse tilsier at 20% av fondet videreformidle, 30% settes av til et slags «reserve/risiko» fond, mens resten 50% kan benyttes til samfunns- og næringsutvikling.

NTE fondet utvikler seg slik i perioden:

	2022	2023	2024	2025	2026
Nte fond, samfunns- og næringsutvikling 50% IB	3 719 000	2 880 000	1 998 000	1 155 000	347 000
Årlig forventet avsetning	1 570 000	1 543 000	1 543 000	1 543 000	1 543 000
Forventet bruk;					
Egenandel bredbåndutbygging Harran	-958 000				
Infrastruktur Grong næringspark	-357 000	-678 000	-668 000	-658 000	-648 000
Basseng	-1 094 000	-1 747 000	-1 720 000	-1 693 000	-1 666 000
SUM 50% andel	2 880 000	1 998 000	1 155 000	347 000	-423 000

Nte fond, reservefond 30% IB	2 764 000	3 706 000	4 632 000	5 558 000	6 484 000
Årlig forventet avsetning	942 000	926 000	926 000	926 000	926 000
SUM 30% andel	3 706 000	4 632 000	5 558 000	6 484 000	7 410 000
Sum totalt NTE-fond	6 586 000	6 630 000	6 713 000	6 831 000	6 987 000

Det forventes økning i renteutgiftene fremover. Dette gjør at en i slutten av perioden sannsynligvis må bruke av reservefondet for å finne dekning av renter og avdrag basseng og næringspark. Fondet vil ved utgangen av perioden være på anslagsvis 7 millioner.

Formannskapet på befarig ved Nye Nedre Fiskumfoss kraftstasjon

2.3 Finansielle måltall

Ny kommunelov inneholder en ny generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid. Det nevnes nøye prioriteringer, jevnlig oppfølging av budsjett, egenfinansiering av investeringer, planmessig vedlikehold av eiendom og håndtering av risiko som noen stikkord for god langsiktig økonomiforvaltning.

Den nye kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Kommunestyret vedtok i september i k-sak 35/19 at følgende finansielle måltall skal innarbeides i budsjett og økonomiplan for Grong kommune;

De konkrete måltallene gjelder i et tidsperspektiv innenfor økonomiplanperioden dvs. 4 år.

- Netto driftsresultat, minimum 1,75% av driftsinntektene.
- Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene, bør ikke overstige 120%.
- Disposisjonsfond, minimum 7,5% av driftsinntektene.
- Arbeidskapitalen bør utgjøre minst 15%

Finansielle måltall	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	3,5	2,41	1,91	2,83	0,6	-1,14	-3,83	-0,94	-1,68	-1,24	0,32
Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene	123,1	112,3	118,8	122	114	110	116	110	105	103	97
Prosent disposisjonsfond av driftsinntektene	11,56	14,16	15,82	17	16,6	14,4	13,53	12,54	11,32	10,55	10,56
Arbeidskapital (minus premieavviket) i prosent av driftsinntektene	23,1	12,89	17,89	20,35	20,64	18,18					

Nærmere beskrivelse av de ulike tallene finnes under pkt 11.1

2.4 Omstillingsbehov fremover.

Det er lagt inn følgene forventninger om innsparinger på de ulike rammeområdene i økonomiplanperioden.

Tabellen skal forestås slik;

Innsparingen på ramme 2 i 2023 er totalt kr 3 444 000,-. Det forventes at dette da er tiltak som gir tilsvarende effekt hvert år utover i økonomiplanperioden. I tillegg kommer det ytterligere kr 1 157 000,- i innsparing f.o.m 2024 som også forventes å ikke kun ha et års effekt, men kan videreføres utover i perioden. Til slutt så skal det i 2025 hentes inn et nytt beløp på 137.000,-. Altså totalt omstillingsbeløp for 2025 sett i forhold til dagens situasjon for ramme 2 er på kr 4 738 000,-.

	2023	2024	2025	2026
Ramme 1 Adm. og fellesutgifter				
Prosjekt Samskaping (frivillighet) er tildelt kr 300.000,- til prosjektledelse. Prosjektledelsen legges til servicekontoret og oppgaven/ansvaret tas innenfor ordinær bemanning.	300 000			
Fordelt rammeinnsparing fom 2024		300 000		
SUM	300 000	300 000	0	0
Ramme 2 Oppvekst og familie				
Maks antall plasser og redusert åpningstid SFO Grong og Harran. Åpningstiden reduseres til 07:30 – 16:00.	370 000			
Nedlegging en barnehage. Forutsetter salg av bygget. Anslått innsparingen på kr 1.000'. Fordelt mellom ramme 2 og 4. Halvårs effekt i 2023.	500 000	500 000		

Handlingsprogram og økonomiplan 2023-2026 – Budsjett 2023

Det reduseres med en lærerstilling. Dette må fordeles mellom GBU og Harran	750 000			
Redusert åpningstid to barnehager. Åpningstiden blir da 07:30 – 16:00.	140 000			
Rest av forventet innsparing 2022 som ikke har mulig å gjennomføre i 2022, men som forventes hentet inn i 2023	1 684 000	-500 000		
Fordelt rammeinnsparing fom. 2024		1 157 000	137 000	
SUM	3 444 000	1 157 000	137 000	0
Ramme 3 Helse og omsorg				
Omstilling - økt bruk multidose 50%. Generell gjennomgang av turnuser for å se på vaktlengder i hjemmesykepleien 20%. Sammenbygging av brannvarslingsanlegg på miljøarbeidertjenesten kr 100.000,-. Anslått beløp på kr 250.000,- i 2023 1/2 års effekt. Økes til helårseffekt fom 2024.	250 000	250 000		
Fordelt rammeinnsparing fom. 2024		570 000	139 000	
SUM	250 000	820 000	139 000	0
Ramme 4 Næring, miljø, kultur, teknisk, brann				
Privatisering vei.	220 000	220 000		
Delfinansiering næringskonsulent ved bruk av næringsfondet	150 000			
Hoga heim prosjekt. Vi har mottatt tilsagn på midler til dette prosjektet i samarbeid med Overhalla og Høylandet. Gjelder kun 2023.	60 000	-60 000		
Visit Namdalen finansieres ved bruk av næringsfond	100 000			
Ungdomsklubben. Redusert aktivitet og utstyr	15 000			
Kulturskolen. Reduksjon lærerressurser og fagtilbud	30 000			
Bibliotek. Redusert vikarlønn og ekstrahjelp	25 000			
Kuben. Redusert markedsføring og informasjon ut.	20 000			
Ungdommens kulturmønstring. Fjernet budsjett skyssutgifter	15 000			
Fordelt rammeinnsparing fom. 2024		200 000		
SUM	635 000	360 000		
Ramme 5 Kirkeformål				
Generell innsparing - omstilling	200 000	100 000		
Sum innsparing/omstilling ramme 1 - 9	4 829 000	2 737 000	276 000	

Bruk av disposisjonsfond for finansiering av prosjekt stilling	835 000	835 000	835 000	
Bruk av rentereguleringsfondet		1 489 000		
Bruk av disposisjonsfond vedr. innføring helseplattformen		1 850 000	1 850 000	
I tillegg kommer forventet lønnsøkning for 2023.	4 500 000			
SUM	10 164 000	6 911 000	2 961 000	

Totalt omstillingsbehov som ligger inne i økonomiplanperioden fordelt på det enkelte år er som følger: Altså innsparing på kr 10,2 mill i 2023, og ytterligere kr 6,6 mill i 2024 og nye nesten 3 mill i 2025. Da er vi slik det ser i pr. nå, i mål fom 2025 slik at vi fom 2026 kan starte oppbyggingen av fond igjen. Viktig å merke seg at det i forbindelse med investeringsprosjektet på helseplattformen er lagt inn en forventet innsparing på ramme 3. Dette utgjør anslagsvis 1,9 mill pr. år og kommer i tillegg til det som ligger i tabellen ovenfor.

Vi ser ovenfor at det foreligger store utfordringer for å komme i balanse i årene som kommer. Omstillingsbehovene er fordelt på de ulike rammeområdene. Det er viktig å merke seg at dette kun er anslag og at fordelingen mellom rammeområdene kan måtte endres underveis i perioden. For å komme frem til en fordeling mellom rammene har vi benyttet kostratall – analyser fra ks – og sett på hvilke områder vi bruker mer penger enn landssnittet og hvilke områder vi benytter mindre på enn landssnittet. Viktig å merke seg at forventet lønnsøkningen ikke er kompensert. Det forventes at denne hentes inn på egen ramme.

2.5 Sluttkommentar

For budsjett 2023 og planperioden frem til 2027 har kommunedirektøren lagt frem flere konkrete forslag som kan være med på å snu den økonomiske situasjonen fra bruk av fond til mer balanse mellom rammer og driftsutgifter. Det er tiltak som vil merkes av både innbyggeren og de ansatte, men kommunaldirektøren mener at dette er tiltak som ikke skal ramme de aller svakeste. Det er gjort tilpasninger på forslagene slik at enkelte sårbare som kan rammes, skal ivaretas.

Samtidig ser en at økt rente på lån vil gi oss en utfordring i fremtiden. Særlig i 2024 forventer vi den høyeste renten før vi forhåpentligvis vil se at den på nytt snur etter omstillingstiltakene i nasjonen. Det betyr at det også fremover må legges inn innsparingskrav i driftsrammene på sektorene, men ikke like mye hvis vi får gjennomført foreslåtte tiltak.

Det er benyttet KOSTRA-tall for å se på de områder en kan forvente mest potensiale, og en har derav gjort fordeling av forventet innsparing ut ifra dette.

3 Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis

Økonomireglementet sier følgende;

Årsbudsjettet er en bindende plan for bruk av kommunen sine midler i budsjettåret. Kommunestyret sine prioriteringer samt de målsettinger og premisser som budsjettet bygger på skal komme tydelig frem i dokumentet. Årsbudsjettet er identisk med første år i økonomiplan.

Forslaget til årsbudsjett for påfølgende budsjettår fremmes av rådmannen til politisk behandling innen utgangen av desember. Formannskapet gi innstilling ovenfor kommunestyret. Kommunestyret vedtar budsjett i balanse før utgangen av desember (året før budsjettåret). Dette dokumentet vedtas som netto budsjetttramme pr. rammeområde.

Budsjettet inneholder de samme budsjettskjemaene som økonomiplan.

I tillegg til obligatorisk budsjett/økonomiplan dokument utarbeides det detaljbudsjett for rammeområdene 1 – 9 som arbeidsdokument for administrasjonen. Dette viser budsjetterte tall på alle konti – 5 siffer under hvert ansvar.

Forslag til årsbudsjett fremmes av kommunedirektøren til politisk behandling innen medio november.

Hvordan årsbudsjettet utarbeides i praksis:

Det første som gjøres i budsjettprosessen er å utarbeide såkalt "**konsekvensjustert budsjett**". Dette består i å videreføre driftsbudsjettet, med utgangspunkt i revidert budsjett for 2022, med "dagens drift". Her legges inn de korrigeringer som følger av kjente forhold som vedtak, lønnsøkninger, prisstigning o.l. På denne måte framkommer driftsresultatet i økonomiplanperioden dersom det ikke foretas endringer i drifta. Videre så bygger budsjett og økonomiplan på fremlagt forslag til statsbudsjettet, se eget punkt 8.4. Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden. Det har i hele prosessen vært dialog med både kommunalsjefer, avdelingsledere og tillitsvalgte. Kap 14 omhandler en del av de forholdene som er gjort og skal gjøres for å bringe budsjett og økonomiplan i balanse fremover.

Etter formannskapet har fattet sitt vedtak legger de frem dokumentet for offentlig ettersyn før det tas opp til 2. gangs behandling i formannskapet samt med endelig vedtak i kommunestyret den 15. desember 2022.

Vi har følgende rammeområder:

- Ramme 1 – Administrasjon og fellesutgifter
- Ramme 2 – Oppvekst og familie
- Ramme 3 – Helse og omsorg.
- Ramme 4 – Næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning.
- Ramme 5 – Kirkeformål
- Ramme 6 – Politisk styring, kontroll og fellesutgifter
- Ramme 7 – Særregnskap (Kommunale samarbeid)
- Ramme 8 – Skatter, rammetilskudd m.v.
- Ramme 9 – Renter, avdrag, finanstransaksjoner.

4 Visjon og mål.

Kommuneplanen og økonomiplanen er kanskje de to viktigste strategiske planverkene innenfor kommunens virksomhet. Gjennom kommuneplanen settes retning og valg av strategier, mens økonomiplanen skal prioritere de tiltak som må gjennomføres for at målene skal nås. Vedtak av visjon og hovedmål ble fattet 22.04.2021. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i kommunestyret 22.06.22 i sak 30/22. Strategidelen inneholder et overordnet mål, 4 hovedmål og flere ulike punkter benevnt «Slik gjør vi det:»

Visjon for Grong kommune: Kraft i elver og folk.

Overordnet mål:

Innen 2030 skal bærekraft og folkehelse danne grunnlaget for all samfunns og næringsutvikling i Grong.

Hovedmål:

1. Innen 2030 skal Grong være en kommune som er attraktiv for bedrifter og som har et

mangfoldig næringsliv.

2. Innen 2030 skal Grong fortsatt være et trygt og attraktivt bosted
3. Innen 2030 skal det bo flere barn i Grong enn i dag.
4. Innen 2030 skal folk kjenne Grong som nytenkende og inkluderende

Kommuneorganisasjonen:

Rammebetingelsene for Grong kommune har endret seg mye de siste årene, bl.a. økonomi, krav i lov, avtaleverk og kommunalt ansvar. I tillegg endres forventningene til våre tjenester fra bl.a. Stat og våre innbyggere. Store endringer i rammebetingelsene har medført et stort fokus på behovet for omstilling, bl.a. omstilling for mer effektiv drift herunder å finne et tilpasset tjenestenivå (godt nok), utnytte ressurser på tvers av rammeområdene og ha rett kompetanse på riktig sted og til riktig tid.

Å videreutvikle en stor kommuneorganisasjon til å håndtere store endringer i rammebetingelsene nå og i fremtiden, er en stor og omfattende prosess. Vi ønsket et større søkelys på dette og startet opp arbeidet med ledelse- og medarbeiderutviklingsprosjektet høsten 2021. Høsten 2022 går prosjektet over i en prosess, hvor vi har mål om å videreutvikle kommuneorganisasjonen som en attraktiv arbeidsplass med høyt nærvær og trivsel. Kultur og holdninger skal være i fokus.

Vårt utgangspunkt er at ledere, i prosess med alle ansatte, skal jobbe i retning av å begrense detaljstyring og målinger til det som er mest nødvendig for organisasjonen, og som oppleves meningsfylt av medarbeideren. Det innebærer også at lederen må ta en aktiv rolle som tilrettelegger – gjennom struktur, rutiner, holdningsarbeid, tillit og tilhørighet – for at alle våre medarbeidere skal få gode muligheter til å bruke sin kompetanse og bidra til organisasjonens verdiskapning.

Medarbeiders opplevelse av å få brukt kompetansen sin utgjør en selvstendig og viktig motivasjonsfaktor. Høy opplevd bruk av sin egen kompetansen blant alle ansatte er knyttet til større trivsel på jobb, høyere mestringsstro og en sterkere følelse av å ha verdi på jobb. Vi mener at en viktig faktor er at ansatte tar, men også kan ta ansvar og gjerne i samhandling med øvrige kollegaer. Vi mener at en slik prosess på sikt vil skape bedre service og mer effektive tjenester til våre innbyggere.

Vi arbeider med gevinstmål for prosessen som foreløpig er som følger:

- Skape en kultur på alle avdelinger der ansatte også tar ansvar for fellesskapets oppgaver
- Sammen står vi stødig i sko'n!
- Lage et "godt nok" tjenestetilbud til våre innbyggere

En rettesnor i det videre arbeidet vil være den nylige vedtatte Verdiplakat – Sånn gjør vi det i Grong kommune. Verdiplakaten, sammen med 10-faktorarbeidet, vil bli arbeidet med i årsbudsjettets handlingsdel. Vi vil få til noe i 2023, men trykket vil øke fra og med 2024.

Sånn gjør vi det i Grong kommune!

Vi er åpne for det som er nytt Vi er nysgjerrige og samarbeider på tvers i en åpen organisasjon Vi utnytter mangfold og ulikhet til å utvikle oss Vi er fleksible, brukerorienterte og leter etter nye måter å gjøre ting på Vi kommuniserer åpent og tydelig, og med respekt	Vi gir og gjør oss fortjent til tillit Vi er faglig oppdatert, og innenfor våre rammer utfører jobben vår med integritet og stolthet Vi tør å gi og få tydelige forventninger og tilbakemeldinger Vi har rom for å feile, men tar ansvar for våre feil og lærer av dem Vi stoler nok på hverandre til at vi tør å være kritiske og utfordre	Vi er ansvarlige Vi tenker og handler helhetlig innenfor gjeldende rammer, til det beste for hele kommunen og de rundt oss Vi er lojale og framsnakker hverandre og arbeidsplassen vår Vi opptrer profesjonelt i møte med brukere, innbyggere og publikum Vi spør om hjelp når vi trenger det, og strekker oss langt for å hjelpe hverandre
--	--	--

Vedtatt i administrasjonsutvalget 15.06.2022

5 Selvkost

Kommunestyret har tidligere fattet et prinsippvedtak om at innbyggerne skal dekke kommunens kostnader på områdene vann, kloakk, renovasjon, slam og feiing. Dette skal gjøres i hht. selvkost. Dette prinsippet videreføres også i denne økonomiplanperioden.

Definisjon av selvkost er den merkostnad som kommunen påføres med å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Hvis differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag viser et overskudd, skal overskuddet dekke inn et underskudd fra tidligere år. Et overskudd som ikke dekker inn et underskudd, skal avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet. Et overskudd som er avsatt til selvkostfondet, skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto. En slik forståelse kan dels være motivert ut ifra behovet for en nødvendig fleksibilitet i forhold til endringer på inntekts –og kostnadssiden, f.eks som følge av investeringer, som de fleste kommunene opplever.

Overskudd det enkelte år avsettes til et selvkostfond for hvert område. Underdekning enkelt år registreres også og skal tas inn med tilsvarende overskudd på områdene i løpet av en 5 års periode.

Ved regnskapsavslutningen for 2021 hadde vi følgende selvkostfond;

Vann	1 428 214
Kloakk	1 257 973
Slam, underskudd	-151 830
Renovasjon	375 223
Feiing	348 460
Byggesaksbehandling	107 653
Kart og deling	66 306

6 Organisering

6.1 Politisk organisering

Det politiske systemet i Grong kommune er organisert etter formannskapsmodellen, med kommunestyre og formannskap. Fra 1.1.2011 overtok formannskapet arbeidsområdene for hovedutvalg for helse og oppvekst og hovedutvalg for utvikling.

Kommunestyret har følgende sammensetning:

Kommunestyrets sammensetning	2019 - 2023
Totalt	17
Senterpartiet	9
Arbeiderpartiet	5
Miljøpartiet de grønne	1
Høyre	1
Sosialistisk venstreparti	1

6.1.1 Politisk ledelse

Kommunestyret og formannskapet ledes av ordfører Borgny Grande.

Ledere for utvalg og råd er:

Utvalg / råd / nemnd:	Leder
Kontrollutvalg	Vigdis Linmo
Eldreråd	Morten Fiskum
Eiendomsskatt, sakkyndig nemnd	Jon Strand
Eiendomsskatt, sakkyndig ankenemnd	Odd Fuglum
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	Mette Finvold Grønbeck

6.1.2 Interkommunalt samarbeid

- IKT Indre Namdal IKS
- Midtre Namdal Avfallsselskap
- IKS Namdal rehabilitering – Høylandet
- Vertskommune for Indre Namdal barnevern og PPT
- Vertskommune for NAV Indre Namdal
- Vertskommune for Brann- og redningstjenesten (samarbeid Overhalla, Høylandet og Grong)
- Vertskommune for Legevaktsamarbeid i Indre Namdal (ny modell fra 01.01.2021)
- Vertskommune for tekniske tjenester som;
 - Byggesak
 - GIS

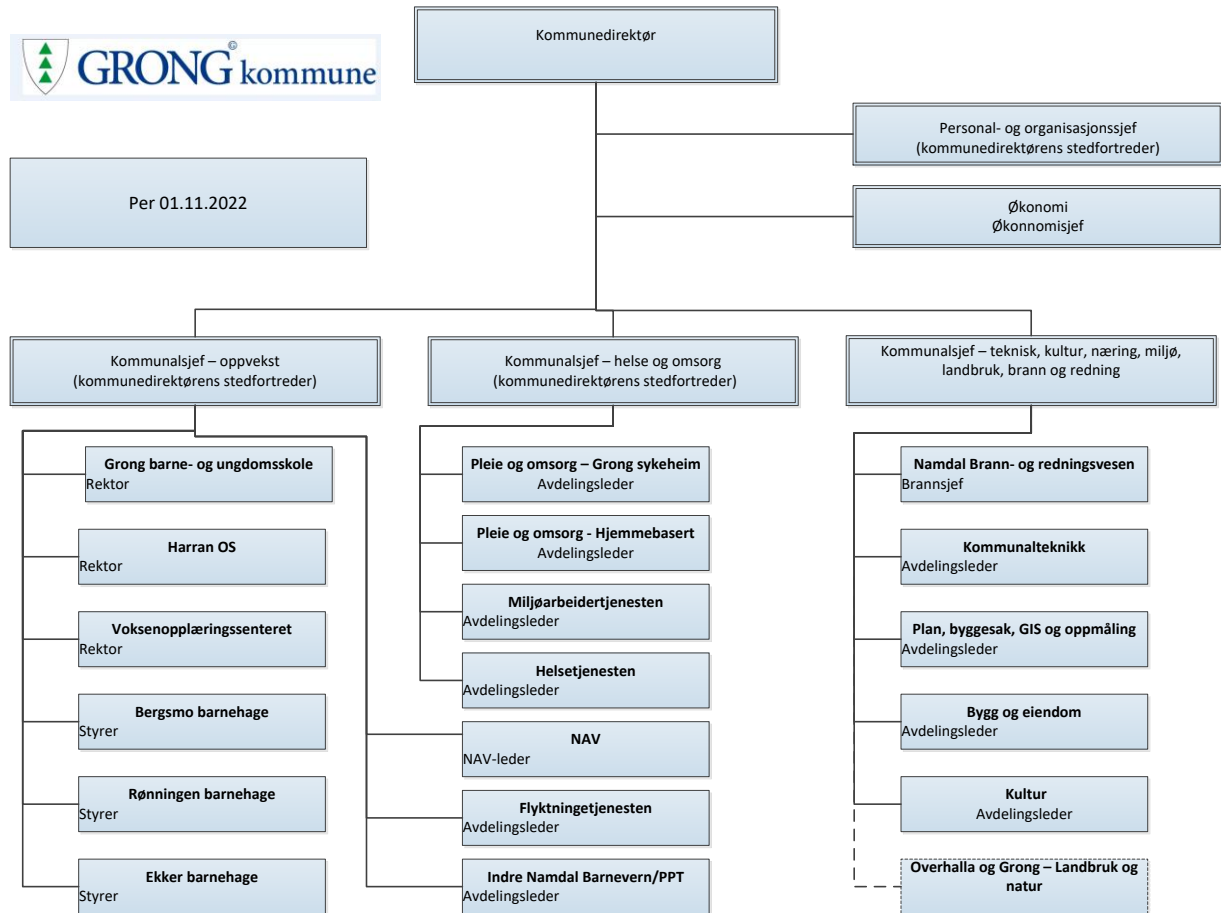
Kart- og oppmåling
Arealplanlegging
Byggetilsyn
Vann og avløp

- Vertskommunesamarbeid om Lønn mellom Lierne, Røyrvik, Grong og Namsskogan (vertskommune)
- Namdal regionråd
- Revisjon Midt-Norge SA
- KonSek Trøndelag IKS
- Regional veterinærtjeneste
- Legevaktsamarbeid i Indre Namdal (utvides fra 01.01.2021)
- Museet Midt

I tillegg foreligger flere avtaler vedr kjøp og salg av tjenester, eksempelvis oppmåling, byggesaksbehandling og jordmor.

6.2 Administrativ organisering

Organisasjonskart:

Figur 1: Administrativ organisering i Grong kommune

Kommunedirektørens ledergruppe består nå av:

- Kommunedirektør
- 3 kommunalsjefer
- Personal- og organisasjonssjef
- Økonomisjef

Nivå 2:

- Avdelingsledere/enhetsledere
- Stab og støttefunksjoner

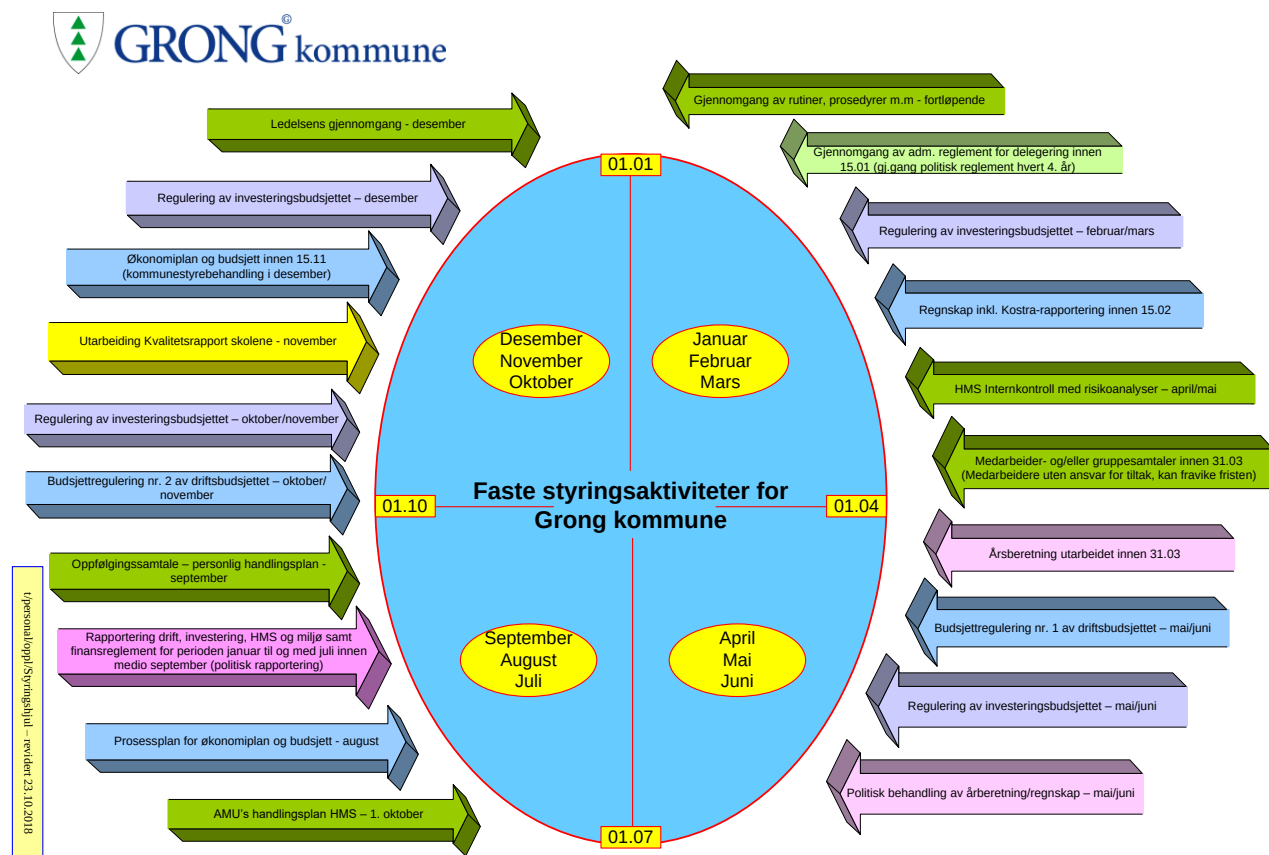

Ledelse- og medarbeiderutvikling
Første samling for ledere

6.3 Faste styringsaktiviteter Grong kommune.

Et årshjul handler om å tilpasse Grong kommunes aktiviteter til den praktiske hverdagen slik det arbeides nå, både i forhold til administrativ og politisk rapportering samt øvrige oppgaver. Det gir ledere oversikt over og frister for ulike aktiviteter som skal gjennomføres i løpet av et år. De ulike aktiviteter som er skissert under, blir etter hvert lagt inn i et nytt system i vårt kvalitetsstyringssystem Compilo.

Følgende faste styringsaktiviteter gjøres gjeldende:

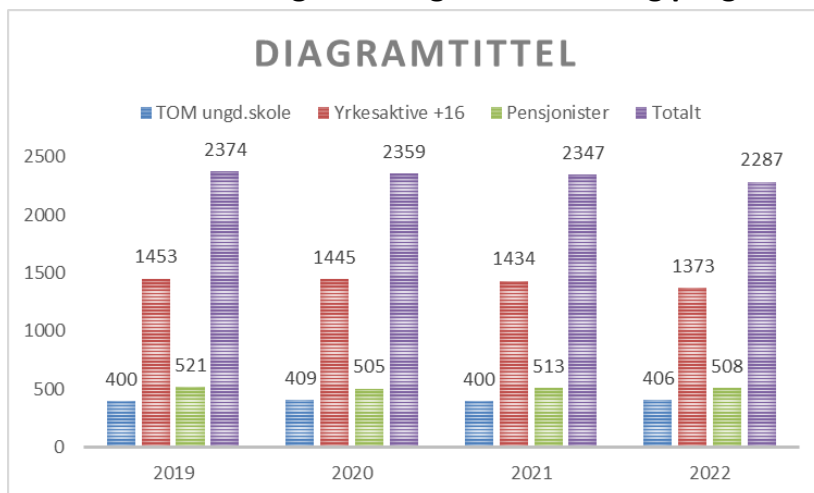
Figur 2: Årshjul Grong kommune

7 Befolkningsutvikling

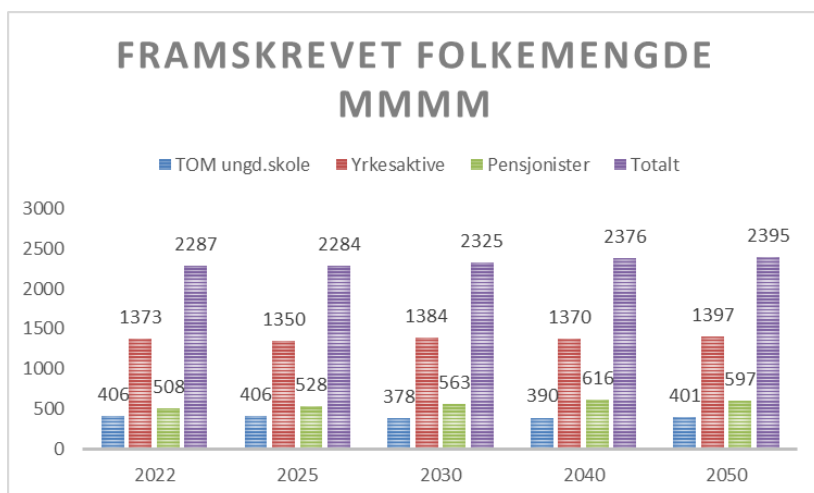
7.1 Innledning

Befolkningsutviklingen, og sammensetningen av kommunens befolkning, er svært avgjørende når rammetilskudd skal beregnes. Hvordan utviklingen blir fremover er viktig både med tanke på rammetilskuddet og hvordan en skal dimensjonere tjenestetilbudet i kommunen.

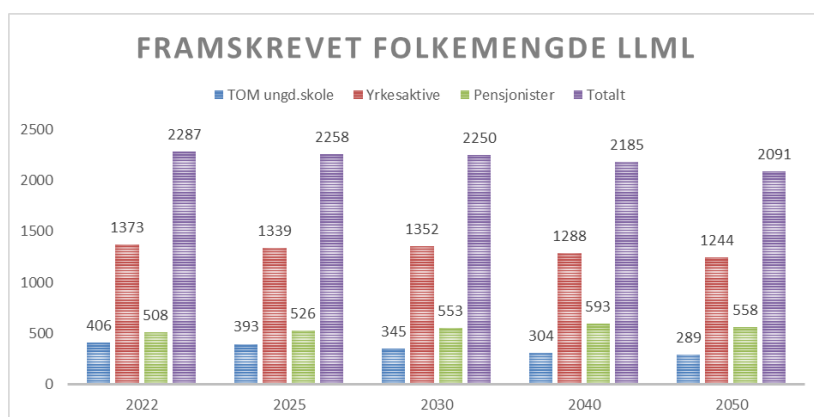
7.2 Befolkningsutvikling 2010 - 2022 og prognose til 2050.

Figur 3: Kilde: SSB hist. utv. av befolkning

Figur 4: Kilde: SSB, folketall (middels nasjonal vekst MMMM)

Figur 5: Kilde: SSB, folketall (lav nasjonal vekst LLML)

01.01.2022 var det registrert 2287 personer i Grong kommune. Dette er en reduksjon på 60 personer fra 01.01.2021. Denne trenden har nå vært over noe tid, men vi ser at i løpet av første halvår 2022 er vekst på 1 person.

Økt innvandring kan være med på å stagnere denne utviklingen noe i de nærmeste årene.

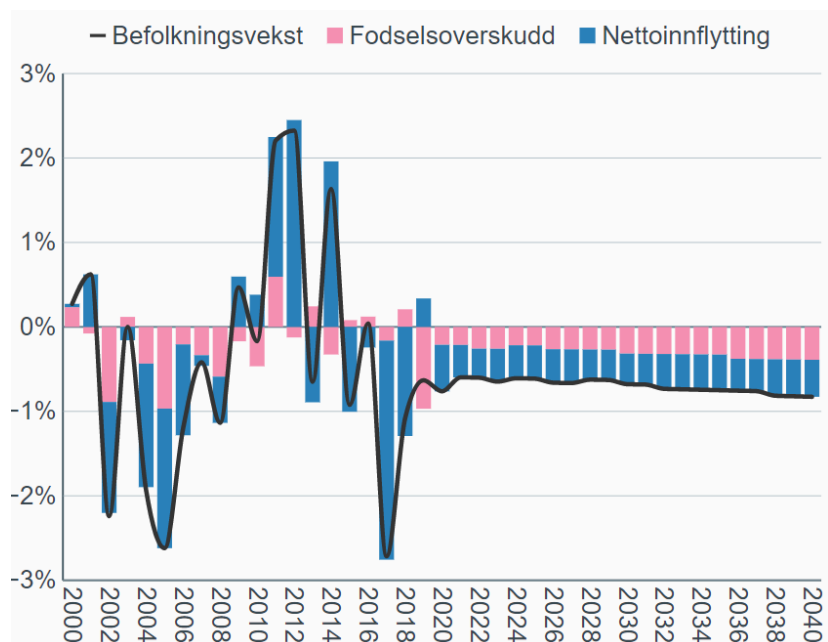
I SSB sin framskriving med mellomalternativet, så forventes en økning fremover til 2050. Nye prognoser fra SSB viser nå en langt lavere vekst enn hva som fremgikk av budsjettokumentet i fjor. Prognose 2050 er nå på 2395, men samme tall på dette tidspunktet i fjor var på hele 2532.

Legger en til grunn prognose med lav nasjonal vekst, ser en at historisk trend vil fortsette med klar nedgang i innbyggere som er barn, ungdom og yrkesaktiv alder.

Dette støttes også av statistikk som er utarbeidet av Telemarksforskning (se fig. 6).

Dette vil få betydning for både den økonomiske situasjonen og hvordan en skal drifte barnehager, skoler og andre oppvekstrelaterte tjenester. Grong kommune har i sine egne analyser lagt seg på et fødselstall på ca 20 pr år, samt en forventet tilflytting med ca 5 personer pr år. Det vil si et barne- og ungdomstall (0-16) på 400.

Vi mener dette er optimistisk, men kan være realistisk i forhold til samfunnsplan og målsetting. Dette er det samme som en ser i prognosen på MMMM over lang tid, men det forventes en nedgang i et kortere tidsperspektiv. LLML viser en klar nedgang både på kort og lang sikt.

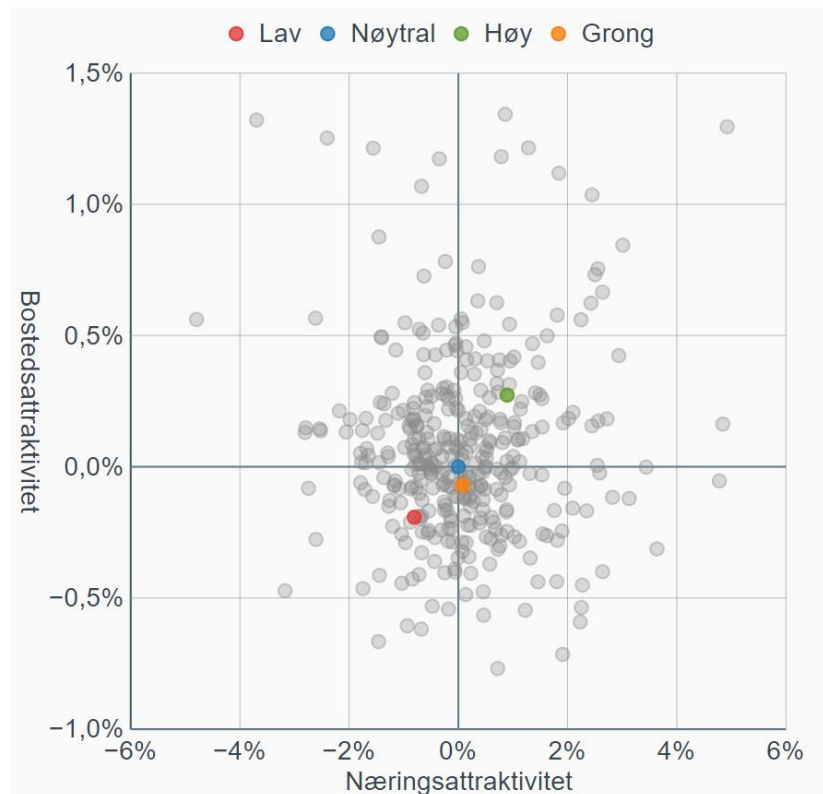

Figur 6: Kilde telemarksforskning. Prognose befolkning

Telemarksforskning viser fire ulike scenarier for utviklingen av folketallet i Grong, alt etter hvor høy attraktivitet Grong har i framtiden. Hensikten er å få fram mulighetsrommet for befolkningsvekst, altså hvor mye folketallsveksten kan påvirkes lokalt. Et scenario er at en lykkes med å skape høy og positiv attraktivitet for både bosetting og næringsliv. Her vil attraktivitetsverdien for Grong bli som vist med den grønne prikken.

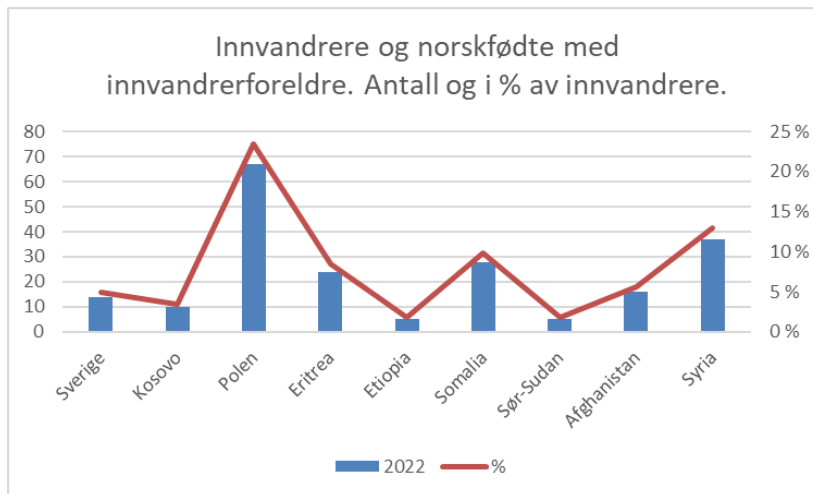
De grå prikkene er attraktivitetsverdier for alle steder i den siste tiårsperioden. Vi får da et optimistisk scenario, et best case, men som likevel er realistisk i den forstand at det er steder som har oppnådd slike attraktivitetsverdier tidligere.

I et annet scenario er den framtidige attraktiviteten lav. Det er vist med den røde prikken. Forskjellen mellom scenariet med høy og lav attraktivitet vil vise hvilket mulighetsrom det er for framtidig befolkningsutvikling. Et naturlig scenario er at attraktiviteten er akkurat som middels. Det vil gi en vekst i tråd med forventet ut fra de strukturelle betingelser som er lagt inn i scenariet (den blå prikken). Et siste scenario er at

Figur 7: Fra Telemarksforskning. Verdier for attraktivitet for Grong som er lagt inn i scenariene. Gjennomsnittsverdier for de andre stedene i perioden 2010-2019 er vist med de grå prikkene.

attraktiviteten for Grong blir den samme i framtiden som gjennomsnittet for de siste ti årene, oransje prikk.

Grong har hatt en positiv innvandring i flere år. Innvandrerne fordeler seg på en rekke land, men europeiske land dominerer med Polen som det største.

En del av innvandrerne fra afrikanske land flytter etter hvert til en større kommune innenlands for å være i større miljøer, mens noen blir og bosetter seg fast i Grong.

Figur 8: Kilde: SSB - kommunefakta Grong

En slik bosetning er helt klart med på å bedre fremtidsutsiktene i forhold til antall innbyggere. Målsettingen er ikke bare å være en kommune som mottar flyktninger, men som gjør dette og samtidig får en ny Grongning bosatt her over lengre tid. Utfordringen er å få til en god integrering i samfunnet og deltagelsen. Men ikke minst tilgangen til et arbeidsmarked, som er av stor og viktig betydning for hvordan en vil kunne lykkes med dette.

Dette er mennesker med svært ulik bakgrunn, kompetanse og opplevelser fra tidligere. Individuelle og kulturelle utfordringer vil det være, og en ser at det er en jobb som må gjøres over lengre tid for å lykkes med målsettingen.

Dette har også en kostnadsside som en ikke kan se bort fra. Selv om tilskudd er beregnet for dekke de fleste kostnadene, er det merknader og meroppgaver som må til og som gir et bilde der utgifter og inntekter ikke alltid balanseres. Jevnt og tilstrekkelig antall bosettinger over tid er viktig for å kunne opprettholde kompetanse, beredskap og økonomisk balanse.

8 Rammebetingelser

8.1 Lønnsbudsjettering

Vi har i budsjettet lagt inn forventet korrekt lønn f.o.m 1.1.2023

Det er ulike vekstanslag for gjennomsnittlig årslønn for 2023:

Nasjonalbudsjettet	4,2%
Norges Bank	4,6 %
SSB	4,4%

Med bakgrunn i ovennevnte legger Grong kommune til grunn en årslønnsvekst for 2023 på 4,2. Årslønnsveksten får kun virkning i 8 måneder, da all lønnsvekst i hovedsak har virkningsdato 01.05. Et utdrag av budsjett for 2023 tilsier totalt kr 159 mill. som grunnlag for årslønnsvekst. Inklusiv sosiale utgifter er beregnet årslønnsvekst for 2023, beregnet til ca kr 5,4 mill. Budsjettforslaget for 2023 er saldert ved å avsette kr 975' til reservert tilleggsbevilgning. Dette med tanke på utdeling til de avdelinger hvor det viser seg å bli helt umulig å ta lønnsøkning 2023 innen egen ramme. Resterende beløp på ca 4,5 mill må hentes inn på de ulike rammeområdene uten at de er tildelt ekstra midler til dette.

Samlede lønnsutgifter og sosiale utgifter er vist i oppstillingen "Økonomisk oversikt drift" som er innarbeidet i budsjettheftet.

8.2 Sosiale kostnader

Sosiale kostnader er lagt inn med følgende satser:

- ❖ Pensjon
 - KLP 22,33% på fellesordningen
 - KLP 21,73% på sykepleierordningen
 - Statens pensjonskasse 10,25%
- ❖ Arbeidsgiveravgift 5,1%
- ❖ Avsetning til feriepenger 12%.

8.3 Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse.

Status:

Til og med 3. kvartal 2022 har Grong kommune et nærvær på totalt 90,0 %, tilsvarende det vi hadde etter 3. kvartal 2021. For å kunne benytte rapporter på detaljer, må vi benytte begrepet fravær på enkelte områder som omhandler nærværarbeidet. Eksempelvis hvor mye det enkelte fraværet er i forhold til totalen som tabellen under. Sykefraværet fordeles på 2,6 % egenmeldt og 7,4 % legemeldt. Sykefraværet fordeles etter kvartal og varighet som følger:

	Egenm.:	1 – 16:	> 17:	Sum:
Fravær i % 1. kv. 2022	3,5	1,1	8,3	12,9
Fravær i % 2. kv. 2022	1,8	0,7	7,5	9,7
Fravær i % 3. kv. 2022	1,3	0,3	6,4	8,0
Fravær i % 4. kv. 2022				

Nærværet for perioden 2020 - 2021:

2020 88,6 % (egenmeldt – 1,5 % og legemeldt – 9,9 %)

2021 90,5 % (egenmeldt – 1,9 % og legemeldt – 7,6 %)

I Arbeidsgiverstrategien (AGS) definerte vi vårt mål i 2011 om et gjennomsnittlig nærvær på 95 %. Vårt fokus i AGS har vært bl.a. «å ta egen helse på alvor». Vi har over tid arbeidet hardt med å nå våre målsettinger, men vi når ikke våre konkrete målsettinger på nærvær på 95 %.

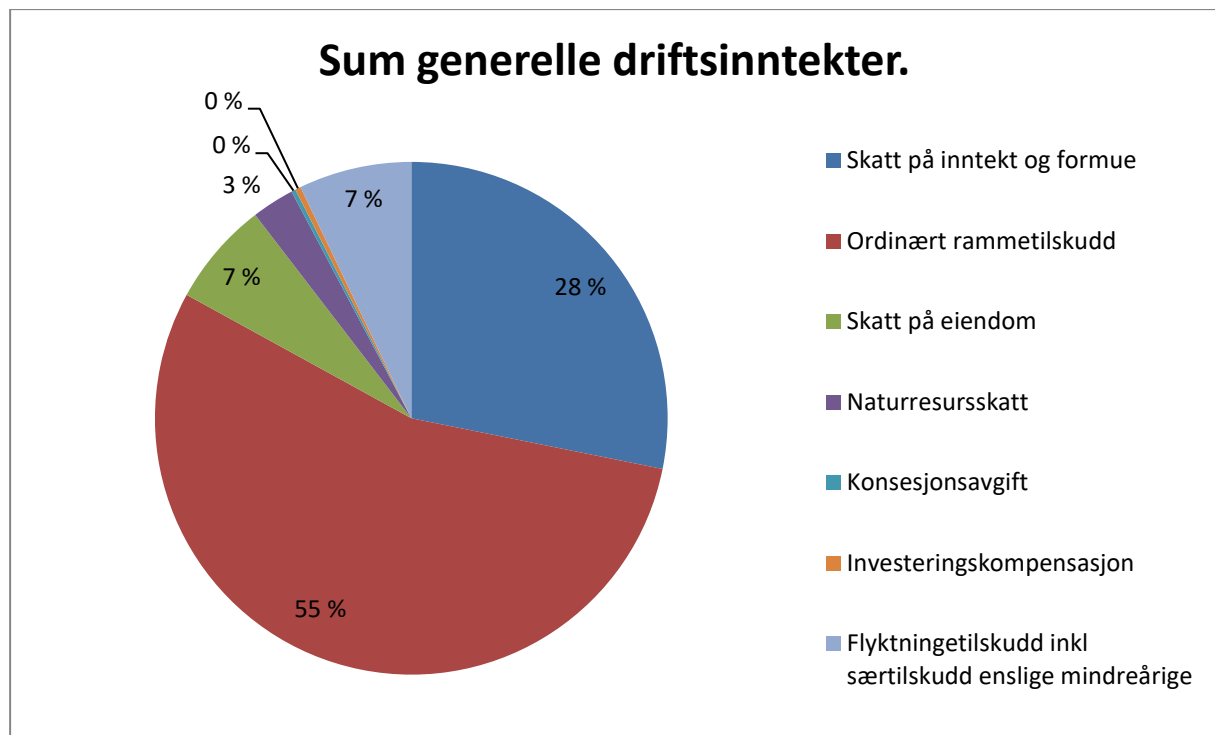
Med hensyn til oppfølging av arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse vises det til handlingsdelen i årsbudsjettet – Felles utviklingstiltak. Her framgår en detaljert oversikt over planlagte tiltak. Hovedfokus er aktiviteter i tråd med gjennomført leder- og medarbeiderutviklingsprosjekt i 2021 - 2022. Prosessen inneholder bl.a. oppfølging av vedtatt Verdiplakat – Sånn gjør vi det i Grong kommune og oppfølging av 10-FAKTOR-undersøkelsen.

For å lykkes med dette arbeidet må oppfølgingen prioriteres av alle våre avdelingsledere. Like viktig er samspillet mellom lokal ledelse og lokal tillitsvalgt og verneombud, jfr. vedtatte rutiner for lokalt partsamarbeid.

8.4 Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning

8.4.1 Fordeling av kommunens generelle driftsinntekter 2023.

Kakediagrammet viser fordeling av sum Generelle driftsinntekter på kr 223.377.000,- (jfr. budsjettskjema 1A)

8.4.2 Kommunedirektørens forslag til budsjett for 2023 er basert på regjeringens forslag til statsbudsjett.

Om det konkrete innhold i statsbudsjettforslaget vises til internettsidene til regjeringen: [Statsbudsjettet 2022 - regjeringen.no](https://statsbudsjettet2022.regjeringen.no) og KS: [Statsbudsjettet 2023 - KS](https://ks.no/tema/2023/01/10/statsbudsjettet-2023)

8.4.3 Skatt og rammetilskudd

Ansvar 8000 - Skatt på inntekt og formue

Når det gjelder kommunenes skatteinntekter så inngår disse i en skatteutjevning som har til formål å delvis jevne ut forskjeller i skatteinntektene kommunene imellom. I denne skatteutjevningen inngår inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatten (skatt fra kraftselskapene).

Den kommunale selskapsskatten er avviklet fra 2009. Overskuddsskatten for selskap og andre etterskuddspliktige skatteyttere tilfaller staten.

Størrelsen på den kommunale inntektsskatten og formuesskatten for personlige skattytere bestemmes i statsbudsjettet hvert år.

Kommuner med skatteinntekter under landssnittet får kompensert for 60% av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. I tillegg får kommuner med skatteinntekter under 90% av landssnittet kompensert for 35% av differansen mellom egne skatteinntekter og 90% av landssnittet. Grong kommunen er en av de kommunene som har en egen skatteinngang som ligger under 90% av landssnittet og således mottar kompensasjon- såkalt inntektsutjevning.

For 2023 er det lagt inn skatteanslag i samsvar med statsbudsjettet. Det er for 2023 også en forskjell mellom skatteanslaget lagt i statsbudsjettet og det skatteanslaget som fremgår av KS prognosemodell. Statsbudsjettet gir et anslag på kr 79.786' i skatt og inntektsutjevning, mens anslaget fra KS som bygger på et snitt av siste tre års skatteinngang, samt folketall pr. 1.7.2022 gir en forventet skatteinngang på kr 79.096' altså 690.000,- lavere. Vi har i budsjett 2023 forholdt oss til det høyeste anslaget. ***Det er derfor viktig å være klar over denne forutsetningen i budsjett 2023.*** Det er alltid vanskelig å treffe korrekt ved budsjettering av skatteinntekten. Det som er et faktum er at det er utviklingen på landsbasis som er avgjørende, som igjen virker på inntektsutjevningen. Forholdet må følges opp utover 2023.

Skatteanslaget er videreført flatt i økonomiplanperioden.

Ansvar 8200 - Rammetilskudd

Rammetilskuddet er den desidert største inntektskilden for kommunen. Rammetilskudd + formues- og inntektsskatt benevnes som **frie inntekter** i kommunen. Til sammen utgjør de frie inntektene 191,4 mill. kroner i kommunedirektørens forslag til 2023 budsjett. Av det totale beløpet i skatt og rammetilskudd utgjør skatt på formue og inntekt inkl. inntektsutjevningen kr 79,8 mill. kr, og rammetilskuddet 111,6 mill. kr. Til sammenligning så forventer vi å få inn kr 187,8 millioner i skatt og rammetilskudd for 2022 inkl. skjønnsmidler tildelt fra statsforvalteren.

Om inntektssystemet:

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes og fylkeskommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. For å oppnå dette målet tas det ved fordelingen av rammetilskuddet hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes og fylkeskommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning). Det gis også et skjønnstilskudd for å korrigere for forhold som ikke ivaretas godt nok i fordelingsystemet ellers. Inntektssystemet inneholder i tillegg virkemidler som utelukkende er begrunnet med regionalpolitiske målsettinger. Det samlede rammetilskuddet utbetales i ti terminer gjennom året.

Fordelinga av hele rammetilskudds-potten er nokså komplisert.

Rammetilskuddet består av følgende komponenter for Grong for 2023:

- Innbyggertilskudd
 - Utgifts utjevning
 - Korreksjoner og tilskudd med særskilt fordeling
 - INGAR Overgangsordninger (Inntektsgarantitilskudd fra 2009)
- Distriktstilskudd Nord-Norge
- Skjønnstilskudd

Innbyggertilskudd

Det samlede innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp pr. innbygger til alle kommuner etter at det er tatt hensyn til tilskudd som gis en særskilt fordeling. Beløpet for 2023 er på kr 28.077,- pr. innbygger. Grongs innbyggertall pr. 1.7.2022 var på 2286 innbyggere. Dette er en nedgang i antall innbyggere på 44 stk fra samme tidspunkt i fjor.

Omfordeling av innbyggertilskudd – Utgiftsutjevning:

Omfordelingen som følge av utgifts- og inntektsutjevning gjøres i *innbyggertilskuddet*.

Utgiftsutjevningen i inntektssystemet er begrunnet med at forhold av demografisk, geografisk og sosial art gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene i liten grad kan påvirke. For at kommunesektoren skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere må det tas hensyn til slike strukturelle kostnadsforskjeller ved fastlegging av de økonomiske rammene til den enkelte kommune. Eksempel på kostnadsforskjeller kan være aldersfordeling eller reiseavstand innen kommunen. En tar fra de relativt sett lettdrevne kommunene og gir til de relativt sett tungdrevne. Med lettdrevet/tungdrevet menes en kommune som vurdert etter objektive kriterier er rimeligere/dyrere i drift enn gjennomsnittskommunen. Objektive kriterier er forhold som kommunen i prinsippet ikke kan påvirke, for eksempel alderssammensetning og bosettingsmønster.

For å finne ut om en kommune er mer lettdrevet eller tungdrevet enn gjennomsnittet, er det gjort omfattende analyser av hvilke faktorer som har betydning for variasjon i kostnadene ved tjenesteproduksjonen i kommunal sektor.

Det har skjedd både store og små endringer i kostnadsnøklerne i de senere årene. Det er disse nøklene som gir grunnlaget for utgiftsutjevninga. Nærmere beskrivelse nedenfor.

Kostnadsnøkklene

Det beregnes for hvert kriterium en indeks på følgende måte ut fra eksemplet innbyggere 0-1 år:

$$\frac{0-1 \text{ åringer i Grong, 41 stk}}{\text{0-1 åringer i landet 109 740 stk}} = \mathbf{0,8917 \text{ Kriterieindeks.}}$$

Antall innbyggere Grong 2 286 stk / antall innbygger i landet totalt 5 455 792 stk

Denne indeksen blir så multiplisert med en fastsatt vektning for denne indeksen i dette tilfellet 0,0057.

Delsum for kriteriet innbyggere 0-1 år blir på **0,0051**.

Tabellen nedenfor viser kriterieindeksen og vektning de tre siste årene. Det er ikke gjort vesentlige endringer i vektningen de siste årene. Kriterieindeksen påvirkes som en ser ovenfor av antallet Grong kommune har sett i forhold til landet totalt sett. Indeksen for Innbyggere 0-1 år viser en økning fra 2022 til 2023 for eksempel.

De faktiske tall viser at grong kommune har 2 barn mer i den aldersgruppa i 2023 enn i 2022. Dvs. at Grong kommune har et høyere antall barn i alder 0-1 år sett i forhold til totalen for landet i 2023 enn hva vi hadde i 2022. Helt konkret så var det 39 barn i denne aldersgruppen i tallene for 2022 og 41 i tallene for 2023.

	2023			2022			2021		
	Kriterie- indeks	Vekt	Delsum	Kriterie- indeks	Vekt	Delsum	Kriterie- indeks	Vekt	Delsum
Innbyggere 0-1 år	0,8917	0,0057	0,0051	0,8307	0,0057	0,0047	0,7872	0,0055	0,0043
Innbyggere 2-5 år	0,8355	0,1361	0,1137	0,9867	0,1355	0,1337	0,9397	0,1363	0,1281
Innbyggere 6-15 år	1,0390	0,2645	0,2748	0,9926	0,2632	0,2613	0,9473	0,2628	0,249
Innbyggere 16-22 år	1,0004	0,0236	0,0236	0,9912	0,0236	0,0234	1,0244	0,0231	0,0237
Innbyggere 23-66 år	0,8988	0,1049	0,0943	0,9083	0,1051	0,0955	0,9182	0,1054	0,0968
Innbyggere 67-79 år	1,2881	0,0567	0,0730	1,2346	0,057	0,0704	1,2245	0,0572	0,07
Innbyggere 80-89 år	1,6358	0,0767	0,1255	1,6292	0,0775	0,1263	1,738	0,0781	0,1357
Innbyggere 90 år og over	1,6952	0,0385	0,0653	2,0209	0,0389	0,0786	1,8354	0,0393	0,0721
Basiskriteriet. fom 2017 Gradert basistilskudd	7,5088	0,0159	0,1194	7,2498	0,0159	0,1153	7,1064	0,016	0,1137
Reiseavstand til nærmeste sonesenter	1,4923	0,01	0,0149	1,5693	0,01	0,0157	1,6121	0,01	0,0161
Reiseavstand til nærmeste nabokrets	1,5351	0,01	0,0154	1,4924	0,01	0,0149	1,4829	0,01	0,0148
Landbrukskriteriet	3,3845	0,0021	0,0071	3,3765	0,0021	0,0071	3,2762	0,0021	0,0069
Innvandre 6-15 år, ekskl Skandinavia	1,5227	0,0071	0,0108	1,4992	0,007	0,0105	1,6817	0,007	0,0118
Flyktninger uten integreringstilskudd	1,0236	0,0084	0,0086	0,8639	0,0082	0,0071	0,7884	0,0082	0,0065
Dødlighetskriteriet	1,0553	0,0454	0,0479	0,9166	0,0459	0,0421	0,8993	0,0464	0,0417
Barn 0-15 år med enslig forsørger	1,0904	0,0188	0,0205	0,9819	0,0186	0,0183	1,2052	0,0167	0,0201
Lavinntektskriteriet	1,0204	0,0118	0,0120	0,9694	0,0117	0,0113	1,0128	0,0105	0,0106
Uføre 18-49 år	0,9604	0,0064	0,0061	1,049	0,0063	0,0066	0,9636	0,0063	0,0061
Opphopningsindeks	0,4050	0,0095	0,0038	0,4262	0,0093	0,0040	0,4772	0,0093	0,0044
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	1,1847	0,0486	0,0576	1,1627	0,0491	0,0571	1,1562	0,0497	0,0575
Barn 1 år uten kontantstøtte	1,2416	0,0165	0,0205	0,6581	0,0165	0,0109	1,1348	0,0166	0,0188
Ikke-gifte 67 år og oppover	1,5562	0,0454	0,0706	1,5279	0,0459	0,0701	1,4856	0,0464	0,0689
Innbyggere med høyere utdanning	0,7378	0,0181	0,0134	0,7344	0,0181	0,0133	0,741	0,0182	0,0135
Aleneboende 30-66-år	0,9492	0,0193	0,0183	0,9598	0,0189	0,0181	0,9268	0,0189	0,0175
Behovsindeks			1,2223			1,2161			1,2087

Tilsvarende beregninger som ovenfor er gjort for hver parameter i tabellen ovenfor. Disse blir så summert og en kommer frem til en behovsindeks på 1,2223 for Grong's vedkommende for 2023. Dette er en liten økning fra 2022 (1,2161), noe som påvirker utgiftsutjevningen i positiv retning for vår del.

Ut fra kostnadsnøklerne og kriteriedataene beregnes utgiftsbehovet til hver enkelt kommune jfr. det som er beskrevet ovenfor. Det har altså ingen betydning hvor mye utgifter den enkelte kommune har. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er over landsgjennomsnittet som er satt til 1, får kommunen et tillegg til innbyggertilskuddet. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er under landsgjennomsnittet, får kommunen et fradrag i innbyggertilskuddet. Hele utgiftsutjevningen vil altså balansere.

Inntektssystemets beregninger viser at Grong i 2023 har et beregnet utgiftsbehov som ligger 22,23% over landsgjennomsnittet.

Innbyggertilskuddet inkl. utgiftsutjevningen er i 2023 på kr 96.125.977,-. Dette gir oss kr 5.489.898 mer enn i 2022.

Korreksjon for elever i statlige og private skoler.

Enkelte kommuner har elever i statlige og private grunnskoler. Disse elevene har ikke kommunene utgifter for. Trekkordningen for statlige og private skoler medfører at kommuner med elever i statlige og private skoler trekkes et gitt beløp per elev for de elevene kommunene ikke yter grunnskoletjenester til. Summen av trekk fra kommuner med elever i statlige og private skoler fordeles ut igjen til alle landets kommuner etter kommunenes andel av beregnet utgiftsbehov (kostnadsnøkkel). Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler omfordeler midler fra kommuner med mange elever i statlige og private skoler til kommuner med få eller ingen elever i statlige og private skoler.

Grong har 7 elever i vanlig undervisning i statlige og private skoler noe som gir et trekk på kr 791.000,-. Etter omfordelingen så få får vi et tilskudd på kr 829.284,-.

Tilskudd med særskilt fordeling

Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemet ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. Slike saker er for 2023 for Grong kommunes vedkommende;

Helsestasjon/skolehelsetjenester	kr 405 000,-
Grunnskoletilskudd	kr 1 037 000,-
<u>Kompensasjon ansvarsovertagelse barnevern</u>	<u>kr 2 630 000,-</u>
Totalt	kr 4 072 000,-

Inntektsgarantitilskudd:

Endringer i kriteriedata, befolkningsnedgang og systemendringer i inntektssystemet kan for enkeltkommuner føre til brå nedgang i rammetilskuddet fra et år til det neste.

Inntektsgarantiordningen (INGAR) skal skjerme kommunene mot slike endringer.

Ordningen er utformet slik at ingen kommune skal ha en vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 400 kroner under veksten på landsbasis, målt i kroner per innbygger.

Ordningen finansieres ved et likt trekk per innbygger i alle landets kommuner.

Endringer som omfattes av inntektsgarantiordningen er strukturelle endringer i inntektssystemet, innlemming av øremerkede tilskudd, endringer i befolkningstall og kriteriedata, og endringer i regionalpolitiske tilskudd.

Endringer i skjønnstilskuddet, veksttilskuddet og i skatteinntektene eller skatteutjevningen inngår ikke i beregningsgrunlaget for inntektsgarantiordningen.

Veksten i rammetilskuddet fra 2022 til 2023 er på landsbasis 2.112,- kroner per innbygger. Dette innebærer at kommuner som har en vekst i rammetilskuddet som er lavere enn 1.712,- kroner per innbygger, vil bli kompensert opp til denne vekstgrensen.

Grong kommunes vekst i rammetilskuddet fra 2022 til 2023 er 2.167,- kroner per innbygger, og kommunen får derfor 0 kroner per innbygger gjennom inntektsgarantiordningen.

Alle kommuner er med på å finansiere inntektsgarantiordningen og blir trukket med et likt beløp per innbygger i innbyggertilskuddet. For 2021 er trekket på -41 kroner per innbygger

Grong kommune får for 2023 et trekk på kr 93.814,- i denne ordningen. Det er tilnærmet samme beløp som for 2022.

Distriktstilskudd Nord-Norge.

Distriktstilskudd Nord-Norge gis til kommuner i Nord-Norge.

Tilskuddet går til alle kommuner i Namdalen og de tre nordligste fylkene og gis som en sats per innbygger. Satsen differensieres mellom ulike områder. I tillegg gis det et småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere. Dette tillegget gis med en sats per innbygger, som differensieres etter distriktsindeksen.

Distriktsindeksen måler graden av distriktsutfordringer i en kommune og består av ulike indikatorer som måler forskjeller i geografi, demografi, arbeidsmarked og levekår. Alle kommuner i Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen får distriktstilskudd etter en sats per innbygger. Denne satsen er for Grong sin del på kr 1 930,- pr. innbygger. Dette er en økning på kr 69 pr. innbygger.

I tillegg gis det et småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere. Tillegget gis med en sats per kommune alt etter hvilken distrikts indeks kommunen har. Distriktsindeksen for Grong kommune er på 32,3 noe som tilsier at vi får et småkommunetillegg på 6.257.000,-.

Totalt så vil Grong kommune motta i 2023 kr 10.671.000,- i Distriktstilskudd Nord-Norge. Det er en økning på kr 269.000,- fra 2022.

Skjønnstilskudd:

Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet.

Grong kommune får ingen slike midler i 2023.

Samlet rammetilskudd i 2023

Det budsjetteres rammetilskudd i samsvar med forslag til statsbudsjett framlagt i oktober 2022, Samlet beregning for rammetilskudd og skatt er slik;

1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	59 180	59 523	58 486	60 891	64 184
Utgiftsutjevning	23 160	27 105	27 763	29 745	31 942
Overgangsordninger/INGAR (fra 2009)	-127	-128	-89	-112	-94
Korreksjon for elever i statlige og private skoler	865	911	1 142	1 062	829
Saker med særskilt fordeling	776	1 188	579	2 263	4 072
Tilskudd				0	
Namdalskommunene/Hovedstadstilskudd				0	
Småkommunetilskudd				0	
Distriktstilskudd Nord- Norge	9 917	10 177	10 424	10 402	10 671
Ordinært skjønn	2 980	510	0	0	
Skjønn – tap endringer av inntektssystemet				0	

1000 kr	2019	2020	2021	2022	2023
Sum rammetilsk uten selskapsskatt	96 750	99 286	98 305	104 251	111 604
"Bykлетrekke" (anslag)					
Netto inntektsutjevning	8 935	7 795	8 747	9 314	10 858
Sum rammetilskudd	105 685	107 081	107 052	113 565	122 462
Skatt på formue og inntekt	60 806	64 824	66 331	68 087	68 928
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	166 491	171 905	173 383	181 651	191 390

Tabellen viser opprinnelige budsjettall pr. år.

8.4.4 Innlemming og avvikling av øremerkede tilskudd i rammetilskudd

I 2023 er det gjennomført en rekke små innlemminger og korreksjoner i rammetilskuddet. Dette skyldes endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivå, regelendringer, nye oppgaver, innlemming av øremerkede tilskudd osv. Se Prop.1 S(2022-2023) for kommunal- og moderniseringsdepartementet for nærmere omtale. Kun de tallmessig største endringene fremgår nedenfor;

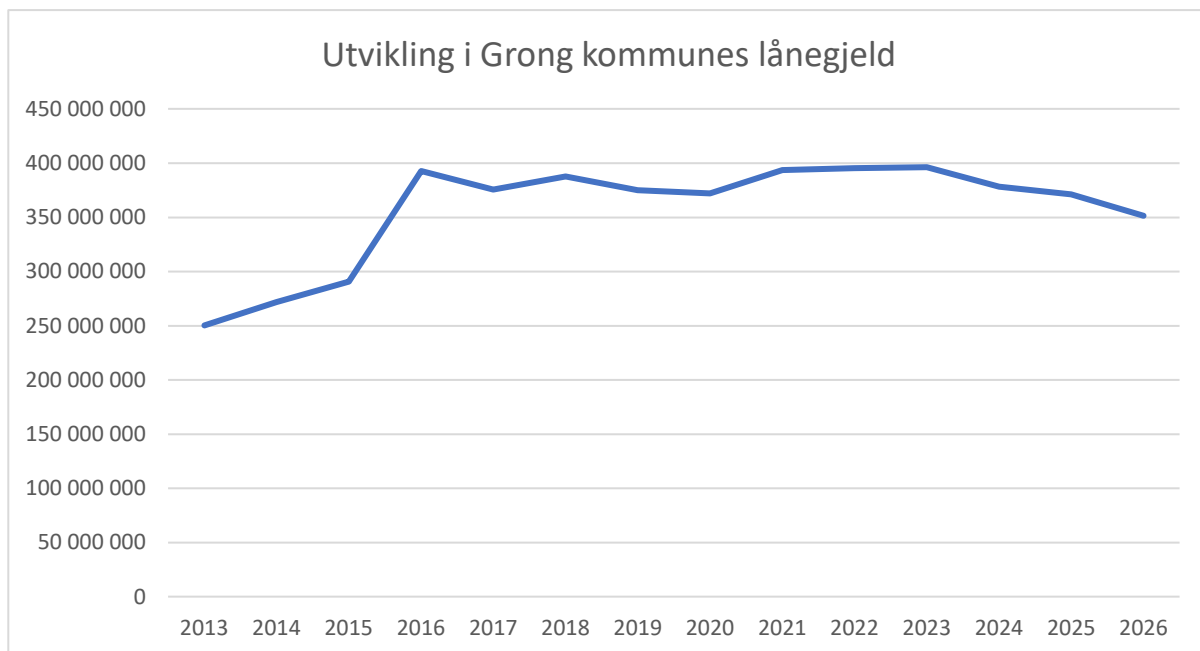
- Ekstraordinære tilskudd korona i 2022 tas ut i 2023
- Reduksjon i rammetilskudd 2022 pga. økte skatteinntekter – legges tilbake til rammetilskudd i 2023
- Rammetilskuddet reduseres med inndragning av ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft
- Helårseffekt gratis deltids plass SFO for 1. trinn legges inn
- Helårseffekt redusert foreldrebetaling barnehage legges inn
- Økning basistilskudd fastleger legges inn
- Økning rammetilskudd pga. barnetrygd ikke skal være med i vurderingene av sosialhjelp
- Økt ramme 2022 pga. engangssum vedr. sosialhjelp tas ut i 2023
- Rammen økes vedr. barnevernsreformen
- Rammen reduseres jfr. tidligere økning skjønnstilskudd vertskommuner – flyktninger ukraina
- Pluss en rekke mindre endringer som kommer frem av grønt hefte side 5.

8.5 Utvikling i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.

8.5.1 Utvikling i lånegjeld

Lånegjelda har vært ganske stabil i perioden 2010 tom 2014, dog med en økning som skyldes utbyggingen av sykeheimen. I perioden fom 2014 tom 2017 øker gjelda betraktelig. Dette har sammenheng med utbyggingen på GBU/kulturhuset. I økonomiplanperioden er det kun lagt inn forslag til nye investeringer som er må tiltak. De største investeringene som er forslått er renovering helsefløya i 2023 og helseplattformen ligger inne i 2025. Til tross for disse store pluss flere små nye investeringsprosjekter så blir det årlige låneopptaket mindre enn nedbetaling av avdrag. Slik økonomiplan ligger nå så viser lånegjelda en topp ved utgangen av 2023, for så å reduseres fremover.

Det som er svært viktig å merke seg er at renter og avdrag til låneopptak basseng (27,2 mill) og infrastruktur Grong næringspark (8,9') forutsettes finansiert ved bruk av lånemidler, hvor renter og avdrag i drifta finansieres med tilføring av fond fra NTE-utbytte. Ved en slik forutsetning påvirkes ikke utgiftene til renter og avdrag drifta.

Denne grafen inneholder ikke innlån til videreutlån.

8.5.2 Renteforutsetninger

Kommunen har inngått nye fastrenteavtaler med effektiv rente på 2,18% i 4 år fom 2020 for totalt kr 305 millioner. For øvrige lån er vi nå over på flytende rente. Flytende rente er pr. i dag på omkring 3,9%.

Fastrenteavtalene gjøre at renteutgiftene våre er svært forutsigbare i 2023. I perioden etter at fastrenteavtalene har gått ut, er det budsjettert med rentesatser som tilsvarer analyser fra kommunalbanken. Alle nye investeringsprosjekter er lagt inn med 4,0 % rente. Rentesatsen for 2023 er forventet å bli på 4,05%. Dette gir i økonomiplanene en økt renteutgift på 4,7 millioner sett i forhold til 2023 hvor store deler av lånegjelda er knyttet opp mot fastrenteavtaler.

Rentereguleringsfondet vårt er pr. i dag på 2,6 millioner. Vi har i økonomiplan lagt inn bruk på kr 1,5 mill av dette fondet i 2024.

Når det gjelder kommunens innlån i forbindelse med etableringslån i husbanken så er disse knyttet opp mot flytende renter.

8.5.3 Utvikling i avdrag og rentekostnader

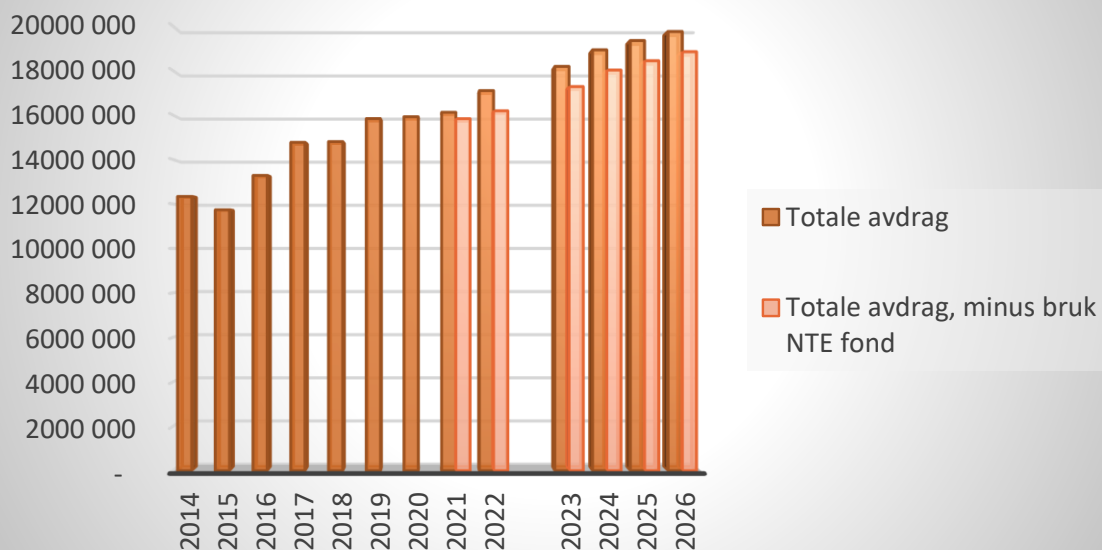
Avdrag:

Årlige avdrag vil øke noe utover i perioden. Merk det som er beskrevet ovenfor i forhold til bruk av NTE- utbyttmidler. Kommunen ligger innenfor grensen for minste tillatte avdrag. Regelverket tilsier at gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskiftet.

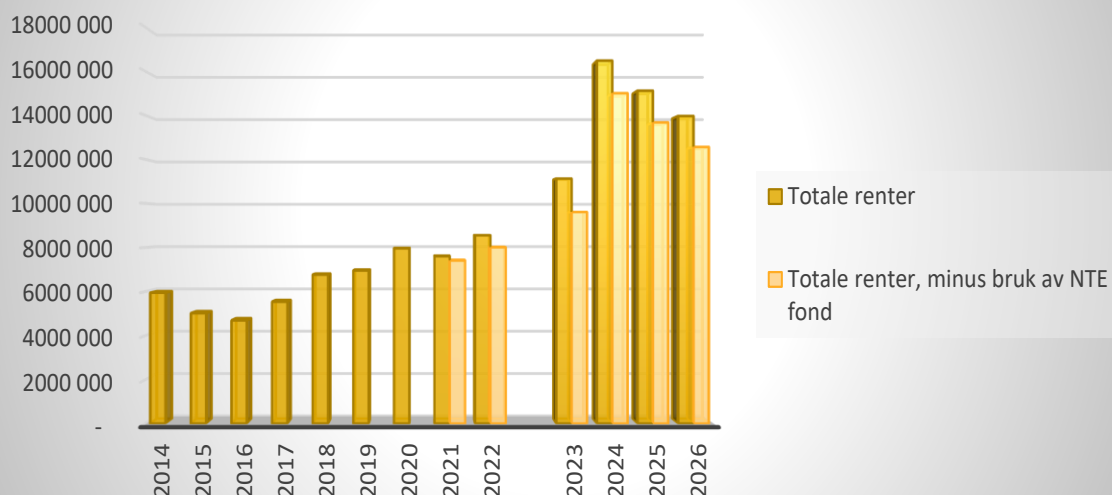
Rentekostnader:

Rentekostnadene vil ut fra forslaget til investeringsbudsjett i økonomiplanperioden øke i perioden. Viktig også her og merke seg bruk av NTE-utbyttmidler. Både i 2024, 2025 og 2026 er det lagt opp til at avdragsbetalingen er høyere enn nye låneopptak. Låneopptak hvert enkelt år tas i midten av året slik at de ikke påvirker renter og avdrag med halvårs virkning i oppstartsåret for det enkelte investeringsprosjektet.

Utvikling i avdrag

Utvikling i renteutgifter

8.5.4 Pensjonsforpliktelser og premieavvik.

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for alle ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnpensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden.

Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Pensjonsinnskudd:

Etter nye forskrifter om regnskapsføring av pensjonspremie, gjeldende fra og med året 2002, er det ikke det beløpet som kommunen faktisk *innbetaler* i pensjonspremie som skal utgiftsføres, men en *beregnet pensjonskostnad*.

Differansen mellom betalt premie og beregnet pensjonskostnad utgiftsføres/inntektsføres, avhengig om betalt premie er mindre eller større enn beregnet kostnad. Dette premieavviket kunne tidligere fordeles over 15 år, enten premieavviket var et inntektsbeløp som dermed skulle føres til utgift over kommende 15 år, eller at premieavviket var et utgiftsbeløp som skulle føres til inntekt over de kommende 15 år. Regelverket er nå endret slik at denne fordelingen f.o.m 2012 skal skje utover 10 år i stedet for 15. Premieavvik oppstått i 2014 og senere skal fordeles over 7 år.

KLP opplyser i premieskrivet for 2023 at anslaget for reguleringspremien for 2023 basert på prognoser for lønns- og prisveksten fra SSB og Norges bank innebærer vesentlig høyere satser enn tidligere forutsatt.

Premieavviket dvs. differansen mellom pensjonspremie og pensjonskostnad kan forventes å bli noe større fremover.

Grong kommune har i 2022 benyttet de ekstra midlene som er tilbakeført til premiefondet som gjelder fellesordningen på kr 16,6 millioner. Tilsvarende tilbakebetaling vedr. sykepleieren på kr 1,6 mill står fremdeles på bok i KLP. Denne bruken vil påvirke premieavviket/amortiseringen i de kommende 7 årene. Det vil anslagsvis bedre drifta med ca 1,8 mill årlig.

Under ansvar 6800 er det budsjettert premieavvik med amortisering ut fra anslag både fra KLP og Statens Pensjonskasse.

	Premieavvik	Amortisering
KLP, positivt premieavvik som inntektsføres	-19 791 000	4 059 000
SPK, negativt premieavvik som utgiftsføres	2 000	-183 000
Sum premieavvik inntektsføres i 2023, amortiseringen utg.føres	-19 789 000	3 876 000

I tillegg kommer arbeidsgiveravgift av disse beløpene.

Kommunen har forsøkt å bygge opp et premieavviksfond på ca. samme størrelse premieavviket. Ved utgangen av 2021 var akkumulert premieavvik på kr 28,1 millioner inkl. arbeidsgiveravgift mens fondet var på kr 18,4'.

Premieavviket for 2022 var opprinnelig budsjettert til en netto inntektsføring på 3,7 millioner. Ny prognose etter bruk av premiefond og høyere lønnsøkning enn forutsatt for 2022 gir i utgangspunktet en høyere inntektsføring enn forventet opprinnelig. Grong kommune har i 2022 benyttet de ekstra midlene som er tilbakeført til premiefondet som gjelder fellesordningen på kr 16,6 millioner. Dette virker i motsatt retning slik at i 2022 er det ved siste prognose anslått en netto utgiftsføring på 13,9 millioner istede. Slik det ligger ann pr. nå vil premieavviket ved utgangen av 2022 være på ca 14,2 mill.

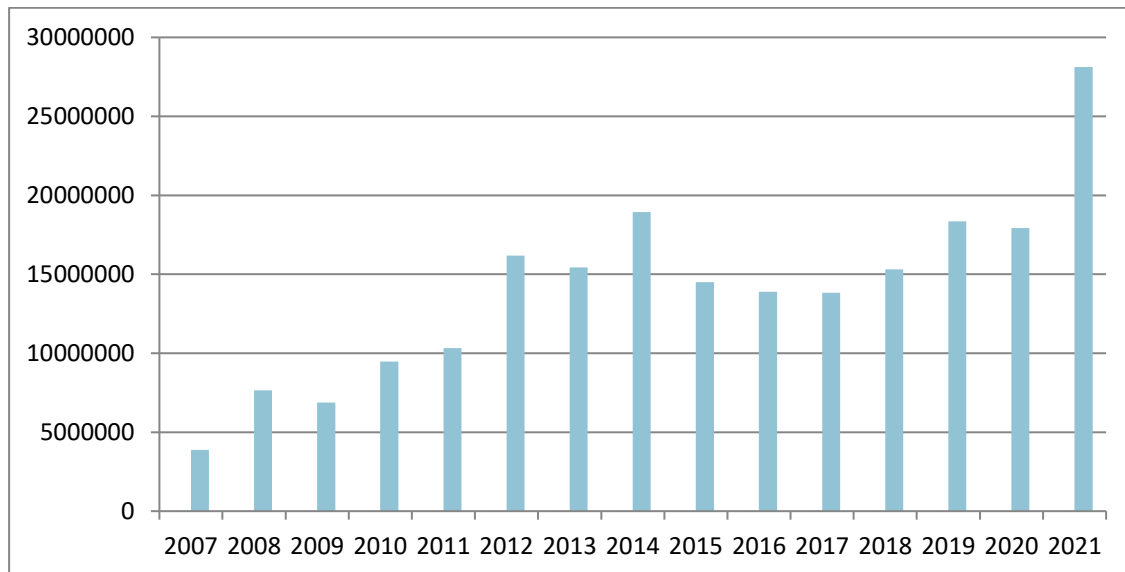
Når det gjelder 2023 så viser prognosene en netto inntekt på kr 15,9 millioner. Det er i dette budsjettforslaget ikke funnet rom for å øke premieavviksfondet tilsvarende.

Vi vil altså for 2023 betale ut ca. 15,9 millioner (differansen mellom nytt premieavvik og amortisering) mer enn det som blir utgiftsført. Dette tærer ytterligere på likviditeten.

Når det gjelder prognosen for 2023 så bygger denne på at KLP kun oppnår minimumsavkastning på sin kapitalforvaltning. De siste årene har gått langt bedre enn dette slik at kommunen har mottatt større summer i premiefond enn i opprinnelig prognose, noe som igjen gir mindre premieinnbetaling og mindre premieavvik.

Utvikling i premieavviket 2007-2021;

*Tabellen viser inntektsført eller utgiftsført premieavvik **pr. år**. Den tar ikke hensyn til arbeidsgiveravgift og heller ikke til amortisering.*

Egenkapitalinnskudd:

Det er antydnet at det i 2023 må innbetales egenkapitalinnskudd til KLP på 892.000 kr. Dette er lagt inn i investeringsbudsjettet, finansiert med driftsmidler.

8.5.5 Garantiansvar

Gitt overfor – navn	Beløp pr. 31.12.		Utløper
	2021	2020	dato
Sosiale utlån	46 400	30 000	
Grong boligstiftelse	3 119 132		1.07.2030
Midtre Namdal Avfallsselskap			
Lån 20050057	0	0	
Lån 20090492	168 000	189 000	2029
Lån 20120415	395 250	408 000	2052
Lån 20140436	195 000	210 000	2034
Lån 20150626	231 840	248 400	2035
Lån 20160362	512 100	614 500	2026
Lån 20190011	646 800	684 000	2039
Lån 20190306	2 396 800	2 482 000	2049
IKT Indre Namdal IKS 20160155	0	50 000	2021
IKT Indre Namdal IKS 20160643	0	63 333	2021
IKT Indre Namdal IKS 20180176	93 000	129 167	2023
IKT Indre Namdal IKS 20200477	166 400	173 333	2025
IKT Indre Namdal IKS 20210095	342 000		2026
Namdal rehabilitering IKS 40474	589 285	636 428	01.06.2034
Namdal rehabilitering IKS 40458	1 510 355	1 554 135	01.06.2056
Namdal rehabilitering IKS 94153	145 642	149 864	01.06.2056
Namdal rehabilitering IKS 48981	1 379 999	1 419 999	01.06.2056
Sum garantiansvar	8 818 871	9 042 159	

8.6 Flyktninger

Under ansvar 8500 regnskapsføres følgende:

Integreringstilskuddet, er et tilskudd som kommunen får for bosetting av flyktninger. Tilskuddet utbetales pr. bosatt med et beløp som avtrappes over 5 år.

Det er i økonomiplanperioden budsjettetert med følgende bosetting:

2023	20 ordinære flyktninger.
2024	20 ordinære flyktninger.
2025	20 ordinære flyktninger.
2026	20 ordinære flyktninger.

Bosettingstallet i økonomiplanperioden er høyst usikkert.

Ordinære flyktninger.

Ved bosetting av ordinære flyktninger mottar kommunene integreringstilskudd fordelt over 5 år. Det er litt ulike satser om det kommer familier, barn eller enslige voksne. Budsjettetert tilskudd er her i hht. dagens forslag til statsbudsjett.

Enslige mindreårige.

Det har siden i oktober 2009 vært bosatt enslige mindreårige flyktninger i Grong kommune. Siste bosatte kom i 2017, etter den tid har vi ikke bosatt noen nye enslige mindreårige.

	Opprinnelig 2017	Opprinnelig 2022	2023	2024	2025	2026
Vertskommunetilskudd, mottaket	2 058 000	0	-	-	-	
Integreringstilskudd	14 211 000	7 474 000	12 956 000	14 451 000	15 083 000	15 707 000
Ekstra tilskudd EM	500 000					
Ekstra tilskudd bosetting utover anmodning	50 000					
Ekstra tilskudd flyktninger nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker	2 760 000					
SUM Integreringstilskudd	19 579 000	7 474 000	12 956 000	14 451 000	15 083 000	15 707 000
Tilskudd enslige mindreårige;						
Antall em reduseres fortløpende iom at det ikke bosettes nye.	16 531 000	3 646 000	2 491 000	2 236 000	1 823 000	1 410 000
SUM tilskudd enslige mindreårige	16 531 000	3 646 000	2 941 000	2 236 000	1 823 000	1 410 000
SUM TILSKUDD	36 110 000	11 120 000	15 897 000	16 687 000	16 906 000	17 117 000

Totalt er det budsjettert med vertskommune-, integrerings- og tilskudd enslige mindreårige som følger;

Ut fra oversikten ovenfor så ser en at dette var en relativt stor inntektspost i Grong kommunens budsjett, som nå er redusert fra år til år. Selvfølgelig knytter det seg store utgiftsposter også til dette området. Området er svært usikker, da det er umulig å se for seg hvordan bosettingen vil bli fremover. Som en følge av situasjonen i Ukraina så har bosettingstallet blitt høyere i 2022 enn opprinnelig budsjettert. Vi har i budsjett og økonomiplan lagt inn en forutsetning om 20 nye bosatte pr. år.

Når det gjelder bosetting av enslige mindreårige, så har vi ikke fått forespørsel om disse de siste årene og signalet er at dette heller ikke vil være aktuelt pr dags dato. Derav er det ikke budsjettert med slik bosetting fremover, og enheten fases ut etter hvert som dagens bosatte flytter ut av ordningen. Den er tatt helt ut av budsjettet fom. 2024.

8.7 Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Tidligere var det bare såkalte verker og bruk som ble belagt med eiendomsskatt. Eiendomsskatt beregnes ut fra en antatt (omsetnings)verdi av hvert enkelt objekt, mens kraftverkernes verdi beregnes av skatteetaten.

For år 2023 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteligningen for kraftverkene det vil si for 2021. For Grongs vedkommende gjelder dette kraftverkene; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss, Nedre Fiskumfoss, Fjerdingselva AS, Grøndalselva AS og Småkraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss. Det er det enkelte verks beregnede formuesverdi som er takstgrunnlaget i utgangspunktet. Eiendomsskattegrunnlaget på kraftverkene var redusert relativt mye fra 2015 til 2016. Vi tapte da neste 1,2 mill. i eiendomsskatt. Vi fikk i 2015 opplyst fra sentralskattekontoret at

det var en generell trend at det var nedgang i eiendomsskattegrunnlaget på vannkraftverkene. Lavere produksjonsmengde, reduserte strømpriser og høyere vedlikehold har gitt lavere eiendomsskattegrunnlag.

Eiendomsskattegrunnlaget for 2017 og 2018 viste ytterligere nedgang på hhv. 2,7 og 1,6 millioner i skatteinntekt kraftverk. Dette vil si at vi totalt på disse tre årene fikk redusert eiendomsskatteinntekten – og da kun i forhold til kraftverkene – med totalt 5,5 millioner kroner. Gledelig så økte eiendomsskattegrunnlagene for 2019 og 2020 noe. Dette ga en merinntekt for 2019 på 177' og for 2020 på ytterligere 430.000,-, og en ny økning med kr 1,1 million i 2021. I 2022 kom det inn to nye kraftverk (Fjerdingselva og Grøndalselva) som gjorde at eiendomsskatte kunne økes med kr 529.000,-, til tross for redusert eiendomsskatt på Aunfoss og Nedre Fiskumfoss. **Hva eiendomsskatten for kraftverkene blir for 2023 har vi per i dag ingen opplysninger om.**

Utfordringene på dette området blir større i årene som kommer. Eiendomsskatt på tele fases ut over en periode på 7 år. Dette utgjør en redusert inntekt på ca 25.000,- pr. år for vår del.

Hvordan utskrivningen av eiendomsskatt på alle eiendommene i kommunen vil falle ut avhenger av to ting: Takstgrunnlaget og skattesatsen.

Grong kommune gjennomførte ny alminnelig taksering i 2019 og nye takster er tatt i bruk fom. 2020. Disse vil da stå slik i 10 år fremover, så lenge det ikke skjer endringer på aktuelle eiendommer.

Takstgrunnlag skal jfr. Regelverket reduseres med 30% i tillegg ble max sats endret til 5 promille for 2020. Ny taksering medførte at vi klarte å hente inn eiendomsskatteinntekter tilsvarende beløpet for 2019 i 2020. Promillesatsen ble ytterligere reduserer for 2021. Ny makssats for bolig og fritidseiendommer er satt til 4 promille fom 2021. ***Dette tilsier reduserte eiendomsskatteinntekter på 1,1 millioner fra 2020 til 2021.*** Sats og eiendomsskattegrunnlag for 2023 er tilsvarende 2022. Det er lagt inn en liten økning mht. til nybygging i kommunen.

Utsikt mot nye Nedre Fiskumfoss Kraftstasjon

8.8 Konesjonsavgifter

Konesjonsavgiftene skal være en kompensasjon til kommuner som stiller naturressurser til disposisjon for kraftproduksjon. Først og fremst skal det kompenseres for inngrep som er gjort i forbindelse med vasskraftutbygging i form av regulering av sjøer og vassdrag. Videre skal det kompenseres for at vassføringa vil variere mye i ikke utbygde elvestrekninger i regulerte vassdrag. Grongs konesjonsavgifter skriver seg fra reguleringskonesjoner i Namsenvassdraget og Bangsjøene

Av de avgiftene som er beregnet for hver konesjon, får den enkelte kommune en andel som delvis fastsettes ved skjønn.

Konesjonsavgiftene beregnes av den kraftøkning som skyldes reguleringer og overføringer. For hver konesjon er det fastsatt en sats pr. naturhestekraft (1 naturhestekraft = 0,6 kW).

Konesjonsavgiftene skal avsettes til kraftfond. Bruken av midler fra kraftfondet er regulert i vedtekter fastsatt av kommunestyret og godkjent av fylkesmannen. I henhold til vedtektene kan kraftfondet kun brukes til næringsformål samt til avdrag på lån til utbyggingsformål. Hvor mye som inntektsføres fra kraftfond til dekning av avdrag på lån får dermed betydning for budsjettrammene.

Nivået i budsjettet for 2022 på kr 590.000,- er videreført flatt i økonomiplanperioden. Det ligger også inne i budsjettforslaget at kr 150.000,- pr. år skal benyttes til delfinansiering av næringskonsulentstillingen. I tillegg er det foreslått å benytte kr 100.000,- pr år for å finansiere Visit Namdalen.

8.9 Konesjonskraftinntektene

Konesjonskraftinntektene skal være en kompensasjon til de kommuner som får ulempene ved vassdragsutbygginger. Ordningen ble innført i 1984. Den går ut på at i de kommuner hvor det produseres kraft skal kommunen kunne ta ut en viss mengde kraft til selvkost. Kommunen kan da enten selge krafta videre eller bruke den selv. Uttaket er begrenset til 10 % av kraftproduksjonen i kommunen, men kan ikke utgjøre mer enn det totale forbruket i kommunen regnet i kWh. Grong kommune hadde i årevis en gjenkjøpsavtale med NTE om kommunens konesjonskraft. Fra og med 2006 har Grong kommune sammen med de tre andre kommunene (Namsskogan, Lierne og Røyrvik) solgt konesjonskraftmengden på det åpne kraftmarkedet. De fire kommunene i Indre Namdal har stått sammen om salgsavtalen i flere år nå og det er foretatt samme prosedyre for kommende år.

Grong kommune har en konesjonskraftmengde på knapt 13 GWh (= 12,1 millioner kWh i Namsen og 0,26 GWh i Bogna og 0,48 GWh i Kolsvik). 10,7 GWh av denne kraftmengden kommer fra konesjoner som er gitt før 1959, og da fastsettes prisen på konesjonskraft individuelt og beregnes for det enkelte kraftverk. For konesjoner gitt etter 1959 fastsetter Olje- og energidepartementet prisen på konesjonskraften. For 2023 har vi oppnådd vi en "bruttopris" på 41,75øre/kWh. Herfra kommer selvkost og innmatingskostnader som NTE selv beregner. For konesjoner etter 10.04.1959 fastsetter Departementet hva selvkosten skal være. For konesjoner gitt før 10.04.1959 beregnes selvkost for hvert enkelt kraftverk. Et havari ved Øvre Fiskumfoss har gjort at selvkostprisen har økt kraftig for dette kraftverket. Selvkost inkl. innmatingskostnader er langt over hva vi får i inntekt fra salget. Totalt sett er det budsjettert med en netto inntekt på 1.154.000,- vedørende kraftsalg i 2023. Det jobbes fremdeles med avklaringer i forhold til om selvkostprisen er korrekt utregnet.

I økonomiplanperioden er budsjettet for 2023 videreført flatt, men det må bemerkes at summen er usikker.

8.10 Disposisjonsfond, investeringsfond og NTE-fondet.

Disposisjonsfond

Beholdningen på disposisjonsfondet har variert fra år til år, stort sett er det regnskapsresultatet som påvirker dette fondet, da en i gode tider kan sette av til fond og omvendt.

Tall i tusen	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
«Fritt» disposisjonsfond	7.817	4.618	4.098	200	0	8.150'	15.734'	16.635'	20.956'	26.212'	20.375'

I tillegg til dette fondet hadde vi ved utgangen av 2021 både rentereguleringsfond (kr 2,6 mill) og premieavviksfond (kr 18,4 mill), småskadefond 100' og et flyktningefond på kr 5.594'.

Det er for 2022, etter siste regulering, budsjettet med bruk av det frie disposisjonsfondet på 5,6 mill. Dvs. at dersom budsjettet holder stikk vil vi sitte igjen oss et fritt disposisjonsfond på 20 mill. ved årets slutt 2022. Dette er inkl. flyktningefondet som nå er overflyttet til fritt disposisjonsfond.

Renteutvikling påvirker budsjettet i stor grad. Vi har fastrenteavtale ut 2023 på den største andelen av kommunens innlån. Overgang til flytende rente påvirker budsjettet for 2024 med nesten 5 millioner. Vi foreslår å bruke 1,5' mill av tidligere avsatt rentereguleringsfond for å avhjelpe denne økte utgiften noe i 2024. I tillegg har vi lagt inn bruk av fond i 2024 og 2025 for å finansiere økte driftsutgifter i forbindelse med innføring av helseplattformen. Under tiltaksdelen har vi lagt inn et forslag om å opprette en prosjektstilling for perioden 2023 – 2025. Denne prosjektstillingen skal jobbe med å søke ut tilskudd. Tanken er at den skal være selvfinansierende og i tillegg tilføre kommunen nye midler. Vi har ikke mulighet til å budsjettere med slike usikre inntekter, slik at vi velger å legge inn bruk av fond som finansiering av denne stillingen inntil vi har noen konkrete tilskuddsmidler å regulere med.

	Saldo IB	2022	2023	2024	2025	2026	Saldo UB
«Fritt» disposisjonsfond inkl flyktningefond	25.969'	5 623'	835'	2 685'	2 685'		14 141'
Rentefond	2 565'			1 489'			1 076'
Premieavviksfond	18.353'						18.354'
Gusli skog	190'	130'	60'				0'

En avvikling av likviditetsreserven for noen år tilbake medførte at det ble opprettet et disposisjonsfond benevnt avvikling av likviditetsreserven på kr 3.263.000,-. Fondet må sees i sammenheng med kapitalkontoen for endringer i regnskapsprinsipp. Denne kontoen inneholder fire beløp hvor selve utgiftsføringen/inntektsføringen ikke er gjennomført. Utbetalinger/innbetalinger vedrørende disse prinsippendringene er ført direkte mot balanse og ikke om drift eller investering. Dvs. at prinsippendringens kontoen på kr 2.971.775,- har påvirket bankkontoen ved at pengene er betalt ut derifra men ikke er utgiftsført. Denne kontoen må sees opp mot fond avvikling av likviditetsreserve, slik at 3 millioner av fondet på 3,3' er et fond uten penger i bunn.

Investeringsfond

Ved utgangen av 2021 har vi et ubundet investeringsfond på kr 1.907.000,-. Dette gjelder salgsinntekter avsatt i 2021 tenkt benyttet til del finansiering av kunstgressbanen nå i 2022.

NTE-fondet.

Kommunen mottok i 2022 utbytte på kr 3,140 millioner fra NTE. 20% av kommunens andel skal overføres til et felles utviklingsfond for Namdalen. Resterende del kan brukes fortløpende til utviklingstiltak i kommunen. Vi har i økonomiplanperioden lagt inn en forventning om tilsvarende beløp utover i økonomiplan perioden.

Det er utarbeidet egne vedtekter for fondet. Disse tilsier at 20% av fondet videreformidle, 30% settes av til et slags «reserve/risiko» fond, mens resten 50% kan benyttes til samfunns- og næringsutvikling.

Vi har i årets økonomiplan lagt inn bruk av NTE-fondet tilsvarende renter og avdrag på lån til utviklingstiltakene Basseng og infrastruktur Grong næringspark. I tillegg er det budsjettet bruk av dette fondet til å finansiere kommunens andel av utgiftene til bredbåndsprosjekter i Harran nå i 2022. Hvordan renta utvikler seg, hva vil vi motta i utbytte fremover er forhold som er vanskelig å forutsi. Det er derfor viktig å bygge opp en «risikoandel» av en slik størrelse at det er mulig å benytte av dette til konkrete utviklingsprosjekter dersom renta øker, eller utbytte fra NTE reduseres. Dersom det i fremtiden skulle bli aktuelt å utvide aksjekapitalen i NTE kan det også være mulig å benytte «risikofondet» til dette.

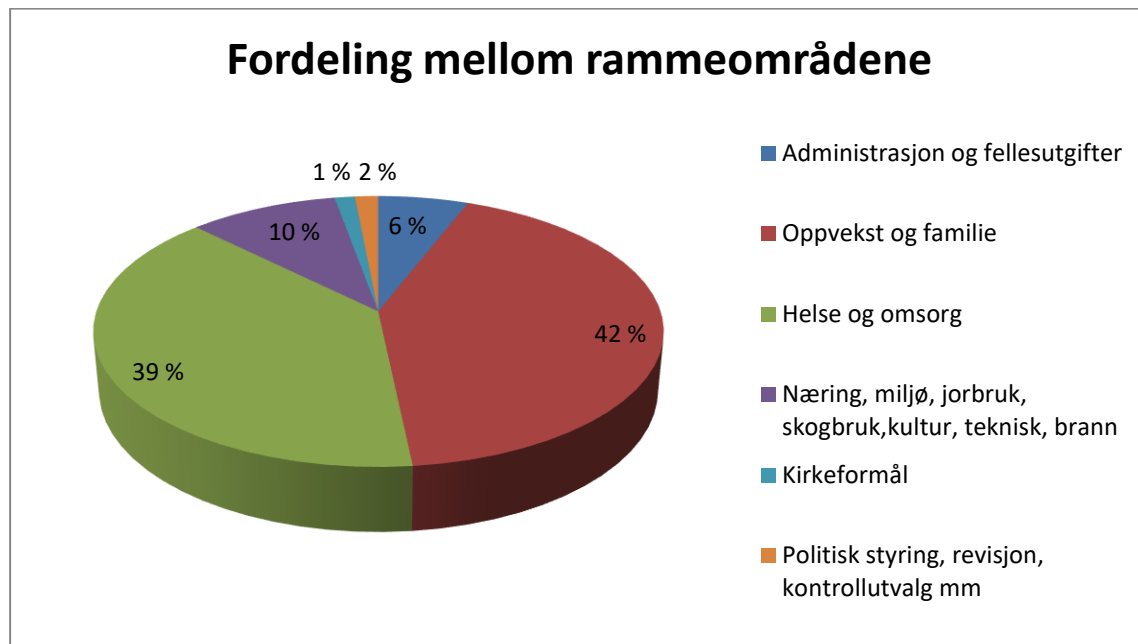
NTE fondet utvikler seg slik i perioden:

	2022	2023	2024	2025	2026
Nte fond, samfunns- og næringsutvikling 50% IB	3 719 000	2 880 000	1 998 000	1 155 000	347 000
Årlig forventet avsetning	1 570 000	1 543 000	1 543 000	1 543 000	1 543 000
Forventet bruk;					
Egenandel bredbåndutbygging Harran	-958 000				
Infrastruktur Grong næringspark	-357 000	-678 000	-668 000	-658 000	-648 000
Basseng	-1 094 000	-1 747 000	-1 720 000	-1 693 000	-1 666 000
SUM 50% andel	2 880 000	1 998 000	1 155 000	347 000	-423 000
Nte fond, reservefond 30% IB	2 764 000	3 706 000	4 632 000	5 558 000	6 484 000
Årlig forventet avsetning	942 000	926 000	926 000	926 000	926 000
SUM 30% andel	3 706 000	4 632 000	5 558 000	6 484 000	7 410 000
Sum totalt NTE-fond	6 586 000	6 630 000	6 713 000	6 831 000	6 987 000

Det forventes økning i renteutgiftene fremover. Dette gjør at en i slutten av perioden sannsynligvis må bruke av reservefondet for å finne dekning av renter og avdrag basseng og næringspark. Fondet vil ved utgangen av perioden være på anslagsvis 7 millioner.

9 Netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene.

Diagrammet viser netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene. I netto driftsutgifter ligger sum utgifter minus sum inntekter på det enkelte rammeområdet. (For eksempel på helse og omsorg så har alle egenbetalinger for hjemmehjelp, vederlagsberegning sykeheimen osv. blitt trukket i fra utgiftene på området slik at områdets nettoutgift er det som fremgår her).

Dette diagrammet er en grafisk fremstilling av detaljert oppstilling pkt. 6 i bevilgningsoversikt drift.

Generelle kommentarer til de største avvikene på de obligatoriske budsjettskjemaene:

Ny kommunelov har medført endringer i det obligatoriske budsjettskjemaene. Følgende skjema skal utarbeides etter ny lov;

- Bevilgningsoversikt drift
- Detaljert oppstilling av punkt 6 i bevilgningsoversikt drift
- Økonomisk oversikt drift.
- Bevilgningsoversikt investering, inkl. div spesifiseringer

De vesentligste endringene for økonomiplanperioden er kommentert nedenfor. Det er viktig å være klar over at kommunestyret kun vedtar rammebudsjettet.

Bevilgningsoversikt drift:

Endring i rammetilskudd og skatt på inntekt og eiendom tilsvarer nye prognoser ut fra statsbudsjettet.

Skatteinntekten bygger på statsbudsjettet – noe som kanskje kan være litt for optimistisk. Det er derfor viktig å ha dette forholdet under oppsikt i det kommende året.

Andre generelle driftsinntekter omhandler tilskudd flyktninger, både integreringstilskudd og særtilskudd enslige mindreårige, naturressursskatt og konsesjonsavgift. Økningen i perioden skyldes økning i tilskudd flyktninger ut fra en forutsetning om mottak av minimum 20 personer pr. år fom 2023. Videre så viser skjema økning i renter og avdrag utover i perioden. Dette er beskrevet nærmere ovenfor i dokumentet. Det er også lagt opp til bruk av disp.fond for å finansiere en prosjektstilling i 3 år, samt bruk av rentereguleringsfondet i 2024, og bruk av ordinært disposisjonsfond i 2024 og 2025 i forbindelse med helseplattformen.

Detaljert oppstilling av punkt 6 i bevilgningsoversikt drift

Dette skjemaet inneholder en beskrivelse av netto driftsutgifter på de ulike rammeområdene og skal stemme overens med linjen sum bevilgninger drift, netto på forrige skjema. Reduksjoner og omstillinger på rammeområdene er beskrevet senere i dokumentet. Viktig å merke seg at det er en del flytting av ansvar medfører store endringer mellom rammeområdene 2 og 3 fra budsjett 2022 til 2023.

Ramme 1. Økte utgifter til IKTIN og samt foreslått ny prosjektstilling gir økte utgifter på ramme 1 i 2023 kontra 2022. Rammen foreslås stabil utover i økonomiplanperioden.

Ramme 2. Nav flyttes fra ramme 2 til ramme 3. Økte utgifter til IKTIN, Harran oppvekstsenter barnehage, Harran sfo, Rønningen barnehage, Introduksjon flyktninger og økte utgifter barnevern gir økt ramme selv om Nav er flyttet til ramme 3. Det legges opp til en reduksjon i rammeområdet utover i perioden.

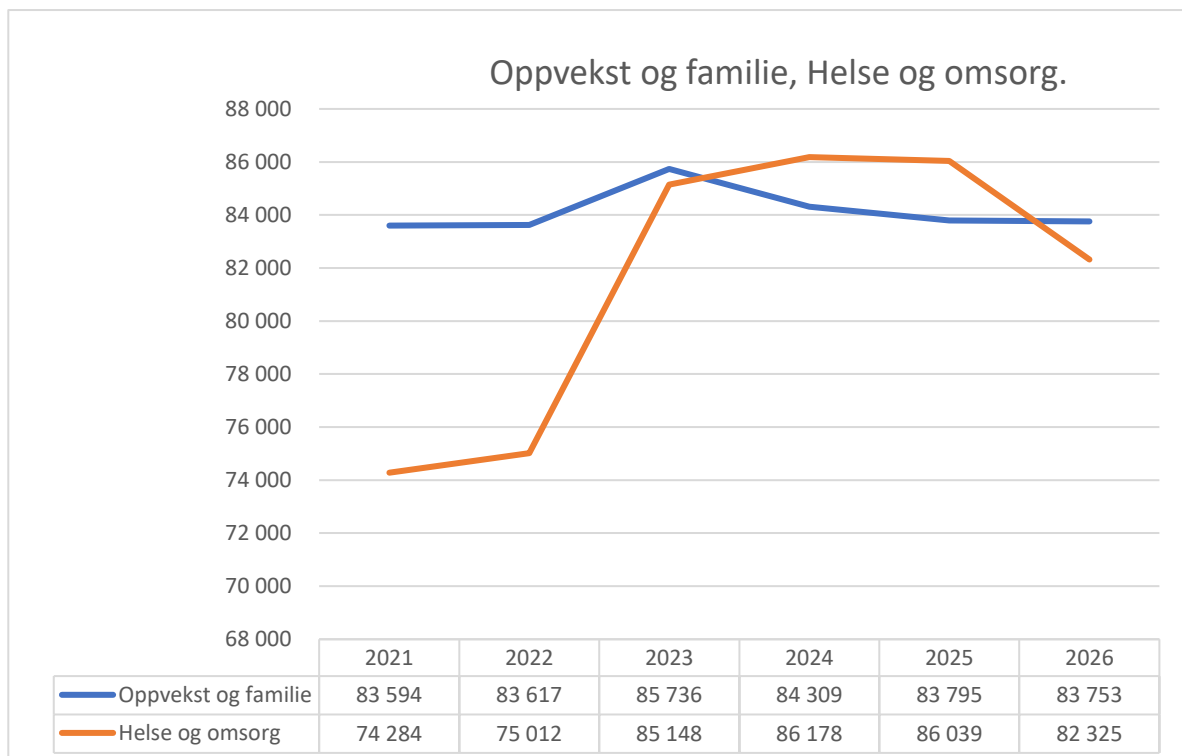
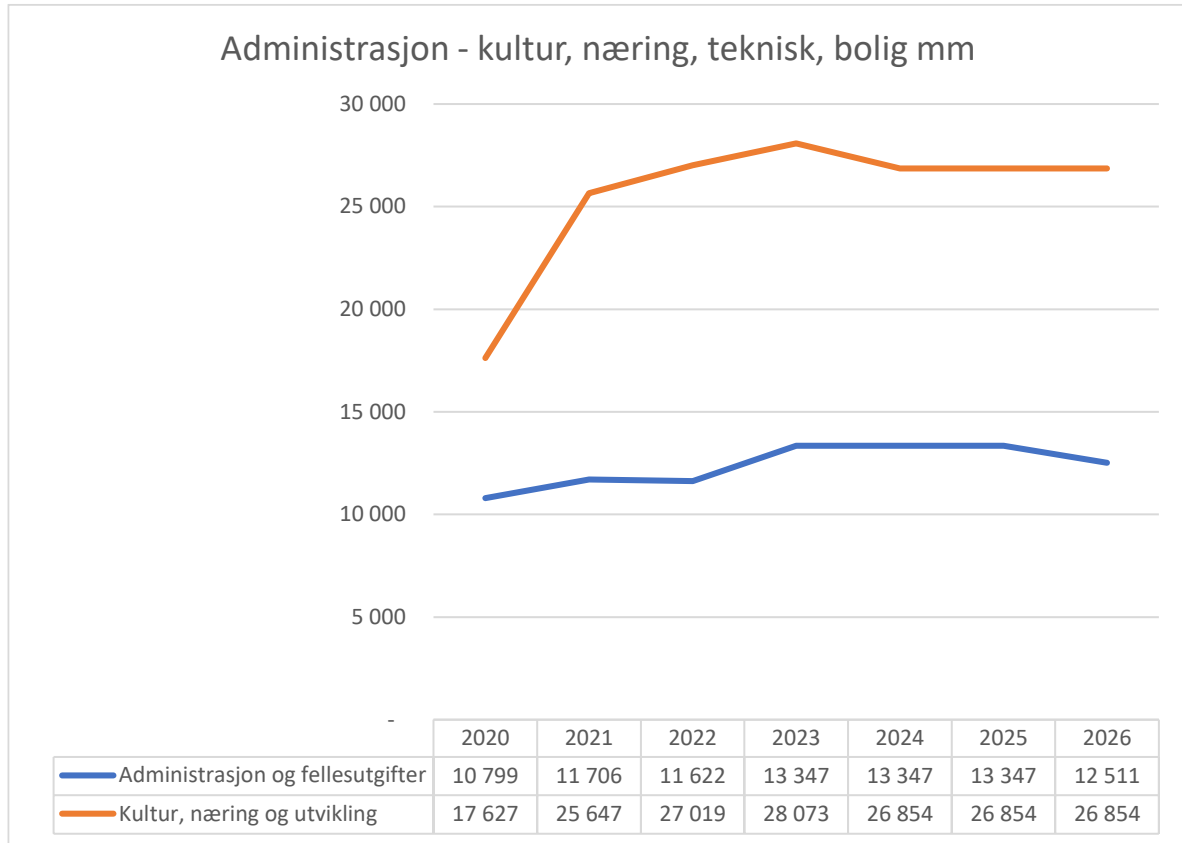
Ramme 3. Økte i forbindelse med overflytting av Nav, samt økte utgifter til pensjon gjør at rammeområdet øker fra 2022 til 2023. Økt ramme i 2024 og 2025 gjelder i all hovedsak helseplattformen. Forventet effekt av denne innføring gir redusert ramme i 2026.

Ramme 4. Økningen fra 2022 til 2023 skyldes i hovedsak økte utgifter IKTIN, pensjon og salg av Bjørgan skisenter.

Når det gjelder økte pensjonsutgifter så har de en motpost på ramme 6 slik at disse påvirker ikke balansen for kommunen, kun fordelingen mellom rammeområdene.

Utvikling i rammeområdene. Tall i 1000

Økonomisk oversikt drift;

Økning i andre overføringer og tilskudd fra staten gjelder i hovedsak økning på tilskudd flyktninger. Overføring og tilskudd fra andre viser en liten økning fra 2022 til 2023, dette skyldes i endring i statstilskudd, ref. fra andre kommuner og ref. sykepenger og fødselspenger. Ikke noe spesielt som

utgjør denne økningen, mindre summer flere steder, bla. økning i tilskudd ressurskrevende tjenester sett i forhold til budsjett 2022.

Sum lønnsutgifter reduseres utover i perioden. Dette har sammenheng med reduksjoner på flere områder, nærmere beskrevet senere i dokumentet. Det er lagt inn generelle forventinger om reduksjoner /omstillingskrav på alle rammeområdene utover i økonomiplanperioden for å oppnå budsjettbalanse.

Kjøp av varer og tjenester viser en økning fra 2022 til 2023. Kjøp av tjenester vedrørende barnevern og helseplattformen(2024 og 2025) gir i hovedsak økningen på disse artene.

Endringer i renter og avdrag er beskrevet tidligere.

10 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde.

10.1 Generelt.

Grong kommunes driftsinntekter er redusert betraktelig de siste årene. I 2017 hadde vi 354 millioner, mens vi for budsjett 2022 lå ligger inne med 331 millioner i sum driftsinntekter. Budsjett 2023 viser sum driftsinntekter på nesten 351' millioner.

Økningen fra 2022 skyldes i hovedsak økt skatt og rammetilskudd, økte tilskudd som følge av flere bosatte flykninger og bedre pris på salg av kraft.

På utgiftssiden så har de ulike enhetene fått beskjed om å tilstrebe å holde seg på 2022 nivå. Dvs. at det enkelte rammeområdet ikke har fått tildelt økte midler til tross for høy pris og lønnsvekst. Det er kun enkeltforhold som økte utgifter barnevern, økte utgifter avlastningstilbud, bortfall av tilskudd osv som har gitt økte rammer.

Det vil nedenfor i kap. 14 beskrives nærmer hvilke tiltak som er lagt inn, for å komme i mål budsjettmessig uten bruk av fond i 2023 og videre utover i økonomiplanen.

Budsjettene er nå svært stramme. Dette tilsier at de ulike rammeområdene vil slite med å hente inn evt. uforutsette hendelser innen egen ramme. I tillegg vil resultat av lønnsoppgjør fremover kunne påvirke rammene i stor grad, og med stramme rammer, må en ha som målsetting å sette av egne midler til disse endringene i fremtiden.

Effekten i forhold til tilbakeføring premiefond er også et forhold som kun vil virke inn på budsjettbalansen tom 2029

Videre må de årlige låneopptak som medfører økt budsjettbelastning holdes på et minimum, og nødvendigheten av gjennomføringen av tiltak med lånefinansiering og økt driftsbelastning må vurderes svært nøye før utbyggingstiltak vedtas.

Vi er likevel i den heldige situasjonen at bruk av NTE-midler (forventet avkastning fremover) kan benyttes til samfunnsutviklingsprosjekter. Dette har gjort det mulig for oss å realisere prosjektene næringsområdet på Vårryggen og Svømmebassenget hvor en benytter utbyttefondet fra NTE med tilsvarende beløp som rente og avdragskostnader.

Andre usikre faktorer framover som kan gi store utslag i forhold til økonomien fremover er:

- Flykningssituasjonen – endringer i forutsetningene
- Utviklingen av verdensøkonomien og virkningen for norsk økonomi
- Befolkningsutviklingen
- Lønnsøkningen
- Pensjonsutgiftene samt likviditetsmessige utfordringer som følge av måten regnskapsføringen skjer
- Behov for endringer i tjenestetilbud, særlig mot helse/omsorg og oppvekst/familie(barnevern)
- Renteutviklingen, i perioden etter at fastrenten har gått ut.
- Skatteinntekter/rammetilskudd/befolkningsendringer
- Kraftinntektene (konsesjonskraftsinntekter og eiendomsskatt)
- Eiendomsskatten generelt. (endret grunnlag og skattesats)

10.2 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for administrasjon.

10.2.1 Premisser

Ansvar 1000 - 4,99 årsverk: Kommunedirektør (1 årsverk), personal (1,3 årsverk), økonomi (1,99 årsverk - 21 % er ført på VAR-områder) og øvrig stab (0,7 årsverk). I budsjett for 2022 er kommunalsjefer budsjettert på sine respektive rammeområder hvor de har sitt oppfølgingsansvar. Følgende vesentlige endringer bemerkes:

- Reduksjon av bemanning med 20 % fra 01.03.2023.
- Kjøp av tjenester IN Lønn – økning med kr 53.000,- fra 2022 til 2023, til 1.044.000,-. Total økning på kr 172.000,- for perioden 2021 – 2023.
- I forslag til budsjett er det lagt inn en ny stilling som prosjektmedarbeider (kr 835.000,-) i perioden 2023-2025. Dette er en stilling som skal arbeide for å generere prosjekt i samspill med hele organisasjonen. Det må være prosjekt som avdelingene oppleves som relevante og nyttige. Vi opplever at flere og flere statlige midler er prosjektbasert og må søkes om. Grong kommune må ta den ballen. Stillingen finansieres i utgangspunktet ved hjelp av bruk av fond, men lykkes vi med stillingen vil prosjektene finansiere stillingen.

Ansvar 1100 – 1,5 årsverk: IT-personell. Andre større kostnader er vår andel av Kjøp av tjenester IKT Indre Namdal IKS – økning med kr 368.000,- fra 2022 til 2023, til 2.012.000,-. Økning på totalt kr 1.077.000,- for perioden 2021 – 2023. Dette kommer i tillegg til utgifter fordelt på alle rammeområder.

Ansvar 1101- 3,3 årsverk: Ansatte på Servicekontoret. Fra og med 01.01.2021 er det lagt inn overføring av oppgaver fra Indre Namdal barneverntjeneste og PPT, tilsvarende 20 % stilling. Ved overføring av oppgavene fra BV/PPT, ble det lagt inn en forventet økt effektivitet på 30 % (eller innsparing på 30 % - kr 160.000,-). På dette ansvaret er det også lagt inn 0,65 årsverk for frikjøp av tillitsvalgte, jfr. Hovedavtalens bestemmelser. Følgende vesentlige endringer bemerkes:

- Netto bemanningsøkning 10 % fra 01.01.2023 ansvar 1101. Prosjekt Samskaping (frivillighet) er tildelt kr 300.000,- til prosjektledelse. Prosjektledelsen legges til ansvar 1101 og oppgaven/ansvaret tas innenfor ordinær bemanning.
- Ved bruk av løsningen SvarUt er det over tid redusert utgifter til porto. Lisenskostnader økes noe med en slik ordning, men netto besparelse på kr 64.000,-
- Abonnement på Kostrahjelp (Hjelpeprogram for kontering i Visma) og Infotjenester (Fagsystem for HR – arbeidsmiljølov, ferielov og sykepengeordningen) er sagt opp med virkning for hele 2023 – besparelse på kr 39.000,-
- I 2023 skal det foretas en vurdering og endring av leasingavtaler for skrivere og scannere. Bortfall av 2 maskiner fra 01.07.2023 tilsvarer kr 12.000,- og er lagt inn i budsjett 2023. Helårseffekt fra 2024 vil være på ca kr 25.000,-.
- Det foretas mye rydding i gamle papirarkiver. Det er for lite kapasitet til lokal lagring i lokaler som tilfredsstiller krav til oppbevaring. Ryddig i arkiver og da overføring av arkivmaterieell til IKA Trøndelag medfører for 2023 en ekstra kostnad på kr 20.000,-.

Diversity Icebreaker

Human Factors AS
Samarbeid på tvers av forskningsfelt

Dette samarbeidsprogrammet er laget for å hjelpe til med å bygge samarbeid og kommunikasjon. Etter at du har fått ut segmenet, kan du rive av segmenet og bruke det til å bygge dine preferanser.

For å få fullt utbytte av dette samarbeidsprogrammet, er det viktig at du presenterer deg for hver gruppe du er i. Du trenger ikke tenke lange, krølle gjøremål eller som følger deg din hend. Hvis du opplever at det er vanskelig å bygge samarbeid og kommunikasjon, kan du presentere 2 bilder med hvert utvalg. Hvis du utvalg er fullt utbytte, kan du se flere 3 bilder. Du kan også sette alle 3 bilder ved ett utvalg. Her ser du et eksempel:

Eks. ☒ Jeg liker å dele tanker med andre. ☒ Jeg trives i eget selskap. ☒ Jeg liker å bruke ressurser.

Her følger 14 linjer. Fordel 6 haker på hver linje:

1. Jeg har brødt bensin på jorda	Jeg liker å gjøre ting sammen med andre mennesker	Jeg har ofte behov for forandring
2. Jeg liker å tenke logisk	Jeg kan lett bli opprørt av en idé at praktiske detaljer overses	Jeg trives med å omgås folk som jeg ikke kjenner godt
Hvis noen skal påvirke meg bør de presentere overordnede tanker eller brede perspektiver	Hvis noen skal påvirke meg bør de presentere fakta, detaljer og eksempler	Hvis noen skal påvirke meg bør de være personlige og entusiasmer
Jeg vil vite hvilke muligheter som åpner seg i fremtiden	Jeg vil vite hvordan ideer kan brukes på en nyttig og praktisk måte	Jeg vil vite hvordan forslag påvirker oss som mennesker
Jeg liker forslag som er kreative og uvanlige	Jeg liker forslag som tar vare på mennesker og deres følelser	Jeg liker forslag som er direkte og nyttige
Jeg synes at kommunikasjonen skal være muntlig og personlig	Jeg synes at kommunikasjonen skal formidle den overordnede sammenheng	Jeg synes at kommunikasjonen skal være målrettet og konsis
Jeg viser mine følelser	Jeg er praktisk anlagt	Jeg går ofte nye veier
Jeg trives best med folk som har mye å si	Jeg liker oppgaver der jeg bruker de ferdighetene jeg har	Jeg liker å filosofere over en problemstilling
Jeg har mest sans for konkrete ting	Jeg er lett å bli kjent med	Jeg liker å arbeide med flere saker om gangen
Jeg liker matematikk bedre enn språk på skolen	Jeg setter høye mål	Jeg synes at folks følelser er viktige
Jeg liker å arbeide med tall	Jeg tar hensyn til andre mennesker	Jeg foreslår noen ganger originale løsninger
Jeg er modig overfor andre	Jeg tar beslutninger ut i fra fakta	Jeg finner fantasier
Jeg vil holde på med noe	Jeg forteller om egne tanker til andre	Jeg ser ganske mange muligheter
Jeg liker å ha en vanskelig jobb	Jeg ser ganske klart hvordan ting henger sammen	Jeg liker å møte mennesker

Ledelse- og mederarbeiderutvikling – sammen løser vi oppgavene

10.2.2 Utfordringer

Generelt:

Ramme 1 skal arbeide for det systemiske i Grong kommune, altså arbeide for gode prosedyrer, rutiner og systemer som skal prege hele organisasjonen. Ambisjonsnivået er stort i Grong kommune – hele tiden utvikle tjenester og systemer som vil komme våre innbyggere til gode. Det arbeides for å redusere andelen utgifter til administrasjon samt øke andelen til direkte tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling. Viser her til resultat de senere år, jfr. effektivisering innenfor økonomi og servicekontor. De administrative ressurser innenfor ramme 1 jfr. økonomiplanen vurderes i år som i fjor som et absolutt minimum. Utviklingskraften på overordnet nivå svekkes og på flere områder vurderes også sårbarheten som en stor utfordring. Sammenlignet med andre kommuner innenfor vårt KOSTRA-område, ligger vi på et gjennomsnittlig nivå når det gjelder utgifter til administrasjon (funksjon 120).

Generell oppgaveløsning:

Reduseres bemanningen innenfor f.eks. dokumentasjonsforvaltningen kan det også gi store konsekvenser. I arkivplansammenheng er det nå lagt planer for fullføring av arkiv- og dokumentasjonsarbeidet. Med bakgrunn i skisserte utfordringer innenfor arkiv- og dokumentasjonsarbeidet, vil en bemanningsreduksjon forsinke det planlagte arbeidet. Ved tilsyn fra Arkivverket kan det komme pålegg med korte frister med fullføring av arbeidet og da med påfølgende kostnader. Når vi tar på oss et prosjektansvar, vil det selvsagt gå ut over prioriterte oppgaver.

Et viktig hjelpemiddel for å sikre en effektiv drift er gode arkivsystemer og arkivrutiner. Dette inkluderer også at gamle papirbaserte arkiver er ordnet og systematisert. I dag bruker administrasjonen mye tid på å veilede saksbehandlere som ikke kan Elements godt nok. Mye tid går

med på å rette opp feil. Forklare hvordan man håndterer restanser og ferdigstilling av saker. Når vi er inne i den elektroniske arkivverden, så stilles det krav i loven om å ha rutiner for dokumentasjonsforvaltningen, elektroniske system, internkontroll, sikkerhet, GDPR m.m. i arkivplan. Det skal lages rutiner for alle fagsystem, og det viser seg at dette er et område som avdelingene ikke kan mye om. Det trengs veiledning og hjelp for å komme i mål. Skal vi lykkes med fremtidige elektroniske sak-, arkiv- og fagsystem, må det prioritere ressurser til det.

Arkivarbeidet har i mange år ikke vært prioritert høyt nok. Resultatet er store mengder uryddede papirarkiv. I gjeldende arkivplan har vi derfor laget en plan for rydding. Det er den enkelte avdelings ansvar å rydde sine arkiver. Det må i budsjettssammenheng settes av ressurser til i henhold til ryddeplanen.

10.2.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Økonomiplanen viser hvilke økonomiske utfordringer ramme 1 har for planperioden, først og fremst fra og med 2024. Det er lagt inn en reduksjon på kr 300.000,- i 2023 og for resten av planperioden. Det kan være to måter å møte omstillingsmålet på:

- Arbeide aktivt for nye prosjekt som gir merinntekt. Prosjektene ivaretas innenfor ordinær bemanning, slik vi gjør det for 2023 med prosjektet Samskaping.
- Bemanningsreduksjon tilsvarende ca 40 % stilling. Øvrige utgifter innenfor ramme 1 er i stor grad faste utgifter og derfor vanskelig å redusere.

Det kan også være aktuelt med kombinasjoner av de to nevnte punkter.

I arkivplansammenheng er det nå lagt planer for fullføring av arkiv- og dokumentasjonsarbeidet. Med bakgrunn i skisserte utfordringer innenfor arkiv- og dokumentasjonsarbeidet, vil en bemanningsreduksjon forsinke det planlagte arbeidet. Ved tilsyn fra Arkivverket kan det komme pålegg med korte frister med fullføring av arbeidet og da med påfølgende kostnader.

10.3 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for oppvekst og familie.

10.3.1 Premisser.

Noen endringer i drift 2023:

Skolene:

- Fortsette arbeidet med ny overordnet del og nye læreplaner i skolene.
- Økt behov for spesialundervisning i skole og elever med særskilt språkopplæring fører til at det blir krevende jf. ressurser i ordinær opplæring.
- Reduksjon i økonomi har medført endringer i drift. Bl.a: mindre delingstimer, reduksjon i antall stillinger, generell styrking er fjernet.

Skolefritidsordning (SFO):

- SFO-tilbudet videreføres ved de to grunnskolene i kommunen. Det er innført maks antall plasser pr SFO, supplerende opptak i skoleåret.
- 10 måneders SFO videreføres.

Barnehage:

- Kommunen oppfyller sin plikt om full barnehagedekning.
- I 2023 vurderes det fortløpende om det er kapasitet til å ta inn alle barn som søker plass. Det gjøres en samlet vurdering i forhold til areal og bemanning. Kravet om barnehageplass, bemannings- og pedagognorm ivaretas.
- Barnehagene er pr. i dag innenfor regjeringens foreslåtte minimum på 44 % pedagogisk bemanning av total bemanning. I tillegg er det behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehage og stilling knyttet til flerkulturelle barn med behov for særskilt språkopplæring.
- Pr. i dag er det en lærer knyttet til barnehagene. Ved eventuelle nyansettelser vil det bli vurdert å ta inn flere lærere.
- Barnehagene er stengt påske (stille uke), jul og to uker om sommeren.
- I barnehagene i Grong er det noe mindre barn i januar 2023 enn på samme tid i 2022. Barnehagene er bemannet ut ifra antallet søkere ved hovedopptak og har muligheten til å ta imot flyktningbarn og eventuelle barn ved supplerende opptak. Dette er også ett ledd for å øke nærværet i barnehagene gjennom et stabilt personale. Barnehagene opplever fortsatt høyt fravær av ansatte og mangel på tilkallingsvikarer gjør situasjonen utfordrende og krevende.

Fosterheimplasserte barn:

- Antall barn som er fosterhjemsplassert er på omtrent samme nivå som 2022, og spesialpedagogiske tiltak etter sakkyndige tilrådinger kan variere litt.

Mot

- Avtale videreføres i 2023.

Voksenopplæring:

- Grong Voksenopplæringssenter tilbyr opplæring i norsk og samfunnsfag til voksne nyankomne innvandrere etter integreringsloven. I tillegg har vi spesialundervisning for voksne etter §4A-2. Skoleåret 22-23 har vi også undervisning av elever med minoritetsspråklig bakgrunn på GBU.
- Integreringsloven gjør at deltakere kan ha ulike lengde og ulike mål for opplæringen, noe som gjør at opplæringen i det enkelte klasserom blir krevende da alle har sin plan de skal jobbe etter.

Flyktningetjenesten/Boenhet for enslige mindreårige flyktninger:

Flyktningetjenestens budsjett er laget ut fra antagelser om hvor mange som blir bosatt i 2022 og 2023 før vi kan ha mulighet til å si hva de endelige tallene blir ut fra bosetting og anmodning for 2023. Det er stipulert i budsjett med 25 bosatte i 2022 og 20 bosatte i 2023.

Ressurser til bemanning, introduksjonsstønad og øvrige tjenester som vi skal gi til nybosatte flyktninger, er budsjettet etter både stipulert antall totalt og en antagelse på hvor mange av de som blir bosatt som er voksne som har rett til introduksjonsprogram og hvor mange som er barn.

Det er ingen indikasjoner på at det blir behov for flere tjenester til enslige mindreårige flyktninger ut over de som er i ordningen, så den tjenesten nedskaleres betydelig. Kommunen får tilskudd for å sikre aktivitet og oppfølging til hver enkelt ungdom og det opprettholdes en ressurs for de siste som er i ordningen, for å følge opp ansvaret som kommer med tilskuddet.

PPT og barnevern

På disse områdene er driften justert ift at både fylkeskommunen gikk ut av samarbeidet med PPT sommeren 2020 og ift at Snåsa gikk ut av samarbeidet fra 2021 for både PPT og barnevern. I tillegg er driften justert på barnevern i forhold til oppvekstreform hva gjelder størrelse og type stillingsressurser, samt i forhold til stor turn-over over år. Tidligere statlige øremerket stillingsmidler på barnevern faller ut fra 2022 og blir i stedet tilført ramma.

10.3.2 Utfordringer

Den største utfordringa i 2023 og de nærmeste årene vil bli å opprettholde og videreutvikle tjenestene innenfor oppvekstområdet pga. presset kommuneøkonomi. Dette forsterkes også ved at kommunene stadig får økte forpliktelser iht. særlover.

De største driftsutfordringene i 2023 blir bl.a.:

Skolene:

- Tross innsparinger å organisere et godt og forsvarlig undervisningstilbud ved skolene.
- Økende behov for spesialundervisning herunder å finne en god organisering av tilbudet.
- Å ha stabilitet i bemanninga ved å unngå sykemeldinger.
- Å beholde kompetansen i skolene til tross for innsparinger og høyt arbeidspress.
- Følge opp IKT-satsinga i skolene.
- Tilby fremmedspråklige elever god undervisning.
- Ha tilstrekkelige gode tilkallingsvikarer som er tilgjengelige.

Barnehagene:

- Å ha stabilitet i bemanninga ved å unngå sykemeldinger.
- Å beholde kompetansen i barnehagen til tross for innsparinger og høyt arbeidspress.
- Å ha tilstrekkelig kompetanse i alle kommunens barnehager.
- Beholde spesialkompetansen en har i barnehagene, da det er økende behov for spesialpedagogisk hjelp.
- Ha tilstrekkelige gode tilkallingsvikarer som er tilgjengelige.

Voksenopplæringa:

- Tilpasse og organisere undervisningen ut fra det elevtall enheten løpende har.
- Kompetanseheving på to nye lovverk samtidig, både ny læreplan for grunnskole og ny integreringslov der norskopplæringa ligger.
- Ny integreringslov sier noe om lengde og mål for norskopplæringa, for den enkelte. Dette handler igjen om deltakernes bakgrunn, og sluttmaal for introduksjonsprogram. Med få elever må vi kjøre samlet klasse selv om nivå, mål, og forutsetninger er ulike. Dette er krevende.
- Skoleåret 22-23 har voksenopplæringa også tatt ansvar for opplæringa av minoritetsspråklige elever ved GBU. Dette er en helt annen læreplan, og det følger et kartleggingsverktøy som er svært arbeidsomt. Alle minoritetsspråklige elever skal kartlegges og hjelpes ut fra sitt nivå, helt til de kan følge norskundervisning i klassen.

Flyktningetjenesten/Boenhet for enslige mindreårige flyktninger:

Når Flyktningetjenesten starter arbeidet med budsjett for neste år, er det utfordrende å stipulere hva som skjer utover høsten både i forhold til antall bosatte og antall voksne som skal ha introduksjonsstønad. Vi vet pr i dag ikke hvor mange som kan bli bosatt neste år og kostnadseffekten av det. I 2022 var få bosatt før sommeren, da bosettingskandidater ble søkt ut sent fra sentralt hold og trykket på bosetting har kommet utover høsten.

Slik bosetting foregår, kan det bli behov for økte ressurser ut over det som er beskrevet i budsjett ved mange bosettinger i november/desember, slik at det må gjøres endringer allerede i første kvartal 2023. Kommunen vil ved slik bosetting, få ekstra inntekter som dekker opp økte utgifter. En slik fleksibilitet er nødvendig, da stipulering av for høye bosettingstall i budsjettprosessen, kan gi økonomiske utfordringer neste år for kommunen som helhet.

10.3.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Som økonomiplanen viser, så skal ramme 2 spare inn betydelig i årets budsjett og videre i planperioden. Analyser som er gjennomført bla av KS og PwC, viser at Grong kommune har hatt stor ressursbruk på skole, sammenlignet med andre kommuner. Ressursbruk og mulig reduksjon av kostnader er gjennomført i 2022 og det vil være viktig at man tilpasser driften løpende videre i økonomiplanperioden. Dette vil i all hovedsak handle om voksentetthet i skole, opp mot hva som er lovkrav. Beregninger som er gjort, viser mest sannsynlig nedgang i barnetall, noe som også vil påvirke barnehagene. Det vil være nødvendig å tilpasse barnehagedriften og da må antall barnehageplasser, struktur, åpningstider, og lignende gjennomgås.

Grong kommune har hatt tilbud om voksenopplæring i mange år og har også solgt denne tjenesten til nabokommuner. I og med at bosettingstall for Grong kommune har blitt betydelig redusert senere år og nabokommuner har nå liten eller ingen behov for kjøp av plasser, så har en valgt å kjøpe skoleplasser for grunnskole for voksne i Namsos. Denne avtalen videreføres i 2023. Det skal nevnes at i forslag til ny opplæringslov, foreslås voksenopplæring flyttet i videregående skoler. Utfallet av dette vet en ikke på nåværende tidspunkt.

Grong kommune er bla vertskommune for barnevern og ppt. I forbindelse med innføring av ny barnevernsreform/oppvekstreform og kompetanseløftet, må en se på hvordan dette også vil påvirke ressursbruk fremover i Grong kommune.

10.4 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for helse og omsorg.

10.4.1 Premisser.

Sykeheimen:

Per i dag totalt 43 plasser fordelt på 3 avdelinger. Totalt 43,68 årsverk inkludert administrasjon som utgjør 2,8 årsverk.

Avdeling Nordlyset er en avdeling som består av 8 langtidsplasser, 1 akuttrom og 5 plasser for korttidsopphold, avlastning og rehabilitering.

Avdeling Utsikten består av 14 langtidsplasser.

Avdeling Solsia er en skjermet avdeling med 15 plasser.

Det kommunale demensteamet ledes av en demenskoordinator i 20% stilling.

Det er for budsjett 2023 lagt inn en forventet innsparing på et beløp som tilsvarer ytterligere 0,7 årsverk. Dette planlegges primært tatt å la en administrativ stillingsressurs stå midlertidig vakant. Implementering og utnyttelse av velferdsteknologiske løsninger må være i fokus også videre fremover.

Dialysesatelitt:

Det kjøres dialyse mandag, onsdag og fredag. Dialysen er bemannet med sykepleiere fra sykeheimen, 2 sykepleiere per skift. Avdelingen har kapasitet til å ta imot 7 pasienter per skift. Antall pasienter varierer noe og kommer fra kommunene i nærliggende kommuner i Namdalen. De to siste årene har det vært mindre pasienter enn tidligere.

Kjøkkenet:

Totalt 4 årsverk. Jobber kun dagvakter ukedager og helg. Ansatt 3 kokker og 4 assistenter. Lager alle måltider på sykeheimen og tilbyr matombringing til hjemmeboende. Kjøkkenet har en viktig funksjon med tanke på å kunne tilby tilrettelagt kost for dem som har behov for det. Matombringingstilbudet varierer etter etterspørsel.

Vaskeri:

Totalt 1,4 årsverk, fordelt på 4 assistenter. Har vaskeoppdrag for tannlegekontoret i tillegg til sykeheimen og ansatte i pleie og omsorgstjenesten.

Hjemmesykepleien:

Totalt 11,3 årsverk fordelt på 8 sykepleiere, 5 helsefagarbeidere og lederressurs. Det jobbes fortsatt med å øke andelen av brukere som har multidose. Det brukes fortsatt mye ressurser til opplegging av dosetter til brukere av hjemmebaserte tjenester. Ved å gå over til multidose, vil antall brukere som trenger å få lagt opp dosett blir færre og ressursene kan brukes der de trengs, til mer pasientrettet arbeid. Kreftsykepleier i 20 % stilling har utgangspunkt fra hjemmesykepleien, men jobber på tvers av avdelingene i kommunen. Som følge av at hjemmesykepleien ikke er bemannet på natt vil man måtte regne med at en del brukere likevel må få døgnopphold ved sykeheimen hvis behovet for døgnkontinuerlig hjelp oppstår.

Hjemmehjelp:

Totalt 1,8 årsverk fordelt på 3 ansatte. Det er fortsatt vanskelig å få rekruttert personer som kan tenke seg å jobbe som hjemmehjelp. I tillegg er det et fysisk tungt arbeid, hvor risikoen for belastningsskader er over normalen. Kriteriene for å få hjemmehjelp er blitt gradvis innskjerpet, og vi ser i dag en tjeneste som har mer søkelys på å yte tjenester til de som har store behov.

Hjemmetjenesten vil som andre tjenester kommunen yter, måtte vurdere om teknologi kan avhjelpe i noen funksjoner.

Helsetjenesten:

Helsetjenesten er sammensatt av følgende fagområder:

- **Legekontor:**

3 fastlegehjemler, samt 1 LiS1 (turnuslege), to sykepleiere og en helsesekretær, nestleder for helsetjenesten har ansvar for daglig oppfølging av legekontoret.

Legekontoret har ansvaret for drift av fastlegetilbudet i kommunen, oppfølging av sykehjem, barnekontroller på helsestasjonen, smittevern m.m.

Belastningen på tjenesten har vært betydelig høyere de to siste årene, på tross av at vi har hatt en stabil legedekning i perioden. Belastningen på fastlegene og legekontoret gjenspeiler situasjonen i landet ellers, og faren for fravær som direkte konsekvens av dette er stor. Resultatet av fravær på legesiden, utløser raskt ekstra utgifter, da det må leies inn legevikar (for eksempel via byrå) som utløser en utgift langt over det de økonomiske rammene i utgangspunktet gir rom for. Dette er en utfordring alle kommuner i vår region står ovenfor, og som det må arbeides for å finne en bedre løsning for.

- **Legevakt:**

Grong kommune er vertskommune for nytt legevaktsamarbeid 24/7 i Indre Namdal (Grong, Lierne, Røyrvik og Namsskogan) Legevakten består av 6 hjemler, samt at det er tilsatt en egen legevaktslege (75%) i tillegg. En lege er medisinskfaglig ansvarlig for legevakten, mens avdelingsleder er leder for legevaktsamarbeidet.

Tjenesten har ansvar for oppfølging av henvendelser som kommer inn via legevaktsentralen i tidsrommet 15.30-08.00, for kommunen nevnt ovenfor. Som vertskommune har vi i tillegg ansvar for tjenesten både administrativt og medisinskfaglig, samt ansvar for den daglige driften av tjenesten.

- **Fysioterapi og rehabilitering:**

Består av en kommunalt ansatt fysioterapeut, ergoterapeut og en spesialsykepleier samt driftsavtale med 3 privatpraktiserende fysioterapeuter.

Tjenesten har individuell- og gruppeoppfølging av personer med behov for fysioterapi, opptrening, habilitering og rehabilitering, formidling av hjelpemidler, tilbud til gravide og etter fødsel, tilbud tilbeboere på sykehjem, hjemme- rehabilitering i samarbeid med hjemmesykepleie, oppfølging på helsekontroller av barn på helsestasjonen, koordinatorene for barn og voksne med behov for tverrfaglig oppfølging/ behandling, ansvar for Kols-kontakt, deltakelse i Frisklivsentral og koordinerende enhet.

- **Koordinerende enhet:**

Består av tre representanter fra Helsetjenesten, to representanter fra oppvekst, en representant fra pleie og omsorg, en representant fra Miljøarbeidertjenesten og en representant fra NAV. Har egen saksbehandlerressurs på 20% stilling. Avdelingsleder Helsetjenesten er leder for koordinerende enhet.

Enheten behandler søknader om tjenester som koordinator, individuell plan, avlastning, støttekontakt, omsorgslønn, BPA, ledsagerbevis, parkeringsbevis med mer. Enheten har også ansvaret for oppfølging og implementering av plan for habilitering og rehabilitering, ivaretagelse av koordinatorene, utvikling og oppdatering prosedyrer på fagområdet habilitering og rehabilitering mv.

Familiebasen: med følgende fagområder:

- **Psykisk helse ungdom og rus,** inkludert kommunepsykolog og psykososialt kriseteam:

Består av til sammen 7 ansatte inkludert kommunepsykolog (flertallet er delstillinger) der flere av stillingene per i dag er delfinansiert av prosjektmidler. Avdelingsleder er leder for psykososialt

kriseteam. Teamet består av to kliniske sosionomer, sosionom, sykepleier, helsesykepleier, barnevernspedagog og førskolelærer.

Overnevnte fagområde har et bredt spekter av arbeidsoppgaver; individuelle samtaler med personer med psykiske lidelser eller andre emosjonelle belastninger, gruppeoppfølging på Frivilligsentralen, lavterskel oppsøkende arbeid til personer med psykisk sykdom og/eller rusproblemer, oppsøkende behandling/oppfølging av alvorlig psykisk syke. I tillegg tilligger oppgaver som ruskontrakter, samarbeid med GVS og NFHS omkring enkeltelever med utfordringer, koordinatarbeid rundt omfattende hjelpebehov og deltakelse i utvidet skolehelsetjeneste ved GVS. En har også ansvar for drift av rusprosjekt, ROP- team, tverrfaglig rusgruppe, psykososialt kriseteam, Frisklivssentral og Frisk i friluft.

- Helsestasjon, jordmor og skolehelsetjeneste:

Består av to helsesykepleiere samt jordmor i 20% stilling (kjøp av tjeneste fra Namsskogan kommune). I tillegg jobber to ansatte fra fagområde psykisk helse, ungdom og rus, i den delen av skolehelsetjenesten som er rettet mot ungdom.

Helsestasjonen med jordmortjeneste følger veileder for helsestasjons- og skolehelsetjeneste samt barselomsorg, og yter tjenester primært til barn og unge i alderen 0-20 år. Helsestasjonen har barnekontroller i førskolealder, samt følger screening- og vaksineprogram gjennom skoleårene til og med videregående. Helsestasjon for ungdom er rettet mot ungdom fra ungdomsskole, videregående og folkehøgskole. Jordmor følger opp gravide og familier med nyfødte barn, og har også sterkt fokus på kvinnehelse. Helsestasjonen driver, i samarbeid med blant annet fysioterapeut og jordmor, fødselsforberedende kurs.

- Kommunepsykolog:

Grong kommunes kommunepsykolog er organisert under Helsetjenesten og Familiebasen.

Kommunepsykologen er en del av teamet på psykisk helse, ungdom og rus, og samarbeider også tett med helsestasjonen. I tillegg står denne også for internundervisning på blant annet screeningverktøy, diagnoser og behandlingsverktøy. For å imøtekomme behovene i enkelte nabokommuner, og for å fordele driftsutgiftene, vil utvalg av tjenester være nødvendig i kommende periode.

Miljøarbeidertjenesten:

Miljøarbeidertjenesten består i dag av 2 avdelinger:

- Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse, med 14,5 årsverk
- Avlastningstiltak i bolig, med 2,75 årsverk

Ved bofellesskapet bor det 7 beboere. Det ytes tjenester i form av vedtak på bistand til alle daglige gjøremål. I tillegg bor det noen videregående elever på Rønningentunet som trenger oppfølging. Flere av beboerne har vedtak på bistand 24 timer i døgnet, såkalte ressurskrevende brukere. Dette er øremerkede midler. En ressurskrevende bruker utgjør en personalressurs på 4,7 årsverk.

Kommunene mottar hvert år etter søknad tilskudd til ressurskrevende brukere. Disse reglene endres for hvert år. Dette gjør at det er vanskelig å legge et riktig budsjett, da disse justeringene kan gi store utslag på tilskuddet. Det er videre viktig å understreke at hjelpebehovet i vedtakene er styrende for hvor mye ressurser som til enhver tid må avsettes.

Man ser et økende behov for tilbud om avlastning i bolig for barn. Erfaringene tilsier at dette er et bra tilbud for de familiene som trenger det. Med utbyggingen av velferdsteknologiske løsninger som er gjort, ser man mulighetene for tettere samarbeid mellom personell på bofellesskapet og de som jobber på avlastningstiltaket. Det må likevel understrekes at bruken av velferdsteknologiske løsninger er sterkt regulert i lovverk.

Avlastningstilbudet foregår ofte på tider av døgnet og uken hvor det er krevende å finne personell. Samtidig som omfanget i dag er for lite til å klare å opprettholde store nok stillinger som kan være attraktive. Dette har medført at det har vært en del utskifting av personell, noe som ikke er gunstig i forhold til brukerne.

NAV Indre Namdal

Grong kommune har vært vertskommune for de sosiale tjenestene i NAV Indre Namdal siden juni 2020. Samarbeidskommunene er Lierne, Namsskogan og Røyrvik. Vertskommunesamarbeidet videreføres med de samme premissene som tidligere, med en kostnadsmodell på 20/80. Total stillingsressurs er på 4,6 stillinger. I tillegg er det i 2022 ansatt en person i en prosjektstilling som skal jobbe med oppfølging av barnefamilier i Indre Namdal.

Ansatte sitter fordelt på to lokasjoner (Lierne og Grong), i tillegg blir de to andre lokasjonene (Namsskogan og Røyrvik) betjent fra vertskommunen. I 2022 har NAV Indre Namdal hatt del fravær som har påvirket driften, i tillegg til at den høye bosettingen i kommunene har utfordret ressursene på NAV. Det har vært vanskelig å rekruttere inn i vikarstillinger, og store deler av året har en derfor hatt vakanse fra 1 – 1,5 stillinger.

Grong kommune og NAV Trøndelag har et felles ansvar for tjenestene i NAV Indre Namdal gjennom en partnerskapsavtale. I 2022 har det vært en betydelig reduksjon av statlig tildeling, som har medført reduksjon av statlige stillingsressurser. Dette påvirker fordelingen av kostnadene mellom stat og kommune, som er basert på en kostnadsfordeling basert på antall stillinger.

10.4.2 utfordringer.

Pleie og omsorg

Omdefineringen av flere sykeheimrom til trygghetsboliger vil være et tiltak som må vurderes med tanke på å få mer effektive tjenester i årene som kommer. Det utfordrer både sykeheimen og hjemmetjenesten i forhold til både oppgavefordeling og samarbeid. Vi har siden i høst hatt flere ledige langtidsplasser ved sykeheimen, mens korttidsplassene holder seg stabile og er i perioder økende. Mange bor hjemme så lenge som mulig, mens andre føler et behov for trygghet og sosialisering. Det vil derfor være et økende behov for trygghetsboliger, der de får mulighet for å spise alle måltider sammen med andre, samtidig som de opplever trygghet ved å være nære tjenesteutøverne. Samtidig har vi sett tendenser tidligere der vi har hatt ledige langtidsplasser over tid, men at de fylles opp etter hvert. Det er vanskelig å se behovet fremover, men organiseringen av tjenestene må også sees i sammenheng med befolkningsutviklingen i årene som kommer, hvor statistikken viser en stor vekst i antall eldre i kommunen. Man vil få et økt antall hjemmeboende brukere noe som øker presset på hjemmetjenestene. Det vil bli enda større behov for tilrettelagte boliger og det å yte riktig tjeneste til riktig tid.

Pasienter med behov for skjerming er en sårbar gruppe. Det vil være behov for å utvikle tjenesten og tilbudet rundt denne pasientgruppen. Både nasjonalt og lokalt ser man en utvikling ved at denne gruppen øker og blir mer krevende. Det vil være helt avgjørende at tjenesten har fokus på kompetanseheving for både ledere og ansatte hvis man også i fremtiden skal kunne levere forsvarlige tjenester på området. Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger vil kunne være et bidrag for denne gruppen, men også for andre beboere og brukere. Men den viktigste ressursen vil fortsatt være nok personell og ledelsesressurs for å sikre gode nok tjenester for denne pasientgruppen.

Vi er opptatt av å yte god kvalitet på tjenestene og vi er svært opptatt av at både brukere og beboere skal få den hjelpen de trenger til rett tid og på rett sted. Samtidig er vi opptatt av at ansatte skal trives og være forberedt på de utfordringer vi møter, slik at vi alle kan "stå stødigere i skoene".

Dessverre er det slik at vi fokuset ofte blir på daglig drift og at vi ikke har mulighet til å planlegge og jobbe med langsiktige mål og behov.

Utfordringer i forhold til rekruttering av helsepersonell vil være et viktig innsatsområde fremover. Vi ser at vi har mange, spesielt helsefagarbeidere, som i nærmeste tid vil gå av med pensjon og vi sliter med rekruttering. Det er nødvendig at vi har nok fagkompetanse på plass både i hjemmetjenesten og sykeheimen for å kunne møte de utfordringer som står foran oss, da i forhold til at vi i kommunen er forberedt på at fortsatt ta imot mer komplekse pasienter med mer utfordrende og avanserte medisinske behov.

Helsetjenesten

Alle fagområdene innen Helsetjenesten opplever et stort trykk også i 2022. Det har i tillegg vært en del utskiftninger bemanningsmessig på flere fagområder, og det vil være noen vakanser og vikariater også i deler av 2023.

Forventede innsparinger har vært spesielt krevende i et år med store omskiftninger i ansattegruppen. Innsparingsmål er forsøkt nådd både gjennom utvalg av tjenester både internt i kommunen og til kommuner i IN4. I tillegg driftes store deler av Familiebasen fortsatt gjennom prosjektmidler. Det har gjennom 2022 vært stort fokus på de omstillingene som oppvekstreform og rettighetsstyrking som har funnet sted gjennom blant annet endringer i 14 velferdstjenestelover fra august 2022. Dette vil prege tjenestene også inn i 2023.

Legekontoret er det fagområdet som står oppe den største utskiftningen i forhold til personell, med nyrekruttering av to nye ansatte på forkontor og to nye leger. Rekrutteringsarbeidet vil fortsette inn i 2023, og må også sees i sammenheng med prosjekt med mål om felles legetjeneste i IN4.

Familiebasen har høsten 2022 flyttet inn i lokaler på kommunehuset. Helsestasjonen vil fortsatt ha barnekontroller på helsehuset, men har kontorlokaler sammen med resten av Familiebasen på kommunehuset. Mye av driften er fortsatt preget av prosjekter og prosjektfinansiering. I tillegg selges tjenester til andre kommuner i IN4 og til dagsenter for hjemmeboende demente.

Koordinerende enhet har fremdeles stort trykk på tjenestene, og er i tillegg sterkt involverte i de endringer om har funnet sted i velferdslovgivningen.

Fysioterapi og rehabilitering har i 2022 hatt en del endringer i organisering, med større grad av privatpraktiserende fysioterapeuter med driftstilskudd, samt tilsetting av ergoterapeut. Det er også på dette fagområdet stor aktivitet. Forebyggende hjemmebesøk er godt i gang, og er evaluert med tanke på å treffe mer målrettet i forhold til å sikre muligheten for eldre til å bo hjemme. Samarbeidet mellom de privatpraktiserende fysioterapeutene og den kommunale tjenesten når det gjelder oppgavefordeling og samarbeid på tvers vil være fokus også i 2023. Dette samarbeidet er viktig for å sikre gode og forutsigbare tjenester til innbyggerne, og for å sikre at vi har riktig kompetanse på plass også i fremtiden.

Miljøarbeidertjenesten:

Utfordringer fremover er at det er flere brukere med sammensatte behov som søker på bolig med bistand ved bofellesskapet. Samtidig ser man at det er mange familier med barn som har behov for et avlastningstilbud. For å kunne gi et best mulig tilbud til denne gruppen, er det viktig og fortsatt styrke den tverrfaglige samhandlingen mellom tjenestene og det tilbudet som gis i skole og barnehage.

Det er også en utfordring dette med at vi har to forskjellige bygg i forhold til å bruke personell på en hensiktsmessig måte. Det skaper også en avstand mellom kollegaer som må jobbe på små enheter alene. Der vi har avlastningsboligen i dag er det ikke lagt til rette for at det skal bo mennesker som trenger mye utstyr som heis, rullestol ol.

NAV:

Trykket på tjenesten er stort, og den økte bosettingen øker også trykket på de sosiale tjenestene i NAV. Det blir stadig mer komplekse saker, med sammensatte utfordringer (gjeld, psykisk helse, rus o.l.) .

De som søker om støtte skal ha råd og veiledning, i tillegg til at de skal kartlegges godt for å sikres riktig oppfølging og vurdering av stønadsbehov. Dette gjelder spesielt barnefamilier, der NAV har et ekstra ansvar for å sikre barnas behov. Kravene fra Statsforvalteren til kartlegging, dokumentasjon, vurdering og skriving av vedtak blir stadig høyere, og det brukes mye tid på dette.

Utvikling av prisene spesielt på matvarer, kan innebære at flere vil kunne ha behov for supplerende sosialhjelp for å ha nok å leve av. Det samme gjelder eventuelle renteøkninger, som kan gjøre det utfordrende for flere å betjene sine lån. Dette kan medføre økt utbetaling av sosialhjelp, i tillegg til et større behov for råd og veiledning. De ansatte må gjøre gode og individuelle vurderinger for å sikre den enkelte etter loven. Kompetanseheving/vedlikehold blir viktig for å ivareta dette.

NAV er avhengig av tett og godt samarbeid med andre kommunale instanser (flyktningetjeneste, helse, barnevern m.m) for å gi gode og samordnede tjenester til brukerne. Økt trykk på tjenesten kan utfordre dette samarbeidet tidsmessig.

Helsetilsynet har gjennomført et landsomfattende tilsyn i forhold til tilgjengelige tjenester i NAV i 2022. Oppsummering av tilsynet tilsier at vi i 2023 vil måtte se på hvordan vi skal håndtere dette i vertskommunesamarbeidet, for å sikre de mest sårbare brukerne og eventuelle krisesituasjoner som kan oppstå. I desember kommer det også en rapport om sikkerhet i NAV som vil få konsekvenser for organiseringen av tjenesten for å sikre ansatte en trygg arbeidshverdag. Tjenesten er sårbar i forhold til at vi skal bemanne 4 lokasjoner og sikre gode tjenester i alle kommunene i Indre Namdal og samtidig sikre en trygg arbeidsplass for ansatte.

Kompetanseutfordringer

Handlingsrommet for kompetanseøkninger er blitt svært begrenset som følge av reduserte økonomiske rammer. Dette er uheldig både i forhold til nødvendig kompetanseøkning hos ansatte, men også med tanke på å være en attraktiv arbeidsgiver ved rekruttering av nye ansatte.

Som landet for øvrig, opplever også Grong utfordringer med å rekruttere sykepleierkompetanse. Man ser også at det stadig blir mer utfordrende med å rekruttere andre yrkesgrupper, så som f.eks. leger og helsefagarbeidere.

I takt med økt digitalisering og teknologiutvikling innenfor tjenestene, ser man et økende behov for kompetanse innenfor it/teknologi i kombinasjon med fagkunnskap. Dette vil være et område som det vil være viktig å ha fokus på i fremtidig rekruttering av ansatte.

Tilgang til nok arbeidskraft generelt, vil kunne bli en utfordring. Befolkningsutviklingen viser at antallet innbyggere i yrkesaktiv alder vil gå drastisk nedover, samtidig som antall eldre vil øke i årene som kommer.

Generelt

Rammebetingelsene endres stadig. Erfaringene viser at det sjelden kommer en kommune som Grong til gode. Noe som igjen påvirker evnen til å yte gode og forutsigbare tjenester. Dette samtidig som man ser at brukerrettighetene stadig blir styrket og lovfestet. Statsbudsjettet viser at det er økt satsing på prosjektmidler. Dette signalet utfordrer spesielt de mindre kommunene i forhold til å ha nok personellressurser for å utnytte disse ordningene.

Det jobbes fortsatt mye med det felles Midt Norske prosjektet Helseplattformen. Grong skal etter hvert ta stilling til om, eller når de skal utløse en opsjon. Uansett om man skal utløse opsjon eller ikke vil fremtidige journaløsninger kreve at vi foretar endringer i måten dokumentasjon utføres på. Mange av de forberedelsene som må gjøres i forberedelsene til Helseplattformen, må derfor gjennomføres uansett valg av system. Tjenestene må derfor bruke vesentlige ressurser på denne omleggingen i den nærmeste tiden.

14.4.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Oppvekstreformen setter krav til kommunene om tettere tverrfaglig samarbeid. For å lykkes med dette arbeidet er det viktig å finne de riktige samarbeidsformene og ha gode systemer for dokumentasjon. En innføring av BTI- modellen vil kunne bidra til nettopp dette.

Statistikken at antall eldre vil øke mye i årene fremover. Vi ser at tilgangen til personellressurser blir en utfordring i årene som kommer. Derfor må man nok en gang se på hvordan man utnytter de ressursene man har. En gjennomgang av oppgavefordeling mellom yrkesgruppene vil stå sentralt i dette arbeidet. I den sammenheng vil det være riktig å se på bemanningsplaner etc.

Sykeheimen har utdannet 3 instruktører i proACT. Disse skal brukes til internopplæring av egne ansatte innenfor temaene «Tidlig oppdagelse, rask respons og teamarbeid ved forverret somatisk tilstand. Det handler i hovedsak om å ha kompetanse i å observere pasienter systematisk etter fastsatte systemer.

Det vil være viktig å sette av ressurser til å utvikle tjenestene og bruken av ny teknologi for å møte fremtidens utfordringer. Både når det gjelder det forventede eldrebølgen, og nye behandlingsmåter og oppgaveoverføringer fra 2. til 1. linjetjenesten.

Det igangsatte ledelse og medarbeiderutviklingsprosjektet som er igangsatt har blant annet som mål og gjøre den enkelte medarbeider bedre i stand til å jobbe selvstendig. Reduserte budsjetter medfører større press på de ansatte, og ikke minst ledere. Ansvarliggjorte medarbeidere vil derfor være et viktig element for helse og omsorgstjenestene for å møte fremtidens utfordringer. Dette vil være et sentralt satsingsområde i 2023.

Kommunene i Indre Namdal har fått tildelt tilskuddsmidler til å starte et prosjekt for utredning av felles legetjeneste. Hvis man gjennom dette prosjektet kan finne måter å drive legetjenestene på, som er mer effektive, vil det kunne virke positivt i forhold til kostnader.

Kommunen vil i årene fremover stadig bli utfordret på effektivisering og i å finne nye måter å drive tjenestene på. Dette blir forsterket som følge av befolkningssammensetningen, kompetanse/rekrutteringsutfordringer og økte krav/ forventninger fra både myndigheter og innbyggere.

10.5 Budsjettpremisser inkl. utfordringsbilde rammeområdet for næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

10.5.1 Premisser.

Noen endringer i drift 2023:

Næring.

Det er budsjettet med bruk av næringsfondet med inntil kr. 1 000 000.

Deler av stillinga som rådgiver næring er foreslått finansiert med bruk av kr. 150 000 fra næringsfondet.

Jordbruk, skogbruk og miljø.

Det er iverksatt interkommunalt samarbeid - Overhalla og Grong landbruk og natur fra sommeren 2021. Ved iverksettelse av denne ordningen ble det en kostnadsøkning på rundt kr. 300 000.

For 2023 er ordninga videreført med til sammen 6,7 stillingsressurs.

Kultur;

På kultursida er poster til bruk for tilskuddsforvaltning budsjettet på tilnærmet samme nivå som i 2022. Til sammen kr. 604 000 som er fordelt slik:

Tilskudd	Beløp	Ansvar
Løypetilskudd Bjørgan - Kvernsjøen - Geitfjellet	90 000*	4700
Parkeringsplass Heia	30 000	4700
Kulturmidler idrettslaget	76 000	4700
Drift Bjørgan skianlegg etter avtale(langrenn/skiskyting)	24 000	4700
Tilskudd kjøring øvrige skiløyper i Grong	18 000	4700
Tilskudd strømkostnader lysløyper	18 000	4700
Avsatt post friluftsliv (festeavgifter, stiltak, tilskudd)	48 000	4704
Tilskudd barn og unge, herunder revy og teater	30 000	4703
Tilskudd sang og musikk	30 000	4708
17.mai (kostnader og grendetilskudd)	40 000	4709
Div. tilskudd til arrangement og prioriterte aktiviteter	45 000	4709
Årlig kulturtilskudd kino	35 000	4709
Leie kinoanlegg fra Grong kino	55 000	4150
Kulturpris	6 000	4702
Ungdommens kulturmønstring	34 000	4713
Den kulturelle spaserstokken(tilskudd fra fylkeskommunen)	25 000	4709

*For å sikre løypekjøring i 2023 så ligger det inne kr 90.000,-, av dette finansieres kr 60.000,- med Gusli skog fondet og resten av ordinær drift.

Biblioteket.

Biblioteket fikk redusert bemanning i 2021 ned til 70 % bibliotekar. Dette er videreført og medfører åpningstid på 3 dager i uken. Det var planlagt selvbetjeningsautomat i budsjettbehandlingen 2022, men på grunn av anbudsprosesser og andre forsinkelser i regionen, vil det komme på plass i planperioden.

Grong kulturskole.

Budsjettet er videreført på tilnærmet samme nivå som 2022.

Kulturhuset Kuben.

Budsjettet i hovedsak som foregående år med 60 % kulturvaktmester som inkludert.

Ungdomsklubb.

Driftsopplegget med 30 % stillingsressurs er videreført.

Grong bygdamuseum.

Videreført driftsnivå med svært begrensede ressurser.

Teknisk sektor;

Kommunalteknikk.

I all hovedsak videreført drift med noe redusert lønnskostnader som følge av konkurranseutsatt driftsopplegg både for sommer og vinterdrift.

Kommunal bygningsmasse.

Budsjettet med utgangspunkt i foregående års budsjett. Noe usikkerhet til driftskostnader basseng som får helårsvirkning i 2023. Vaktmestersida er redusert ytterligere med 20 % slik at det nå er 4,6 reine vaktmesterstillinger i kommunen. Dette skal dekke både drift av formålsbygg, boligmassen, kommunens forpliktelser i forhold til hjelpemidler og bistå i grønt sesongen.

Forvaltningsoppgaver – interkommunalt samarbeid.(Plan, byggesak, GIS, kart/oppmåling)

Det interkommunale samarbeidet med kommunene Namsskogan, Røyrvik og Lierne er budsjettmessig videreført på tilnærmet samme nivå som i 2022.

Brann – redningsvesen;

Namdal brann- og redningsvesen som også er et interkommunalt samarbeid har lagt et budsjettforslag i samråd med Overhalla og Høylandet kommuner. Det er forhandlet med Namsskogan kommune om deltakelse i vertskommuneordninga og budsjettet er basert på at Namsskogan kommunestyre vedtar å delta.

10.5.2 Utfordringer.

Næring, jordbruk, skogbruk og miljø:

- På nærings sida er hovedutfordringa å bidra til å skape flere arbeidsplasser. Dette ved tilrettelegging for eksisterende næringsliv og bidra til etablering av nytt næringsliv. Her er kommunen avhengig av privat initiativ og gründere.
- På landbrukssida generelt er forventningsbilde at vi får tatt ut effekten av etablert interkommunalt samarbeid med sikte på bedre tjenester for landbruket.
-Jordbruk fortsatt ambisjon om høyt servicenivå på tilskuddsforvaltninga og en aktiv veiledning opp mot eierne av landbrukseiendommer. Fortsatt oppfølging av bo- og driveplikten og kontroll av jordleieavtaler. Videreføre god kvalitet på behandling av konsesjonssaker. - Skogbruket har i en periode vært preget av lavere avvirkning. I løpet av en periode fram i tid ser vi konturene av store skogressurser med stort potensiale for lokal og regional verdiskapning. Dette vil gi behov for økt ressursbruk til veibygging, tynning, hogst og planting. En utfordring har vært å få på plass skogbruksplaner og dette arbeidet er tidligere sluttført og vil framover være et godt styringsverktøy.
- På miljø sida oppfølging av rovdyrforvaltning, og ivareta sekretariatet for det kommunale skadefellingslaget for rovvilt for Grong, Høylandet og Namsskogan. Bistå mot vannområdeforvaltning og prosesser opp mot nasjonalparkforvaltning.

Kultur:

- Nytt kulturhus og skolebygg med bibliotek, musikk og kulturskole, kultursal, idrettsdel og kantine har gitt nye muligheter. Fra 2022 ble anlegget komplettert med nytt basseng. Utfordringa blir å videreføre gode driftsmessige løsninger i samspill med alle brukergrupper og finne riktig aktivitetsnivå for drifta som er tilpasset dagens bemanning og budsjett.
- I sports- og fritidsparken ble det investert i nytt kunstgressdekke i 2022. Videreføre god drift i samarbeid med Grong idrettslag og Grong videregående skole.
- Fortsatt fokusering på øvrige kulturaktiviteter både mot skole og helsesida som den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken.
- Aktiv tilskuddsforvaltning innenfor vedtatte rammer.
- Opprettholde godt driftsnivå på ungdomsklubben med begrenset budsjetttramme.

Kommunalteknikk:

- Arbeidet med fornyelse av avløpssektoren pågår videre med optimalisering av drifta på 3 relativt nybygde renseanlegg. Videreføre tiltak for å redusere risiko for forurensning og mere forutsigbar drift.
- Fortsatt fokus på levering av nok drikkevann av godkjent kvalitet. I 2022 ble området Formofoss – Bjørgan prioritert utbygd med ny vannforsyning fra Farstøa. Her vil det være en innkjøringsperiode første kvartal 2023.
- Innenfor vegområdet er det behov for midler til opprusting og vedlikehold.

Bygg og eiendom:

- Gjennomføre tiltak på bygningsmassen for å tilfredsstille krav til universell utforming, brannforebyggende tiltak og opprettholde godkjent inneklimate.
- Innenfor kommunal bygningsmasse er det de siste årene gjennomført satsing på energiøkonomisering. Innkjøp av nytt sentralt driftssystem og system for energioppfølging i kombinasjon med flere andre tiltak. I samsvar med klima og energiplan som har målsatt at kommunen skal redusere sitt energiforbruk framover vil fortsatt dette ha fokus.
- På boligsida videreføres fokuset på salg av kommunale boliger og bidra til at leietakere kan kjøpe egen bolig/leilighet. I tillegg vil det sees på om det kan være mulig å bygge om eksisterende leiligheter, til leiligheter med flere soverom.
- Redusert bemanning driftspersonell vil medføre sterkere prioritering av hvilke oppgaver som kan løses.

Plan, byggesak, GIS og kart/oppmåling:

- Videreføre vertskommunesamarbeidet med Namsskogan, Røyrvik og Lierne.
- Videreutvikle kompetansebygging og samhandling på tvers av fagområder.

Namdal brann og redningsvesen

- Dette er interkommunalt samarbeid mellom Grong, Høylandet og Overhalla. Grong er vertskommune og har delegert myndighet fra de andre kommuner. Bygging av felles plattform for drift og forvaltning for de 3 kommuner både innenfor beredskap og forebyggende arbeid vil fortsatt være hovedfokus. Oppgradere systematikk og rutiner for å ivareta HMS og personsikkerhet.
- Innfasing av Namsskogan kommune i ordninga.
- Revidere brannordninga basert på risiko og sårbarhetsanalyse, forebyggende analyser og beredskapsanalyser.

10.5.3 Mulige tiltak for å nå omstillingsmål i økonomiplanperioden.

Innenfor ramme 4 er det innarbeidet følgende innsparingstiltak:

1.Privatisering av kommunal veg kr.220 000.

Det er tatt utgangspunkt i å privatisere 8,7 km kommunal veg som kan gi en besparelse på kr. 440 000 årlig. For 2023 er det innlagt halvårsvirkning da omklassifisering etter vegloven krever prosess og tidsbruk.

2.Delfinansiering av lønn rådgiver næring kr.150 000.

Det er foreslått at kr.150 000 av lønnsutgifter til næringsmedarbeider dekkes av næringsfondet.

3.Finansiering av tilskudd til Visit Namdalen kr. 100 000.

Det er foreslått at Grong kommunes bidrag inn i Visit Namdalen finansieres med bruk av næringsfondet med kr. 100 000.

4.Prosjektet Hoga Heim kr. 60 000.

Kommunene Overhalla, Høylandet og Grong har sammen initiert et samarbeidsprosjekt benevnt Hoga Heim. Det er utarbeidet et forprosjekt som etter hvert avløses av et hovedprosjekt. Det er mottatt tilsagn på prosjektmidler og budsjettert med tilskudd Grong kommune kr. 60 000.

5.Reduksjon kultur kr.105 000.

Det er innarbeidet en reduksjon på kultursiden med kr. 105 000. Dette er fordelt slik:

- Ungdomsklubben (kr.15 000), - Grong kulturskole (kr.30 000), - Biblioteket(kr. 25 714),
- Kulturhuset Kuben (kr.20 000), - Ungdommens kulturmønstring (15 000).

10.6 Premisser og utfordringer til rammeområdet kirkeformål.

Tilskuddet til Grong menighetsråd er i årets forslag til budsjett og økonomiplan redusert med kr 200.000,- sett i forhold til 2022.

I vedtatt økplan for 2022 – 2025 lå det inne en forventet omstilling med redusert tilskudd Kirkelig fellesråd på kr 300.000,-. Vi har mottatt budsjett og notater fra Kirkelig fellesråd der de beskriver et behov for å få tilbake kr 200.000,- av disse midlene for å kunne opprettholde drifta. Kirkelig fellesråd har frie fond inkl overskudd 2021 på totalt kr 680.000,-. Budsjettert bruk av frie fond i 2022 er på kr 219.000,-. Dvs at fondet er på kr 554.000 når 2022 er omme. Ut fra dette velger vi å imøtekomme deres behov med kr 100.000,- i 2023. Redusert tilskudd fra 2022 til 2023 foreslås endret til 200.000,-. Fom 2024 så er vi tilbake til forventet ramme med en reduksjon på kr 300.000,- fra 2022 nivå. Det er i tillegg til driftstilskuddet lagt inn tilskudd til investeringer på hhv kr 500.000,- til Harran kirke i 2023 og kr 400.000,- til Grong kirke i 2024.

10.7 Premisser og utfordringer til rammeområdet politisk styring, kontroll og fellesutgifter.

Med utgangspunkt i budsjettet for 2022 er det ikke foretatt nevneverdige endringer 2023.

11 Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune.

Kommunens visjon og målsettinger fremgår av kap. 4. Disse er gjeldende for hele planperioden og derav økonomiplanperioden. I tillegg ligger premissene for budsjett 2022 i kapittel 10. I dette kapitlet er det en beskrivelse av utviklingstiltak for å imøtekomme krav og forventninger til tjenestens innhold og kvalitet. Disse er førende for hele økonomiplanperioden.

Ansvar for å initiere disse utviklingstiltakene tilligger kommunedirektørens ledergruppe.

Iverksettelse, samhandling og å trekke med seg naturlige samarbeidspartnere er et ansvar for alle i ledergruppen. Gjennomføring med evaluering, læring og korrigerende er et helhetlig ansvar for alle ansatte kommunen.

Sammen med årsbudsjettet er handlingsplanen det årlige handlingsprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

Slike handlingsplaner er med på å sikre at utviklingsarbeidet blir en kontinuerlig prosess.

11.1 Finansielle måltall Grong kommune

Ny kommunelov inneholder en ny generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid. Det nevnes nøye prioriteringer, jevnlig oppfølging av budsjett, egenfinansiering av investeringer, planmessig vedlikehold av eiendom og håndtering av risiko som noen stikkord for god langsiktig økonomiforvaltning.

Den nye kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Kommunestyret vedtok i september i k-sak 35/19 at følgende finansielle måltall skal innarbeides i budsjett og økonomiplan for Grong kommune;

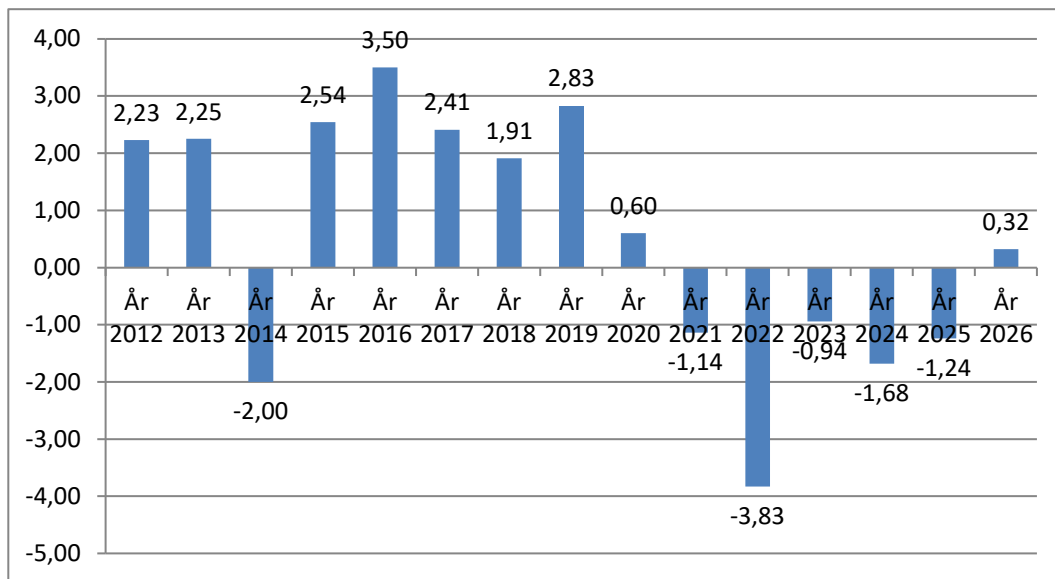
De konkrete måltallene gjelder i et tidsperspektiv innenfor økonomiplanperioden dvs. 4 år.

- Netto driftsresultat, minimum 1,75% av driftsinntektene.
- Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene, bør ikke overstige 120%.
- Disposisjonsfond, minimum 7,5% av driftsinntektene.
- Arbeidskapitalen bør utgjøre minst 15%

Finansielle måltall	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	3,5	2,41	1,91	2,83	0,6	-1,14	-3,83	-0,94	-1,68	-1,24	0,32
Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene	123,1	112,3	118,8	122	114	110	116	110	105	103	97
Prosent disposisjonsfond av driftsinntektene	11,56	14,16	15,82	17	16,6	14,4	13,53	12,54	11,32	10,55	10,56
Arbeidskapital (minus premieavviket) i prosent av driftsinntektene	23,1	12,89	17,89	20,35	20,64	18,18					

Netto driftsresultat

Utviklingen i netto driftsresultat har vært og vil bli som følger i forhold til økonomiplanen;

Kommunen har i perioden 2007 – 2018 med unntak av 2008 og 2014 kommet ut med et netto driftsresultat på over 2 %. Tabellen ovenfor viser tallene fom 2011 og ut økonomiplanperioden. Ser en perioden fremover ser en helt klart en forverring i den økonomiske situasjonen i forhold til det som har vært. Som en ser av tabellene så er tallene bedre i økonomiplanperioden enn hva som er forventet i 2022. Dette har sammenheng med at vi har kommet ned på drift med mindre bruk av fond. Oversikten viser at det er nødvendig å foreta ytterligere omstillinger i perioden for å sikre en sunn økonomisk drift av kommunen. Dersom en skal nå målet om et netto driftsresultat på 1,75% av brutto driftsinntekter så må utgiftene reduseres med 9,5 millioner i 2023.

Vi ser at dersom vi tar de grep som er lagt inn i økonomiplanen nå så vil den økonomiske situasjonene se bedre ut i 2026. Dette har sammenheng med foreslåtte omstillingstiltak og at det ikke er lagt inn store investeringer fremover i tid.

Lånegjeld i prosent av driftsinntektene

Vi holder oss innenfor målet på 120% i perioden. Vi har i tallene ovenfor holdt lån til svømmebasseng og næringsparkområdet Vårryggen utenfor da disse lånene skal finansieres av NTE midler og ikke vil påvirke selve drifta.

Prosent disposisjonsfond av driftsinntektene

Som det fremgår av økonomiplan så benyttes det disposisjonsfond i 2023, 2024 og 2025 for å oppnå budsjettbalanse. Bruken de to siste årene er relatert til ekstrautgifter helseplattformen, samt bruk av deler av rentereguleringsfondet i 2024. Vi holder oss likevel innenfor måltallet. Den største forskjellen på budsjettert fondsbruk nå og tidligere er at bruken nå er «merket» opp mot spesielle prosjekter. I disposisjonsfond i disse beregningene ligger alle fond også de vi selv merker som bundne(altså premieavviksfondet og rentereguleringsfondet mm.)

Arbeidskapital i prosent av driftsinntekter.

Denne er det kun mulig å beregne ved regnskapsavslutningen.

11.2 Handlingsplan for 2023

Revisjon av måldelen av Kommuneplanens samfunnsdel, ble vedtatt i kommunestyret 22. april 2021. Følgende ble vedtatt:

Visjon:	Kraft i elver og folk.
Overordnet mål:	Innen 2030 skal bærekraft og folkehelse danne grunnlaget for all samfunns- og næringsutvikling i Grong.
Hovedmål:	1. Innen 2030 skal Grong være en kommune som er attraktiv for bedrifter og som har et mangfoldig næringsliv. 2. Innen 2030 skal Grong fortsatt være et trygt og attraktivt bosted 3. Innen 2030 skal det bo flere barn i Grong enn i dag. 4. Innen 2030 skal folk kjenne Grong som nytenkende og inkluderende

I kommunens samfunnsdel så er det for hvert hovedmål vedtatt ulike punkter benevnt «Slik gjør vi det:».

Med bakgrunn i kommunens visjon og overordna strategier blir det hvert år utarbeidet et sett utviklingstiltak for kommunen. Disse linkes i egen kolonne opp mot hovedmål og tilhørende punkt for «Slik gjør vi det:». Altså 1.1. henviser til hovedmål 1 og punkt 1 i «Slik gjør vi det» lista.

Vi har en del felles utviklingstiltak, samt at det under de enkelte rammeområdene 1 – 4 utarbeides egne utviklingstiltak. Det vil i løpet av året, spesielt i forbindelse med halvårsrapporten og årsmeldingen bli rapportert tilbake til politikerne hvordan kommunen ligger an i forhold til gjennomføring av utviklingstiltakene.

11.2.1 Felles utviklingstiltak.

TILTAK	Link mot samfunnsplanens mål
Felles utviklingstiltak:	
Generelt omstillingsarbeid: For 2023 er det et effektiviseringsmål på alle rammeområdene for å ta inn forventet lønnsøkning per 01.05.2023. Store endringer i rammebetingelsene har medført et stort fokus på behovet for omstilling, bl.a. omstilling for mer effektiv drift herunder å finne et tilpasset tjenestenivå (godt nok), utnytte ressurser på tvers av rammeområdene og ha rett kompetanse på riktig sted og til riktig tid. Kan også sees i sammenheng med utviklingstiltaket under – oppfølging medarbeiderutviklingsprosess.	4.8
Oppfølging medarbeiderutviklingsprosess: Prosjektet avsluttes i 2022. Medarbeidersamlingene skal danne grunnlag for videre prosesser i Grong kommune, totalt for Grong kommune, avdelingsvis og på individnivå. Planen er som følger: 1. Vår nye verdiplakat – Sånn gjør vi det i Grong kommune, skal prege utviklingsarbeidet i mange år og vil være verdier som Grong kommune og alle avdelinger, alle ledere og ansatte skal måles opp imot. Her vil alle avdelingsledere ha en nøkkelrolle, med å sette søkelys på konkrete utviklingsområder på den enkelte avdeling og for den enkelte ansatte. 2. 10-FAKTOR er sendt ut i 2022. 10-faktor-undersøkelsen benyttes som hjelpemiddel for å ha søkelys på rette utviklingsområder på de ulike avdelingene. Etter 10-FAKTOR,	4.8

må det foretas en total analyse, som inkluderer verdiplakaten, av hvilke områder som skal ha prioritet fremover. Analysen må ha lokal forankring på avdelingsnivå (trepertssamarbeid). I tillegg kan det være nyttig med egne avdelingsmøter (først og fremst informasjon) for å bedre forankringsarbeidet. Forankring- og analysearbeidet må gjøre i desember 2022, samtidig som det defineres nye mål for arbeidet. 3. Med bakgrunn i 10-FAKTOR og verdiplakat legges avdelingsvis tiltak inn i handlingsplaner – desember 2022 – januar 2023. 4. Medarbeidersamtaler skal gjennomføres innen 01.04.2023 (oppstart av utviklingsarbeidet på individnivå). 5. Brukerundersøkelser gjennomføres i 2023 – gjennom Bedrekommune.no – april til juni 2023. Opplæring av ledere m.fl. må foretas. Resultatene av brukerundersøkelser danner et videre grunnlag for vurdering av vårt tjenestetilbud. 6. Evaluering – justering foretas høsten 2023 (da er vi også inne i normal prosess, slik at mål og tiltak kan legges inn i handlingsdelen under Årsbudsjettet for 2024). 7. Felles for ovennevnte punkter inkluderer bruk av lokale samarbeidsmøter mellom leder, tillitsvalgte og verneombud. Det må fortsatt arbeides med gode, involverende og nyskapende prosesser i 2023.	
Utviklingstiltak for rammeområdet administrasjon og fellestjenester	
Kontinuerlig arbeid med Klart Språk og universell utforming (videreutvikle et klart og tydelig språk både på digitale plattformer og skriftlig kommunikasjon).	4.2
Vurdere innføring av Digihjelpen – lavterskel veiledningstilbud til personer med liten digital kompetanse. Fokus i 2023 er arbeid med systematikk og struktur på Digihjelpen samt tilstrekkelig kompetanseheving i egen organisasjon.	4.2
Ved ytterligere redusert stillingsressurs ved økonomikontoret må det foretas en gjennomgang av arbeidsoppgavene. Dette med tanke på riktig fordeling av oppgaver, hvordan reduseres sårbarhet mest mulig, kan noe gjøres for å forenkle arbeidsoppgavene mm.	4.8
Utviklingstiltak for rammeområdet for oppvekst og familie	
Fortsatt prioritere arbeidet med god klasseledelse.	2.3
Voksenopplæringa skal videreføre samarbeidet med andre instanser og utvikle arbeidsrettede tiltak for deltakere som ikke skal gå videregående skole.	4.8
Fremme robuste medarbeidere i forhold til ansvarliggjøring og rettigheter og plikter i arbeidslivet gjennom ulike samlinger.	4.8
Gjennomgå rutiner avdelingsvis med de ansatte knyttet til nærværarbeid og ha spesielt fokus på dette.	4.8
Grunnskolene har samarbeid med NAV Arbeidslivssenter med tanke på økt nærvær.	4.8
Implementere eksisterende og lage nye rutiner for barnehagene i Grong.	2.3
Grunnskolene i Grong jobber med implementering av læreplanverk og overordnet del.	2.3, 3.3

Skolene skal fortsatt delta i den nasjonale satsningen desentralisert kompetanseutvikling (DEKOM)	2.3, 3.3
Skolene skal fortsatt delta i oppfølgingsordningen gjennom Statsforvalteren. Avsluttes sommeren 2023.	2.3, 3.3
Barnehagene skal fortsatt delta i regional kompetanseutvikling (REKOM).	2.3, 3.3
Fortsetter implementering og videreutvikling av MITT VALG i barnehage og skole (GBU).	2.1, 2.3, 3.3, 3.6
Barnehagene skal i samarbeid med Nord Universitet jobbe med utviklingsarbeid i barnehagen.	2.3, 3.3
Barnehagene i Grong har tatt i bruk Visma Flyt Barnehage som barnehageadministrativt system. Fortsette implementering og videreutvikling av dette.	
Flyktningetjenesten deltar innværende år i arbeidsgrupper for blant annet oppvekstreform og prosjekt for barn med funksjonsnedsettelse. Flyktningetjenesten vil i det videre prioritere å delta som part i kommunens arbeid med tverrfaglig innsats og samhandling. Vi vil med det øke fokus på gruppen med nyankomne og deres tjenestebehov gjennom å ta del i utviklingsprosesser i kommunen som omhandler tverrfaglig samhandling opp mot familier og individ.	2.1, 3.4
<u>Barnevern;</u>	
Intern implementering av ny lovgivning - ny barnevernlov fra 1.1.2023	4.8
Fokus på fagretta samarbeid mellom barneverntjenestene i Namdalen-Midtre og Ytre, samt region Trøndelag for øvrig. Dette i tråd med region sin satsing knyttet til statens satsingsområder. Eks: læringsnettverk (samarbeid om bl.a. tiltaksutvikling, implementeringsstøtte ift. metoder og opplæring).	4.8
Implementere og tilby omsorgspakke for nye fosterhjem og biologiske hjem.	4.4, 4.8
Øke medvirkningen og samarbeid mellom barn, foreldre og fosterforeldre.	4.8
Øke bruk av familieråd, også som en del av undersøkelse og som ledd i brobygging mellom foreldre og barn som bor utenfor hjemmet, samt deres fosterfamilier.	3.4, 4.4, 4.5, 4.8
Øke forvaltningskompetanse på barnevern- gjennom fokussamlinger internt i tjenesten.	4.8
Deltakelse på felles fagsamlinger gjennom kompetansesentre og statsforvalter – søkelys på ny barnevernlov og oppvekstreform.	4.4
Delta i tjenestestøtteprogram - tilbud gjennom regionsenter for barn og unge (R-BUP øst sør), de tre regionale kunnskapssentrene for barn og unge (RKBU Midt-Norge, Nord og Vest) og Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS sør), på oppdrag fra Bufdir.	4.4, 4.8
Innføring av oppdatert programvare; fra Visma Familia til Visma Flyt barnevern	4.2, 4.8
Kompetanseheving av ansatte jf. kompetansekrav fra 2031 i Oppvekstreform; bl.a. gjennom nasjonale tilskudds-baserte videreutdanninger	3.3, 3.4, 4.8
Utvide metodeportefølje til tiltaksteam for å møte oppvekstreformens mål og hensikt	2.1, 3.4, 4.8
<u>PPT;</u>	

PPT skal etter Kompetanseløftet jobbe mer forebyggende, noe som krever en annen organisering. Forebygging vil bety økt søkelys på systemretta arbeid; bl.a. veiledning i klasserommene og barnehagen. Tjenesten skal også kunne bistå skole/barnehage i omstillingsprosesser internt. Gjennom praksis-nær veiledning skal en sikre barn og unges rettigheter ift. tilpasset opplæring. Tjenesten skal bidra i møter i forkant av henvisning, vurdering av spesialundervisning, fagdager for spes.ped-koordinatorerne, videre forankring av prosedyrer før henvisning, utarbeidelse av utredningsplan for de ulike typer av henvisninger etc. Jf. Stortingsmelding nr 6 er målet å sikre retten til de som skal ha spesialundervisning og inkludere alle i KL 20, rammeplan for barnehage og redusere kommunenes behov for enkeltvedtak etter anbefaling i sakkyndig vurdering.	2.1, 2.3, 4.4, 4.8
Implementering av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende samarbeid i alle IN-kommunene. Herunder arbeidet med analysemodellen som verktøyet, ett etterutdanningstilbud fra Statped for å kunne gjennomføre analyser av det inkluderende samarbeidet i skole og barnehage for å finne kompetansebehov i den enkelte avdeling. Det er budsjettert tilskudd gjennom kompetanseløft.	2.3, 3.3, 3.4, 4.8
Tjenesten skal jobbe for å ha ny og oppdatert informasjon på hjemmesiden til vertskommunen. Informasjonen og innhold skal fremstå som mer brukervennlig for brukere, foresatte og alle samarbeidsparter.	4.2, 4.8
PPT skal øke sin kompetanse i forståelsen av KL 20 og barnehagelovens bestemmelser. Vi skal følge nye retningslinjer som utarbeides i forbindelse med Kompetanseløftet. Det er gjennomført høringer, og ny opplæringslov forventes i 2022. PPT sitt nye mandat vil bli beskrevet.	2.3, 3.3, 4.8
Statped er inne i en omstrukturering, og kommunene vil få et større ansvar. PPT vil for neste år ha behov for kompetanseheving for å nå målene i KL 20, Oppvekstreformen og ny opplæringslov. Opplæringen vil bestå av kollegaveiledning, kollektiv opplæring, individuell opplæring og hospitering. Behovet for kompetanse kartlegges, og det benyttes behovsmeldinger og behovsgrunnlag som meldes inn via kompetansenettverket i IN Dekom/Rekom/ KL, gjennom samarbeidsforum i Trøndelag.	2.3, 3.3, 3.4, 4.8
Utviklingstiltak rammeområdet for helse, omsorg og velferd;	
Oppstart av prosjekt felles legetjeneste IN.	2.1, 2.12
Integrere velferdsteknologi som en del av tjenestetilbudet til Grong kommune	4.3, 4.8
Delta i forberedelser til innføring av Helseplattformen	4.8
Se på arbeidsoppgaver og fordeling av disse mellom yrkesgruppene som jobber innenfor pleie og omsorgsektoren. I denne sammenhengen må det også sees på bemanning og vaktlengder	4.8
Overgang til skybasert betalingsordning på legekantor	4.8
Gjennomgang av tildelingskriteriene for tjenestetildeling	2.1
Videreutvikling av Helse-, omsorgs- og velferdstjenestene, med søkelys på medarbeiderskap og arbeidskultur i h.h.t til medarbeiderutviklingsprosessen som er beskrevet under felles utviklingstiltak ovenfor.	4.8

Videreføring av satsing på Familieveileder- tjenester og prosjektet «Innovasjonsarbeid for tjenester til familier med funksjonshemmede barn»	2.1
Utvikle tiltakene «Barn som pårørende» og styrke arbeidet inn mot ungdommer på Namdal folkehøyskole og Grong videregående med et særlig fokus på rusarbeid. (jfr. Tilskudd til kommunalt rusarbeid)	2.1, 3.7
År tre av tre med deltakelse i Trøndelagsmodellen: Prosjekt folkehelsearbeid videreføres, med «Foreldre på sidelinja».	2.1, 3.4, 3.6
Lokale planer for habilitering og rehabilitering, rusplan, smittevernplan, vold i nære relasjoner og ungdomsplan, implementeres i arbeidet i Grong kommune, i utarbeidelsen av ny kompetanseplan, og i arbeidet med ny kommunal planstrategi. (Videreført fra 2020/2021)	3.4
Utarbeidelse av helhetlig plan for forebyggende arbeid i helsetjenesten, i tråd med føringene i ny oppvekstreform. Samt iverksetting av tiltak i fht reformen, herunder mål om fast foreldreveiledningsstilling og BTI (Bedre tidlig innsats)	3.4, 2.1
NAV Indre Namdal:	
Videreutvikle vertskommunesamarbeidet om NAV Indre Namdal og partnerskapet med NAV Trøndelag for å sikre gode, tilgjengelige og likeverdige tjenester i alle kommunene	2.1.
Følge opp plan mot barnefattigdom, blant annet gjennom prosjektet «Familien i fokus» (tettere kartlegging oppfølging av barnefamilier i Indre Namdal)	4.5, 3.4
Utvikle og styrke samarbeidet med tjenester/samarbeidspartnere i alle kommunene i vertskommunesamarbeidet.	4.8
Utvikle samarbeidet med flyktningetjenesten for å sikre tett og god oppfølging av bosatte flyktninger, og sikre overgang til arbeid og aktivitet	3.6, 2.4
Utviklingstiltak rammeområdet for næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, kulturskole og ungdomsklubb.	
<u>Bjørrgan - Heia.</u> I samarbeid med næringsliv og andre aktører bidra til videre utvikling av området som helårs reiselivsdestinasjon og tilrettelegging for ytterligere hyttebygging.	1.5, 1.12, 2.7
<u>Næringsarealer i Grong kommune.</u> -Grong næringspark: Markedsføring av ledig areal og initiere kjøp og salg av areal i næringsparken med sikte på økning i antall bedrifter og arbeidsplasser. -Øvrig næringsareal: Stabilitetsvurderinger for å fastslå at byggeområder kan utnyttes. Fortløpende markedsføring. -Videreutvikle Grong som handelssenter i samhandling med næringslivet. -Bidra til videre utvikling av alle 3 bygdesenter.	1.1, 1.2, 1.3, 1.9, 1.12, 2.11, 3.5, 4.6
<u>Friluftsliv.</u> Bidra til videre utvikling av eksisterende og nye turtraseer i samarbeid med grunneiere og lag/foreninger.	2.2, 3.1,
<u>Kommunal bygningsmasse.</u> -Gjennomføre et systematisk og planmessig vedlikehold med sikte på å opprettholde god standard og godt inneklima.	2.3

-Fortsatt fokus på energiøkonomisering ved å optimalisere bruken av nytt sentralt driftsanlegg og system for energioppfølging ved kommunal bygningsmasse.	
Videre utvikling av vertskommunesamarbeidet innenfor fagområder på teknisk sektor.	1.3, 3.6, 4.8
<u>Namdal brann- og redningsvesen.</u> -Videre utvikling av vertskommunesamarbeidet i Namdal brann- og redningsvesen. -Revidere gjeldende brannordning med tilhørende risiko og sårbarhetsanalyse, forebyggende analyse og beredskapsanalyse.	2.10
<u>Boliger og leiligheter.</u> -Initiere at leietakere i kommunale boenheter gis muligheter for kjøp. -Fortsette strategien med salg av borettslagsleiligheter og andre utvalgte boligbygg. -Bidra til utvikling av nye boligprosjekt. -Markedsføring av boligtomter.	2.8
Oppfølging og iverksetting av tiltak i samsvar med vedtatte planer/strategier forutsatt økonomiske bevilgninger: • Hovedplan skogsveier vedtatt 2013. • Kommuneplanens samfunnsdel vedtatt 2022. • Kommuneplanens arealdel vedtatt 2015. • Kommunedelplan kulturminner vedtatt 2015. • Klima og energiplan vedtatt 2015. Revideres i 2023. • Hovedplan formålsbygg vedtatt 2021. • Hovedplan vannforsyning vedtatt 2015. • Hovedplan avløpsbehandling vedtatt 2015. • Trafikksikkerhetsplan vedtatt 2021. • Boligpolitisk plan vedtatt 2016. • Kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vedtatt 2020. • Ny brannordning for Namdal brann- og redningsvesen vedtatt 2017. • Ny vegplan vedtatt i 2021.	2.6, 2.7, 2.8, 3.1, 3.5, 3.6.
Videreføring av Kulturhuset Kuben som regionalt senter for kulturtilbud og konferanseplass.	1.12, 2.7, 2.9, 3.1, 4.1, 4.7
Opprettholde god drift innenfor de vedtatte budsjettrammer og styrke biblioteket som en attraktiv møteplass.	2.4, 2.9
Videreføre og utvikle det etablerte kulturskoletilbudet i tråd med trender, tilbud og etterspørsel.	1.4, 2.7, 3.1
Videreføre best mulig drift av ungdomsklubben.	1.4, 2.4, 4.5
Bidra til at aktiviteten i landbruket økes ved god samhandling med næringa både i forhold til tilskuddsforvaltning og forvaltning av lover og regelverk.	1.10, 1.11
Planlegge, fremme utbyggingssaker og gjennomføre investeringsprosjekter som er vedtatt i årsbudsjett og økonomiplan.	1.2, 1.9,

12 Tiltak i planperioden

12.1 Følgende driftstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden.

Prosjekt navn	Drift / 1000 kr:			
	2023	2024	2024	2026
Prosjektmedarbeider (kr 835.000,-) i perioden 2023-2025. Dette er en stilling som skal arbeide for å generere prosjekt i samspill med hele organisasjonen. Vi opplever at flere og flere statlige midler er prosjektbasert og må søkes om. Grong kommune må ta den ballen. Stillingen finansieres i utgangspunktet ved hjelp av bruk av fond, men lykkes vi med stillingen vil prosjektene finansiere stillingen.	835 000			
Skifte dører Ekker barnehage	12 000			
Huskestativ Bergsmo barnehage	30 000			
Ny oppvaskmaskin Bergsmo barnehage	25 000			
Ny moppemaskin Harran oppvekstsenter	40 000			
Leasing Vaskerobot Gronghallen	90 000	90 000	90 000	90 000

12.2 Følgende nye investeringstiltak er foreslått gjennomført økonomiplanperioden

Brutto tall ligger inne nedenfor.

Prosjekt navn	Investering år / 1000 kr:			
	2023	2024	2025	2026
Varebil vaktmester	150 000			
Kjøp av leilighet Trøhaugen Vest	1 950 000			
Helseplattformen			12 000 000	
Renovering leiligheter Trøhaugen	500 000			
Renovering leiligheter/boliger		500 000	500 000	
Ventilasjon Bergsmo barnehage	300 000			
Renovering gymbygg Harran			1 500 000	
Heis GHO	1 200 000			
Helsefløy	10 000 000	10 000 000		
Renovering hovedkjøkken GHO	500 000			
Ombygging sikkert møterom og kopimaskinrom	150 000			
Vurdering grunnforhold næringsområde Langnes	500 000			
Utskifting membran Konovatnet fellesvannverk	200 000			
Ny utrykningsbil	1 000 000			
Investeringstilskudd Grong kirke		400 000		
Investeringstilskudd Harran kirke	500 000			
SUM	16 950 000	10 900 000	14 000 000	

Det vises til eget vedlegg bakerst i heftet med oversikt over hvert enkelt investeringstiltak inkl. finansiering og driftskostnader.

12.3 Prosjekter som videreføres fra tidligere år.

Prosjekt navn
Blålysbygg
Brannverntiltak GHO
Kapasitetsøkning Formofoss vannverk - Bjørgan

13 Finansiering

Tabellen nedenfor viser den totale finansieringen av investeringene i økonomiplanperioden.

INVESTERINGER:	2023	2024	2025	2026
Sum investeringer i prosjekter som påvirker kommuneøkonomien:	16 950 00	10 900 000	14 000 000	
Finansiering;				
Tilskudd fra private				
Statstilskudd				
Lån	11 480 000	8 900 000	13 700 000	
Lån selvkostområdet	200 000			
Ref. mva.komp	2 600 000	2 000 000	300 000	
Bruk av fond				
Salgsinntekter	2 670 000			
Sum finansiering	16 950 000	10 900 000	14 000 000	

14 Omstilling og effektivisering

14.1 Utfordringer og aktivitetsnivået fremover

Budsjett og økonomiplan som legges frem nå viser at vi fortsatt har et driftsnivå som er for høyt i forhold til kommunens inntektsnivå. Budsjett 2023 har vi klart å få i balanse ved å legge inn en del omstillingstiltak på hvert enkelt rammeområde. Disse er nærmere beskrevet under pkt. 14.3. I tillegg er det veldig viktig å merke seg at det på ramme 2 ligger inne et omstillingsbeløp på 1,7 millioner som en ikke har klart å spesifisere nærmere. Det er for 2023 forventet et høyt lønnsoppgjør selv om det er et mellomår. Summen inkl. sosiale utgifter er anslått til 5,4 millioner for Grong kommune. Dette er penger som hver enkelt skole, barnehage, legekantoret osv. må dekke innenfor egne rammer. Det har i 2023 ikke vært mulig å øke rammen til det enkelte området ut fra hverken pris eller lønnsstigning. Altså for å holde budsjettene sine så må hver enkelt avdeling skjære ned på lønnsutgifter eller andre driftsutgifter for å kunne hente inn kommende lønnsøkning.

Kommunen har pr. i dag et for høyt aktivitetsnivå og dette må ned. Slik situasjonen er pr. i dag så er budsjettene for andre utgifter enn lønn «skrapet» ned på et minimum, slik at ytterligere innsparinger i all hovedsak må komme i form av reduserte lønnsutgifter. Når det gjelder inntektssiden, så har vi heller ikke her store muligheter for å økte denne. Eiendomsskatt for verker og bruk ligger i dag på maks i promille. Når det gjelder boliger/hytter/næring så vil også denne bli liggende på maks promille, samt at ny taksering er gjennomført og vil bli stående i 10 år fremover. Utbygging av Fiskumfoss vil nok på sikt gi noe mer i eiendomsskatt. Hvor mye er usikkert.

I tillegg til de omstillingstiltak som er lagt inn i forslaget til budsjett så ser en av beregningene for netto driftsresultat at det burde vært lagt inn ytterligere tiltak for å styrke netto driftsresultat. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er negativ i perioden 2023 -2025.

14.2 Omstilling og effektivisering fordelt på rammeområder

Det er lagt inn følgene forventninger om innsparinger på de ulike rammeområdene i økonomiplanperioden.

Tabellen skal forestås slik;

Innsparingen på ramme 2 i 2023 er totalt kr 3 444 000,-. Det forventes at dette da er tiltak som gir tilsvarende effekt hvert år utover i økonomiplanperioden. I tillegg kommer det inn ytterligere kr 1 157 000,- i innsparing f.o.m 2024 som også forventes å ikke kun ha et års effekt, men kan videreføres utover i perioden. Til slutt så skal det i 2025 hentes inn et nytt beløp på 137.000,-. Altså totalt omstillingsbeløp for 2025 sett i forhold til dagens situasjon for ramme 2 er på kr 4 738 000,-.

	2023	2024	2025	2026
Ramme 1 Adm. og fellesutgifter				
Prosjekt Samskaping (frivillighet) er tildelt kr 300.000,- til prosjektledelse. Prosjektledelsen legges til servicekontoret og oppgaven/ansvaret tas innenfor ordinær bemanning.	300 000			
Fordelt rammeinnsparing fom 2024		300 000		
SUM	300 000	300 000	0	0
Ramme 2 Oppvekst og familie				
Maks antall plasser og redusert åpningstid SFO Grong og Harran. Åpningstiden reduseres til 07:30 – 16:00.	370 000			
Nedlegging en barnehage. Forutsetter salg av bygget. Anslått innsparingen på kr 1.000'. Fordelt mellom ramme 2 og 4. Halvårs effekt i 2023.	500 000	500 000		
Det reduseres med en lærerstilling. Dette må fordeles mellom GBU og Harran	750 000			
Redusert åpningstid to barnehager. Åpningstiden blir da 07:30 – 16:00.	140 000			
Rest av forventet innsparing 2022 som ikke var mulig å gjennomføre da men som forventes hentet inn i 2023	1 684 000	-500 000		
Fordelt rammeinnsparing fom. 2024		1 157 000	137 000	
SUM	3 444 000	1 157 000	137 000	0
Ramme 3 Helse og omsorg				
Omstilling - økt bruk multidose 50%. Generell gjennomgang av turnuser for å se på vaktlengder i hjemmesykepleien 20%. Sammenbygging av brannvarslingsanlegg på miljøarbeidertjenesten kr 100.000,-. Anslått beløp på kr 250.000,- i 2023 1/2 års effekt. Økes til helårseffekt fom 2024.	250 000	250 000		
Fordelt rammeinnsparing fom. 2024		570 000	139 000	

SUM	250 000	820 000	139 000	0
Ramme 4 Næring, miljø, kultur, teknisk, brann				
Privatisering vei.	220 000	220 000		
Delfinansiering næringskonsulent ved bruk av næringsfondet	150 000			
Hoga heim prosjekt. Vi har mottatt tilsagn på midler til dette prosjektet i samarbeid med Overhalla og Høylandet. Gjelder kun 2023.	60 000	-60 000		
Visit Namdalen finansieres ved bruk av næringsfond	100 000			
Ungdomsklubben. Redusert aktivitet og utstyr	15 000			
Kulturskolen. Reduksjon lærerressurser og fagtilbud	30 000			
Bibliotek. Redusert vikarlønn og ekstrahjelp	25 000			
Kuben. Redusert markedsføring og informasjon ut.	20 000			
Ungdommens kulturmønstring. Fjernet budsjett skyssutgifter	15 000			
Fordelt rammeinnsparing fom. 2024		200 000		
SUM	635 000	360 000		
Ramme 5 Kirkeformål				
Generell innsparing - omstilling	200 000	100 000		
Sum innsparing/omstilling ramme 1 - 9	4 829 000	2 737 000	276 000	
Bruk av disposisjonsfond for finansiering av prosjekt stilling	835 000	835 000	835 000	
Bruk av rentereguleringsfondet		1 489 000		
Bruk av disposisjonsfond vedr. innføring helseplattformen		1 850 000	1 850 000	
I tillegg kommer forventet lønnsøkning for 2023.	4 500 000			
SUM	10 164 000	6 911 000	2 961 000	

Totalt omstillingsbehov som ligger inne i økonomiplanperioden fordelt på det enkelte år er som følger: Altså innsparing på kr 10,2 mill i 2023, og ytterligere kr 6,6 mill i 2024 og nye nesten 3 mill i 2025. Da er vi slik det ser i pr. nå, i mål fom 2025 slik at vi fom 2026 kan starte oppbyggingen av fond igjen. Viktig å merke seg at det i forbindelse med investeringsprosjektet på helseplattformen er lagt inn en forventet innsparing på ramme 3. Dette utgjør anslagsvis 1,9 mill pr. år og kommer i tillegg til det som ligger i tabellen ovenfor.

Vi ser ovenfor at det foreligger store utfordringer for å komme i balanse i årene som kommer. Omstillingsbehovene er fordelt på de ulike rammeområdene. Det er viktig å merke seg at dette kun er anslag og at fordelingen mellom rammeområdene kan måtte endres underveis i perioden. For å komme frem til en fordeling mellom rammene har vi benyttet kostratall – analyser fra ks – og sett på hvilke områder vi bruker mer penger enn landssnittet og hvilke områder vi benytter mindre på

enn landssnittet. Viktig å merke seg at forventet lønnsøkningen ikke er kompensert. Det forventes at denne hentes inn på egen ramme.

14.3 Nærmere beskrivelse av hvert enkelt omstillingstiltak.

14.3.1 Prosjektet Samskaping

Dette er et prosjekt som skal lage modeller og systematisere/ koordinere samhandlingen mellom frivilligheten og kommunen, samt bidra til bedre samhandling internt i frivilligheten. Det er satt opp fire hovedaktiviteter i prosjektet:

1. Samhandlingen mellom kommunen og frivilligheten
2. Samhandling internt i frivilligheten
3. Synliggjøre det arbeidet som gjøres i frivilligheten
4. Frivillighetssentralens rolle i kommunen

Prosjektet skal gå over 1 år, september 2022 til september 2023. Prosjektet er forankret i Kommuneplanens samfunnsdel.

Prosjektet har fått et tilskudd på kr 300.000,-. Prosjektet skal drives innenfor rammen av nåværende personalressurs, det vil si at det defineres prosjektledere ansatt innenfor ramme 1. Det medfører merinntekt for en tidsbegrenset periode tilsvarende omstillingsmål på kr 300.000,- for 2023.

14.3.2 Maks antall plasser og redusert åpningstid SFO Grong og Harran.

En har sett gjennom pandemien, at det har fungert med redusert åpningstid ved SFO. Erfaringer etter pandemien, viser også at åpningstiden ikke nyttes fullt ut. I dag har SFO åpningstid fra kl 07:00 – 16:30. Det foreslås å endre åpningstid til kl 07:30 – 16:00 ved begge SFO-tilbudene. I tillegg foreslås det at en definerer maks plasser ved den enkelte SFO, hvor forslaget er 55 plasser ved GBU og 15 plasser ved Harran. For GBU vil dette forslaget utgjøre reduksjon av lederressurs på om lag 50% (fra i dag 100%). For Harran vil det ikke utgjøre noen innsparing og definere maks plass til 15 plasser. Det vil være naturlig at ved søknader til SFO, vil 1.klassing og sårbare elever prioriteres først, så 2.klassing, 3. klassing og til slutt 4.klassingen.

14.3.3 Nedlegging en barnehage.

Grong kommune har i dag fire barnehager. En ser ut fra barnetall i dag og ut fra prognoser i årene fremover, at en har plass for alle barnehagebarn i 3 barnehager, da en i dag ikke benytter alle plasser ved de fire barnehagene. Pr november 2022 er det 93 barn som går i barnehage i Grong kommune (se tabell). Barnehagene er godkjent for visst antall plasser basert på tilgjengelig areal og alder på barna. I dag er det plass for mellom 142-147 barn i de fire barnehagene (se tabell). Prognoser sier at en fremover kan legge til grunn 20 barnehagebarn pr år. I tillegg må en hensynta barnehagebarn i forbindelse med bosetting av flyktninger. I forhold til erfaringstall for hele barne- og ungdomskullet, er et estimat på 25 barn pr år et snitt som er relevant pr i dag. Da er det ikke hensyntatt eventuell nedgang som prognoser viser til de nærmeste årene, samt barn 0år er tatt med. I henhold til KOSTRA var det i 2021 94% av andelen barn i barnehage, og det var registret 103 barn i alderen 1-5 år. Det skulle tilsi et antall på rundt 97 barn i 2021 som gikk i barnehage. Med andre ord er antall barn i barnehage versus kapasiteten ikke tilpasset hverandre. For eksemplets sin del, vil nedleggelse av Ekker eller Bergsmo gi en kapasitet på mellom 109 (114) – 113 (118) plasser. Det er ikke tatt stilling til hvilken barnehage som skal legges ned, men en ser at innsparingspotensial vil være noe det samme uansett avdeling. I antydning innsparingspotensial er det hensyntatt driftskostnad for bygg og det er hensyntatt reduksjon av bemanning. Nedleggelse av ulike barnehager vil gi ulike utfordringer, og må derav utredes videre ved eventuelt vedtak av dette budsjettforslaget fra kommunedirektøren. Men en er fullt oppmerksom på at det vil medføre endret/økt reisevei for noen barn for å komme seg til barnehage.

Barn i barnehagene pr november 2022

	Småbarn	Storbarn	Antall barn pr bhg
Ekker	8	12	20
Rønningen	12	27	39
Bergsmo	5	13	18
Harran	4	12	16
Sum antall barn	29	64	93

Antall godkjente plasser i barnehagene

	Småbarn	Storbarn	Antall plasser pr bhg
Ekker	12	21	33
Rønningen	12(+14*)	18(+19*)	30(+ 14 eller +19)
Bergsmo	11	18	29
Harran	13	23	36
Sum antall plasser			128(+ 14 eller + 19)

*Rønningen er godkjent med enten + 14 småbarn, eller +19 storbarn, eller en kombinasjon av dette.

14.3.4 Reduksjon tilsvarende en lærerstilling.

Dette tiltaket er foreslått som et felles tiltak for GBU og Harran, avd skole. Ved å redusere tilsvarende en lærerstilling til sammen ved GBU og Harran, avd skole, vil en ha en innsparing med om lag kr 750.000,-. Det er ikke lagt føring på at det skal være lærerressurs, kan altså være fagarbeider eller assistentressurs, evt en kombinasjon.

En har gjennom prosjektet med PWC sett på ressursbruk ved skolene i Grong kommune. En har tatt ned ressurser gjennom 2022, men ser at det kan være mulig å ta ned noe mer. Dette tiltaket vil naturlig virke inn på bla styrking av ressurser i klasserommet, men en må da se på hvordan ressurser utnyttes i dag og mulighetsrommet en har ved den enkelte skole ved en reduksjon.

14.3.5 Redusert åpningstid to barnehager.

En har sett gjennom pandemien at det har fungert med redusert åpningstid i barnehagene. Det opplevdes fra barnehagene, at nærværet var større, når en hadde redusert åpningstid under pandemien. I tillegg rapporteres det fra enkelte avdelinger, at åpningstiden ikke blir benyttet fullt ut(kl 07.00 - 16.30). Forslaget om redusert åpningstid for to barnehager, betyr at åpningstiden endres til kl 07.30 - 16.00 for disse avdelingene. Det vil nok være krevende for enkelte yrkesgrupper og pendlere med reduksjon av åpningstid. Derfor foreslås det ikke redusert åpningstid for alle barnehagene.

14.3.6 Multidose/turnuser/brannvarsling

Det brukes i dag store ressurser på opplegging av medisiner i dosett til brukere av hjemmetjenesten. Hvis man lykkes med å få flere brukere over på ordningen med multidose, vil dette kunne frigjøre personell til andre oppgaver. Noe av denne frigjorte ressursen kan tas inn. For at dette skal lykkes er man avhengig av at vi har leger på plass i alle stillinger.

En gjennomgang av oppgavefordeling mellom yrkesgruppene er blitt mer og mer aktualisert de siste årene. Kompetansemangel innenfor flere fagfelt som sykepleiere og helsefagarbeidere tilsier at man må se på hvem som utfører hvilken arbeidsoppgave. I den sammenheng vil det være riktig å se på bemanningsplaner, turnus, etc. Likeledes må det sees på hvordan ressursene mellom avdelingene innenfor pleie og omsorgssektoren utnyttes.

I dag er det to forskjellige brannvarslingsanlegg i byggene ved Miljøarbeidertjenesten. Dette medfører at man er avhengig av at det er personell fysisk til stedet i begge byggene også på natt. Ved å koble disse systemene sammen kan man, hvis det er faglig forsvarlig, kunne klare seg med felles ressurs på natt. Dette vil kunne redusere personalkostnaden på natt. Det forutsettes da at det er brukere som kan overvåkes med digitale hjelpemidler, sett i forhold til gjeldende lovverk.

14.3.7 Privatisering vei.

Det er tatt utgangspunkt i å privatisere 8,7 km kommunal veg som kan gi en besparelse på kr. 440 000 årlig. For 2023 er det innlagt halvårsvirkning da omklassifisering etter vegloven krever prosess og tidsbruk.

Spørsmål vedrørende mulighet for å privatisere veier i boligfelt dukket opp i budsjettdrøftinger.

Dette er en mer komplisert og lengre prosess. Her er det en del juridiske forhold som må avklares.

Hvis det skulle bli aktuelt å gå videre med dette må det legges frem en egen utredning hvor utfallet er så usikkert at det ikke vil være mulig å legge inn forventninger til innsparinger i 2023. Det må også forventes kostnader til kjøp av tjenester for gjennomføring av en slik prosess.

14.3.8 Delfinansiering næringskonsulent og Visit Namdalen

Det foreslås at deler av lønnskostnader til næringsrådgiver, tilsvarende 150.000, - finansieres gjennom bruk av næringsfondet. Det er vedtatt at næringsmidlene kan benyttes til slikt formål.

Det er foreslås i tillegg at Grong kommunes bidrag inn i Visit Namdalen finansieres med bruk av næringsfondet med kr. 100.000, - Dette er en virksomhet som har til formål å promotere reiselivsnæringen, og kan derav komme inn under formålet til næringsfondet.

14.3.9 Innsparing kultur.

Det er innarbeidet en reduksjon på kultursiden med kr. 105 000. Dette er fordelt slik:

- Ungdomsklubben (kr.15 000), - Grong kulturskole (kr.30 000), - Biblioteket (kr. 25 714),
- Kulturhuset Kuben (kr.20 000), - Ungdommens kulturmønstring (15 000).

Konsekvensene av dette blir:

For ungdomsklubben blir det mindre penger til tiltak. Grong kulturskole får noe redusert fagtilbud. Fagtilbudet rytme og ro blir ikke videreført. I tillegg må andre fagtilbud vurderes nærmere etter at søknadsfristen er utgått.

I biblioteket blir det avsatt mindre til innleie av vikarer/ekstrahjelp.

For kulturhuset samlet sett blir det redusert markedsføring av kulturhuset og arrangement.

Når det gjelder ungdommens kulturmønstring blir det kun muligheter til å finansiere eget lokalt arrangement.

14.3.10 Hoga heim

Kommunene Overhalla, Høylandet og Grong har sammen initiert et samarbeidsprosjekt benevnt Hoga Heim. Det er utarbeidet et forprosjekt som etter hvert avløses av et hovedprosjekt. Det er mottatt tilsagn på prosjektmidler og budsjettert med tilskudd Grong kommune kr. 60.000, - som dekker merarbeidet til næringskonsulenten i forprosjektet.

14.4 Oppsummert omstillingsbehov ved et aktivitetsnivå som er tilpasset kommunens inntekter uten bruk av fond.

Anslag omstilling/effektiviseringsbehov	2023	2024	2025	2026	Sum omstilling fra 2022 nivå til 2026 nivå
Ramme 1 Adm. og fellesutgifter	300 000				300 000
Ramme 2 Oppvekst og familie	3 444 000	1 157 000	137 000		4 738 000
Ramme 3 Helse og omsorg	250 000	820 000	139 000		1 209 000
Ramme 4 Teknisk, kultur, næring, jord/skog mm	635 000	360 000			995 000
Ramme 5 Kirkeformål	200 000	100 000			300 000
Bruk av disposisjonsfond/flyktningefond	835 000	835 000	835 000		
Bruk av disp.fond til helseplattformen		1 850 000	1 850 000		
Bruk av rentereg. fond		1 489 000			
Anslag lønnsøkning 2023 red. med beløpet avsatt til lønnsøkn	4 500 000				
SUM inkl. fondsbruk	10 164 000	6 611 000	2 961 000		

14.5 Sluttkommentar

Driftsressurser i Grong kommune er gjennom en tid blitt redusert for å kunne tilpasse seg de rammer som tildeles. I tillegg har vi erfart utfordringer med lavere inntekter på for eksempel salg av kraft, og tilførsel av nye oppgaver og ansvarsområder. Generelle innsparingskrav er blitt lojalt fulgt og mange dyktige ledere og ansatte har gjort tilpasninger for å kunne imøtekomme disse kravene. Noen ganger har forventninger på gjennomføringstid i budsjett ikke passet med realitetene, men en ser at med noe mer tid klarer en å gjennomføre tilstrekkelig med tiltak.

Dette har ført til klart mindre marginer for fleksibel drift og oppgaveforvaltning, og en ser også at det påvirker en del ansatte i forhold til kapasitet og ønsker om grad av oppgavegjennomføring.

Dessverre må Grong kommune bare jobbe videre med slike tiltak for å komme i havn med en drift som er bærekraftig i forhold til tilgjengelige økonomiske midler.

Nominell vekst i frie inntekter for Grong kommune fra 2022 til 2023 er beregnet til 3,2%, noen som er lavere enn landssnittet. Dette er den største inntektskilden for drift av en kommune, og selv om det finnes andre mindre inntektskilder, er de vanskelige å påvirke og har klare utgifter tilknyttet seg. For eksempel får vi tilskudd av ulik art for å motta flyktninger, men det har også en utgiftsside som vi må sørge for slik at mottak og integrering går bra.

Dessverre vet vi ikke i dag helt sikkert hvordan slike inntekter blir i 2023. For eksempel på salg av kraft får vi ikke vite selvkosten før godt ut på nyåret. Derfor har vi benyttet erfaringstall for 2022 og det må påregnes reguleringer i løpet av 2023.

Basert på tidligere vedtak som var etablert på bakgrunn av blant annet KOSTRA tall og vurdering av effektiviseringskapasitet, fikk sektorene i oppdrag å jobbe med et budsjett for 2023 som var på samme nivå som for budsjettåret 2022. Det betyr igjen at «ostehøvelen» ble verktøyet i første runde. Det ble jobbet meget godt med denne utfordringen, og flere klarte å komme til dette nivået. I dette ligger det flere tiltak som reduserer kapasitet og begrenser kommunens evne til å gjennomføre alle ønskede tiltak. Dette er viktig å ha med seg før en leser forslag til videre tiltak som er beskrevet i dette budsjettforslaget.

Dessverre er det urealistisk at alle kunne klare dette, og da mest med henblikk på nye oppgaver eller nye ansvar som for eksempel på barnevern.

Da ble oppgaven i runde 2 å komme med konkrete tiltak, ikke bare for å komme ned på 2022 nivå for sin egen sektor, men for å gjøre det for helheten Grong kommune.

I dette budsjettforslaget er det da fremmet forslag om flere konkrete ting som vil både utfordre og skape debatt. Det er tiltak som vil påvirke både barn og foreldre i både barnehage, skole og SFO. Det vil påvirke arbeidsprosesser og turnuser i helse og omsorg. Tilskudd til næringsetablering reduseres, reduksjoner på kulturområdet og øke kostnaden for enkelte på drift og vedlikehold av veier.

Ikke alle tiltakene vil fremstå som ferdig utredet. Det en etterspør med dette budsjettforslaget, er om det er politisk flertall til at disse tiltakene kan gjennomføres, og dermed utredes mer for å sikre god gjennomføring. En slipper da å gjennomføre unødige utredninger og prosesser som tar ressurser fra en begrenset administrativ kapasitet, og heller benytte disse på de tiltak som det er vilje til å gjennomføre.

Kommunedirektøren foreslår disse tiltakene nå, da mulighetene for å bruke «ostehøvelen» er oppbrukt og vi må ta noen vanskelige valg for å redusere aktiviteten.

Det er forsøkt å skjerme de som er mest sårbare, og tiltakene er utformet slik at det skal være mulig å sikre ivaretagelse av enkelttilfeller innenfor de enkelte tiltakene.

Det å kunne legge fram konkrete tiltak nå, og ikke bare legge generelle innstramninger i rammene er viktig for å kunne hjelpe ansatte med prioriteringer i hverdagen.

Kommunedirektøren får flere bekymringsverdige meldinger fra avdelinger om at de trenger klare føringer for å kunne prioritere mellom de ulike behov og krav som stilles. De aller fleste ansatte merker dette, og trolig spesielt på områder som står i strenge krav fra lov og forskrift og samtidig har

aktiviteter som har forebyggende karakter med som ikke er direkte kravsett.

I den siste tiden ser vi oppslag i media fra andre kommuner der problemstillingen til forventninger og ressurstilgang ikke er mulig å sammenstille. Spesielt ikke i fremtiden. Dette gjelder også for Grong kommune, og signaler om prioriteringer i vanskelige og trange tider må synliggjøres.

Grong kommune har vært meget aktiv over tid, og vært aktiv deltager i mye av det som skjer.

Fortsatt vil kommunen være en samarbeidspart og legge til rette for både aktivitet og utvikling. Men det kan bli med andre virkemåter.

Kommunene som initiativtaker, støttespiller og rådgiver vil fortsatt være viktig, men kanskje noe mer redusert som aktiv part. Reduserte muligheter med økonomiske midler og ansatteressurser setter begrensninger for dette.

Gjennom disse tiltakene ser kommunedirektøren at vi kan begynne å snu overforbruket og mot slutten av perioden se muligheter for avsetning til frie fond. Budsjettet prognoserer et fond som vil ha rundt 14 millioner til disposisjon på slutten av perioden. Med unntak av eventuell innføring av Helseplattformen, er det ikke tatt inn noen former for avvik i drift som kan bety merforbruk. Hverken av enkelttilfeller eller systemutfordringer. Dette må en ha med seg, og av den grunn er det ikke lagt opp til mer planlagt forbruk av fond i perioden.

Et stort usikkerhetsmoment er fremtidige rammer for kommunene. Inflasjon, krig, mangel på varer og lite arbeidsledighet vil nok påvirke oss, men hvordan kan vi ikke si klart om i dag. Det mest åpenbare er økte renter som allerede er i gang. Vi benytter prognosen til Norges bank og ser for oss at 2024 blir det året som vi får mest utfordring med den økte renten. Dette er selvsagt med forbehold om at ikke renten vil være forhøyet i en lengre periode. Derfor er det viktig at en er forsiktig med investeringer til en har mer oversikt over utviklingen på rentemarkedet.

Samtidig er det lagt inn flere store investeringer som for eksempel helsefløyen, og det videreføres tidligere vedtak som for eksempel blålysbygg. Dette er viktige elementer for videre utvikling og sikring av innbyggernes grunnleggende behov for trygghet i sårbare situasjoner.

Økonomisjefen har laget en modell for å synliggjøre hva 1 million vil påvirke drifta over ulike nedbetalingstider. Når en da tar med seg at enkelte investeringer er både 20 og 30 ganger større enn dette, er det klart at det påvirker den ordinære drifta på både kort og lang sikt.

Lån 1 million	År 1	År2	År3	År4	År5
Avdragstid 5 år, rente 4%	234 000	226 000	218 000	210 000	202 000
Avdragstid 10 år, rente 4%	137 000	133 000	129 000	125 000	121 000
Avdragstid 15 år, rente 4%	105 000	102 000	100 000	98 000	96 000
Avdragstid 20 år, rente 4%	89 000	87 000	85 000	83 000	81 000
Avdragstid 30 år, rente 4%	72 000	71 000	70 000	69 000	68 000
Avdragstid 40 år, rente 4%	64 000	63 000	62 000	61 000	60 000
Avdragstid 50 år, rente 4%	59 000	58 000	57 000	56 000	55 000

Til nå har en hatt mye søkelys på utfordringer, og ikke minst de utfordringene som er tilknyttet økonomi. Kommunedirektøren skal være den første til å innrømme at dette har tatt mye fokus, kanskje blitt for mye fokus på utfordringene.

Samtidig ser vi at krav og forventninger ikke reduseres, men heller forsterkes. Vi har det fra brukere/pasienter, fra Statsforvalter og andre tilsynsorganer, og også internt fra egne ansatte og forventning til å kunne gjøre mer enn hva som en får gjort pr i dag.

Noe av dette er på direkte tjenesteytelse og individnivå, men krav til kommunal drift på systemnivå er også økende. Dette ser vi blant annet gjennom ulike tilsyn og resultater av disse. Detaljnivået og systemkravene er strenge og kommunedirektøren opplever at de fleste avvik en får ligger innenfor disse kategoriene. Samtidig hører en også fra tilsynsmyndighetene at de ikke er bekymret for tjenestene og at det har gått ut over noen av brukerne/pasientene. Det er mer potensialet for at det

kan gjøre det på grunn av noen mangler i systemene.

Dette er oppgaver som da kommer på bordet til lederne. Kommunedirektøren har tidligere beskrevet arbeidspresset på ansatte, og vil trekke fram at det er på avdelingsledernivået bekymringen er størst. De strekker seg langt i det praktiske og får samtidig krav på systemnivå, slik at presset kommer fra flere områder. At vi har stødige ledere som klarer å stå i det er viktig, og da må vi også støtte opp rundt dem på flere kanter.

Derfor er det viktig at fokuset på leder- og medarbeiderutviklingen ikke reduseres nå etter at prosjektet er mer eller mindre over. Både politisk og administrativt må en følge dette opp, men også på medarbeidernivået. Deltagelse i både identifisering, men også løsning, må være bredt og det er viktig at ingen trekker seg ut og overlater det til enkelte. Da kan hele prosessen stoppe opp og en får ikke hentet ut gevinstene.

PwC gav klare råd om fokus videre, og det omhandlet omstillings evne og vilje, samt komme i gang med konkrete handlinger i de ulike avdelingene slik at en skaper mer utviklingskraft. På nyåret vil noen ansatte bli skolert i begreper som Agile metode, Lean etc. slik at en får mer kompetanse til å gjennomføre slike handlinger i praksis.

Det er tidligere i dette dokumentet beskrevet prosessen videre, og kommunedirektøren har satt følgende målsetting for videre prosess:

- God arbeidsplass – økt rekrutteringsfortrinn
- Høyere nærvær
- Står stødig i skoa – stolt av det vi gjør
 - Klar prioritering
 - Vet hva som er godt nok og står for det
- Kontinuerlig utvikling av tjenester
 - Medarbeiderdrevet innovasjon
- Økt evne til radikal endring
 - Mer utprøving av nye måter å levere tjenester på
- Høyere effektivitet – bærekraftig drift

Utvikling av både tjenester og hvordan tjenester blir gitt, er viktig for å klare de fremtidige utfordringene. For de som skal ha og får tjenester, må en gjøre endringer. Hvordan tjenestene har blitt gitt før trenger ikke å være de beste med tanke på effekt av ressursbruk. Digital kommunikasjon, velferdsteknologi og mer planmessig bruk av verktøy mener kommunedirektøren kan effektivisere hverdagen for både ansatte og innbyggere/brukere. Hvis de som kan, benytter seg av disse mulighetene, vil det da være rom for alternativer å gi de andre som ikke har mulighet til å bruke disse verktøyene. Med andre ord er det behov for å være smidige som kommune, og må vi finne nye løsninger og være agile slik at vi får de raskere ut i produksjonen.

I en liten kommune går det meste av ressursene til drift, og vi har derfor lagt inn en ny stilling i årets budsjett. Ledergruppen har over tid drøftet muligheten for å ha en slik ressurs slik at vi har noen som kan bidra med søknader, rapporter og andre lignende oppgaver som er essensielle i prosjekter en søker ut eksterne midler til. Det er en prosjektstilling som vi mener kan bli selvfinansierende over tid, og har sikret lønnskostnadene med bruk av fond i tre år. Da må en gjøre en vurdering av hvordan det har fungert både i forhold til utviklingskraft, men også økonomisk. Har det fungert etter intensjonen, anbefaler kommunedirektøren at en slik stilling blir fast del av ressursene i kommunen.

Vi ser at midler til prosjekter er langt lettere å søke ut enn å finne økte ressurser i rammene eller ordinære inntekter. Dette har vi sett eksempler på bare i løpet av 2022.

Kan blant annet nevne midler til felles legesamarbeid i IN4 kommunene og forprosjektmidler til ny satsning på økt rekruttering til kommuner og lokale bedrifter.

Et annet prosjekt som er lagt inn under ramme1 er utvikling av samarbeidet med frivillige lag og organisasjoner. Kommunedirektøren skrev i budsjettokumentet for 2022 at gjennom innbyggerundersøkelsen var det mange i Grong som både var aktiv, men som også ønsket å være

aktiv med utvikling av lokalsamfunnet. Gjennom dette prosjektet håper vi å kunne finne løsninger for å effektivisere dette mer og gjennom felles ressurser fortsette utviklingen av lokalsamfunnet.

En annen global utfordring er klimautfordringene. Budsjettdokumentet har ikke så mange elementer med seg av denne problematikken. En årsak er at kommunenes klima- og energiplan er pr i dag ikke ferdig. Denne vil sette retningen for arbeidet med klimautfordringen, slik at en kan lenke mer til dette i kommende handlingsplaner.

For øvrig vil kommunedirektøren bemerke at det jobbes med dette spørsmålet i Grong kommune selv uten en slik plan. Innen utgangen av året vil kommunene bytte ut flere leasingbiler med fossilt drivstoff, over til helelektriske biler. Dette blir på flere avdelinger, og en får nå testet ut disse bilene før en kommer til ny anbudsrunde. I tillegg har vi klar målsetting om å kunne legge på solcellepaneler på taket av helsefløya når de endelige vedtakene er gjort i forhold til ombygging.

Med dette mener kommunedirektøren at vi har satt gode rammer for både utvikling og bærekraftig drift.

Når det nå skal gjøres vedtak av kommunens øverste politiske ledelse, ser vi at det ikke vil være en enkel oppgave. Kommunedirektøren vil på vegne av administrasjonen takke for det positive samarbeidet som vi opplever. Selv om politikk og administrasjon er og skal være adskilt, er det viktig at en trekker sammen for å klare den satte måloppnåelsen.

Vil til slutt takke alle ledere, ansatte og deres tillitsvalgte for den jobben som er gjort. I tillegg vet kommunedirektøren at dette er utfordrende, og vil takke de som er med på dette og alle andre prosesser. Det er utfordrende å stå stødig i dette og jeg er takknemlig for alle som gjør dette på vegne av Grong kommune som arbeidsgiver og samfunn.

Grong, 14. november 2022

Bjørn Ståle Aalberg
Kommunedirektør

15 Obligatoriske budsjettskjema

15.1 BUDSJETTSKJEMA BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT

ØKONOMIPLANPERIODEN 2023 - 2026

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskudd	-117 140 664	-113 816 000	-122 462 000	-122 462 000	-122 462 000	-122 462 000
Inntekts- og formuesskatt	-62 438 661	-61 835 000	-62 928 000	-62 928 000	-62 928 000	-62 928 000
Eiendomsskatt	-14 247 246	-14 124 000	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000
Andre generelle driftsinntekter	-21 526 277	-18 870 000	-23 278 000	-24 067 000	-24 285 000	-24 497 000
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-215 352 848	-208 645 000	-223 377 000	-224 166 000	-224 384 000	-224 596 000
Sum bevilgninger drift, netto	198 846 985	198 442 000	200 907 000	198 177 000	197 527 000	192 939 000
Avskrivninger	23 078 682	23 585 000	25 779 000	25 456 000	25 262 000	25 134 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	221 925 667	222 027 000	226 686 000	223 633 000	222 789 000	218 073 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	6 572 819	13 382 000	3 309 000	-533 000	-1 595 000	-6 523 000
Renteinntekter	-1 090 627	-1 369 000	-1 369 000	-1 369 000	-1 369 000	-1 369 000
Utbytter	-2 346 181	-2 350 000	-2 350 000	-2 350 000	-2 350 000	-2 350 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 822 825	8 765 000	11 344 000	16 715 000	15 535 000	14 408 000
Avdrag på lån	16 123 008	17 865 000	18 132 000	18 898 000	19 411 000	19 832 000
NETTO FINANSUTGIFTER	20 509 025	22 911 000	25 757 000	31 894 000	31 227 000	30 521 000
Motpost avskrivninger	-23 078 682	-23 585 000	-25 779 000	-25 456 000	-25 262 000	-25 134 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	4 003 162	12 708 000	3 287 000	5 905 000	4 370 000	-1 136 000
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering		892 000	892 000	892 000	892 000	892 000
Avsetning til bundne driftsfond	11 955 994	6 765 000	8 099 000	8 099 000	8 099 000	8 099 000
Bruk av bundne driftsfond	-9 712 061	-10 389 000	-11 444 000	-10 722 000	-10 675 000	-10 638 000
Avsetninger til disposisjonsfond	-6 247 094					2 784 000
Bruk av disposisjonsfond		-9 976 000	-835 000	-4 174 000	-2 685 000	
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	-	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-4 003 161	-12 708 000	-3 288 000	-5 905 000	-4 369 000	1 137 000
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR		0	0	0	0	0

15.2 DETALJERT OPPSTILLING PKT 6 I BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT.

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Sum bevilgninger drift, netto	198 846 985	198 442 000	200 907 000	198 177 000	197 527 000	192 939 000
1 Administrasjon og fellesutgifter	12 006 126	11 622 000	13 347 000	13 347 000	13 346 000	12 511 000
Netto avsetning/bruk frie fond						
Netto avsetning/bruk bunden fond	136 029		-835 000	-835 000	-835 000	
Renter og avdrag	843					
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>12 142 998</i>	<i>11 622 000</i>	<i>12 512 000</i>	<i>12 512 000</i>	<i>12 511 000</i>	<i>12 511 000</i>
2 Oppvekst og familie	90 130 588	83 617 000	85 736 000	84 309 000	83 795 000	83 753 000
Netto avsetning/bruk frie fond						
Netto avsetning/bruk bunden fond	-65 522	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	208					
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>90 065 274</i>	<i>83 567 000</i>	<i>85 686 000</i>	<i>84 259 000</i>	<i>83 745 000</i>	<i>83 703 000</i>
3 Helse og omsorg	77 195 618	75 012 000	85 148 000	86 178 000	86 039 000	82 325 000
Netto avsetning/bruk frie fond						
Netto avsetning/bruk bunden fond	2 117 655	-1 225 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Renter og avdrag						
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>79 313 273</i>	<i>73 787 000</i>	<i>85 173 000</i>	<i>86 203 000</i>	<i>86 064 000</i>	<i>82 350 000</i>
4 Kultur, næring og utvikling	26 328 082	27 019 000	28 073 000	26 854 000	26 854 000	26 854 000
Netto avsetning/bruk frie fond	-90 000					
Netto avsetning/bruk bunden fond	-2 449 204	-3 285 000	-3 199 000	-2 514 000	-2 504 000	-2 504 000
Avskrivninger	-30 066					
Renter og avdrag	4					
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>23 758 816</i>	<i>23 734 000</i>	<i>24 874 000</i>	<i>24 340 000</i>	<i>24 350 000</i>	<i>24 350 000</i>
5 Kirkeformål	2 521 000	2 621 000	2 321 000	2 221 000	2 221 000	2 221 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter	-10 109 072	-816 000	-12 596 000	-13 572 000	-13 572 000	-13 572 000
7 Særregnskap	-81 703	-117 000	-39 000	-77 000	-74 000	-71 000
Netto avsetning/bruk frie fond						
Netto avsetning/bruk bunden fond	-191 987	-83 000	-203 000	-203 000	-203 000	-203 000
Avskrivninger	30 066					
Renter og avdrag	243 624	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-42 000</i>	<i>-80 000</i>	<i>-77 000</i>	<i>-74 000</i>
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*	856 346	-517 000	-1 083 000	-1 083 000	-1 083 000	-1 083 000

15.3 ØKONOMISK OVERSIKTDRIFT - ØKONOMIPLANPERIODEN 2023 – 2026

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskudd	-117 140 664	-113 816 000	-122 462 000	-122 462 000	-122 462 000	-122 462 000
Inntekts- og formuesskatt	-62 438 661	-61 835 000	-62 928 000	-62 928 000	-62 928 000	-62 928 000
Eiendomsskatt	-14 247 246	-14 124 000	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000	-14 709 000
Andre skatteinntekter	-5 825 374	-6 590 000	-6 590 000	-6 590 000	-6 590 000	-6 590 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-15 700 903	-12 280 000	-16 688 000	-17 477 000	-17 695 000	-17 907 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-82 021 949	-70 130 000	-71 425 000	-71 420 000	-71 417 000	-70 952 000
Brukerbetalinger	-13 184 879	-12 719 000	-12 081 000	-12 081 000	-12 081 000	-12 081 000
Salgs- og leieinntekter	-39 701 572	-39 922 000	-43 996 000	-43 996 000	-43 996 000	-43 996 000
SUM DRIFTSINTEKTER	-350 261 248	-331 416 000	-350 879 000	-351 663 000	-351 878 000	-351 625 000
Lønnsutgifter	182 917 437	174 527 000	180 974 000	177 914 000	177 322 000	175 181 000
Sosiale utgifter	29 214 230	29 955 000	26 811 000	26 027 000	25 966 000	25 366 000
Kjøp av varer og tjenester	95 238 362	94 187 000	96 224 000	97 811 000	97 811 000	95 961 000
Overføringer og tilskudd til andre	26 385 355	22 544 000	24 400 000	23 922 000	23 922 000	23 460 000
Avskrivninger	23 078 682	23 585 000	25 779 000	25 456 000	25 262 000	25 134 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	356 834 066	344 798 000	354 188 000	351 130 000	350 283 000	345 102 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	6 572 818	13 382 000	3 309 000	-533 000	-1 595 000	-6 523 000
Renteinntekter	-1 090 627	-1 369 000	-1 369 000	-1 369 000	-1 369 000	-1 369 000
Utbytter	-2 346 181	-2 350 000	-2 350 000	-2 350 000	-2 350 000	-2 350 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 822 825	8 765 000	11 344 000	16 715 000	15 535 000	14 408 000
Avdrag på lån	16 123 008	17 865 000	18 132 000	18 898 000	19 411 000	19 832 000
NETTO FINANSUTGIFTER	20 509 025	22 911 000	25 757 000	31 894 000	31 227 000	30 521 000
Motpost avskrivninger	-23 078 682	-23 585 000	-25 779 000	-25 456 000	-25 262 000	-25 134 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	4 003 161	12 708 000	3 287 000	5 905 000	4 370 000	-1 136 000
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	-1,14	-3,83	-0,94	-1,68	-1,24	0,32
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering		892 000	892 000	892 000	892 000	892 000
Avsetning til bundne driftsfond	11 955 994	6 765 000	8 099 000	8 099 000	8 099 000	8 099 000
Bruk av bundne driftsfond	-9 712 061	-10 389 000	-11 444 000	-10 722 000	-10 675 000	-10 638 000
Avsetning til disposisjonsfond		0	0	0	0	2 784 000
Bruk av disposisjonsfond	-6 247 094	-9 976 000	-835 000	-4 174 000	-2 685 000	-
Dekning av tidligere års merforbruk						
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-4 003 161	-12 708 000	-3 288 000	-5 905 000	-4 369 000	1 137 000
FREMFORT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0	0

15.4 BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING 2023 - 2026

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Investeringer i varige driftsmidler	49 111 361	27 550 000	16 450 000	10 500 000	14 000 000	
Tilskudd til andres investeringer	214 671	0	500 000	400 000		0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	761 877	892 000	892 000	892 000	892 000	892 000
Utlån av egne midler		0	0	0	0	0
Avdrag på lån	2 578 645	0	0	0	0	0
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	52 666 554	28 442 000	17 842 000	11 792 000	14 892 000	892 000
Kompensasjon for merverdiavgift	- 7 922 306	-5 170 000	-2 600 000	-2 000 000	-300 000	
Tilskudd fra andre	- 8 524 933	-200 000		0	0	0
Salg av varige driftsmidler	- 2 843 935	-4 940 000	-2 670 000		0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	- 246 376	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	- 51 560			0	0	0
Bruk av lån	- 33 821 000	-17 240 000	-11 680 000	-8 900 000	-13 700 000	
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	- 53 410 110	-27 550 000	-16 950 000	-10 900 000	-14 000 000	-
Videreutlån	4 744 794	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Bruk av lån til videreutlån	- 4 744 794	- 4 000 000	- 4 000 000	- 4 000 000	- 4 000 000	- 4 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 831 787	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Mottatte avdrag på videreutlån	- 2 560 979	- 1 250 000	- 1 250 000	- 1 250 000	- 1 250 000	- 1 250 000
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	- 729 192	0	0	0	0	0
Overføring fra drift		-892 000	-892 000	-892 000	-892 000	-892 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	729 191	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	- 1 025 643	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	1 769 198	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond						
Dekning av tidligere års udekket beløp						
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	1 472 746	- 892 000	- 892 000	- 892 000	- 892 000	- 892 000
Fremført til inndekning i senere år udekket beløp	-	-	-	-	-	-

DETALJERT OPPSTILLING PUNKT 1 INVESTERING I VARIGE DRIFTSMIDLER

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Helseplattformen					12 000 000	
Varebil vaktmesterne			150 000			
Kjøp av leilighet Trøahugen			1 950 000			
Heis GHO			1 200 000			
Ventilasjon Bergsmo barnehage			300 000			
Renovering leiligheter Trøahaugen			500 000			
Renovering leiligheter/boliger				500 000	500 000	
Renovering hovedkjøkken GHO			500 000			
Ombygging sikkert møterom og kopirom			150 000			
Vurdering grunnforhold næringsområdet Langness			500 000			
Utsifting membran Konovatnet			200 000			
Ny utrykningsbil brann			1 000 000			
Gymbygg Harran					1 500 000	
Nytt tak Harran høydebasseng	548 942					
Overtakelse Biskopli	5 282 500					
Kloakkpumpestasjon Langnes	369 379					
Oppmålingsutstyr	300 659					
Velferdsteknologi	720 594					
Rehabilitering lekasje GBU	764 258					
Brannsentral GHO	518 166					
Brannverntiltak GHO		4 500 000				
Renovering basseng	34 222 113					
Brannstasjon/blålysbygg		18 000 000				
Skallsikring Gho, GBU og admbygg	191 342					
Automatikk ventilasjonsanlegg GBU		200 000				
Kapasitetsøkning Formofoss vannver - Bjørgan	1 529 133					
Pumpestasjon Bjørgan	275 776					
Kapasitetsøkning Formofoss - Bjørgan	323 693					
Stiprosjekt Namsen	110 633					
Kjøleagregat GHO Ventilasjon Aog D fløy	61 831					
Rassikring Formo	32 168					
Vannrenseanlegg Dialyse	88 703					
Grong næringspark infrastruktur	2 565 716					
Flytting av A Urstads båtbyggerverksted	194 105					
Rehabilitering adm. fløy	491 722					
Forprosjekt grong næringspark	236					
Friplassen	30 813					
Utg. salg eiendom	62 215					
Omlegging spillvassedninger Gartland	- 7 729					
Vei Folkhøgskolbakken	434 393					
Renovering helsefløy		300 000	10 000 000	10 000 000		

Handlingsprogram og økonomiplan 2023-2026 – Budsjett 2023

Tak hovedinngang GHØ		300 000				
Solavskjerming mm kommunehus		450 000				
Reserve vannledning under Sanddøla Farstøa - Formo		600 000				
Utbedring Gartland Høydebasseng		500 000				
Ny pumpestasjon Litjåa		600 000				
Ladestasjon kommunens EL-biler		1 000 000				
Utbedring Nes vei		600 000				
Nytt autovern		250 000				
Nytt biblioteksystem		250 000				
SUM	49 111 360	27 550 000	16 450 000	10 500 000	14 000 000	-

DETALJERT OPPSTILLING Aksjer og andeler

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Egenkapitalinnskudd KLP	761 877	892 000	892 000	892 000	892 000	892 000

DETALJERT OPPSTILLING Salgsinntekter

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Salg av boliger	- 2 843 935	-4 940 000	- 2 300 000			
Salg utrykningsbil			-370 000			
SUM	- 2 843 935	- 4 940 000	- 2 670 000		-	-

15.5 INVESTERINGSBUDSJETT FOR 2023 PÅ KONTONIVÅ.

	Beskrivelse	Budsjett 2023
7205	Formidlingslån	
05100	Avdrag på lån	1 250 000
05200	Utlån	4 000 000
09100	Bruk av lån	-4 000 000
09200	Avdrag på utlån	-1 250 000
	Netto Formidlingslån	0

7528	Varebil Vaktmester	
02100	Kjøp av bil	150 000
	Sum	150 000

7603	Egenkapitalinnskudd i KLP	
05292	Egenkapitalinnskudd	892 000
	Netto Egenkapitalinnskudd i KLP	892 000

7642	Renovering leilighet Trøahaugen	
02300	Tjenester vedr. nybygg og anlegg	400 000
04290	Merverdiavgift	100 000
	Sum	500 000

7678	Salg boliger 2023	
06701	Salg av boliger	-2 300 000
	Netto Salg boliger	-2 300 000

7533	Ventilasjon Bergsmo Barnehage	
02301	Tjenester vedr. Nye tekniske anlegg	240 000
04290	Merverdiavgift	60 000
	Sum	300 000

7614	Helsefløy forprosjekt	
02300	Tjenester vedr. nybygg	8 000 000
04290	Merverdiavgift	2 000 000
	Sum	10 000 000

7523	Kjøp av leilighet Trøahaugen Vest	
02850	Kjøp av bygninger	1 950 000
	Sum	1 950 000

	Beskrivelse	Budsjett 2023
--	-------------	---------------

7520	Utskifting membran Konovatnet fellesvannverk	
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	200 000
	Sum	200 000

7532	Heis GHO	
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	960 000
04290	Merverdiavgift	240 000
	Sum	1 200 000

7714	Investeringstilskudd Harran Kirke	
04700	Diverse tilskudd	500 000
	Sum	500 000

7522	Vurdering Grunnforhold Langnes	
02303	Tjenester vedr. nyanlegg parker/uteområde	400 000
04290	Merverdiavgift	100 000
	Sum	500 000

7525	Renovering hovedkjøkken GHO	
02300	Tjenester vedr. nybygg/anlegg	400 000
04290	Merverdiavgift	100 000
	Sum	500 000

7530	Ombygging sikkert møterom og kopimaskinrom	
02300	Tjenester vedr. bygg og anlegg	120 000
04290	Merverdiavgift	30 000
	Sum	150 000

16 Vedlegg Gebyrregulativ

	Prosentvis endring	Økning i kroner	Ny sats fom. 1.1.2023
ENDRING AV VANN- AVLØP- RENOVASJON OG FEIEGEBYRENE FRA 1.1.2023. (ekskl. mva.)			
Engangsgebyr tilknytning			2 000,-
Abonnementsgebyr vann - næring	10,0%	139,-	1 524,-
Abonnementsgebyr vann - bolig	10,0%	19,-	1 524,-
Abonnementsgebyr avløp - næring	15,0%	285,-	2 157,-
Abonnementsgebyr avløp - bolig	15,0%	285,-	2 157,-
Vannmåler- enhetspris for vann kr/m ³	10,0%	1,-	10,70
Vannmåler- enhetspris for avløp kr/m ³	10,0%	1,65	18,18
Årsleie vannmåler inntil 25 millimeter	uendret		323,-
Årsleie vannmåler inntil 26 -50 millimeter	uendret		486,-
Årsleie vannmåler over 51 millimeter	uendret		809,-
Gebyr for manglende måleravlesning			1 100,-
Vann Sats 1 - inntil 150 m ² bruksareal	10,0%	175,-	1 921,-
Vann Sats 2 - mellom 151 m ² – 200 m ² bruksareal	10,0%	233,-	2 560,-
Vann Sats 3 - mellom 201 m ² – 250 m ² bruksareal	10,0%	291,-	3 197,-
Vann Hytter, fritidshus (Inkl. Bjørgan)	10,0%	87,-	960,-
Avløp Sats 1 - inntil 150 m ² bruksareal	10,0%	298,-	3 274,-
Avløp Sats 2 - mellom 151 m ² – 200 m ² bruksareal	10,0%	397,-	4 363,-
Avløp Sats 3 - mellom 201 m ² – 250 m ² bruksareal	10,0%	496,-	5 454,-
Avløp Hytter, fritidshus (Inkl. Bjørgan)	10,0%	149,-	1 637,-
Renovasjon Abonnement 140 l	19,5%	706,-	4 324,-
Renovasjon Abonnement 240 l	19,5%	784,-	4 804,-
Renovasjon Abonnement 360 l	19,5%	916,-	5 539,-
Abonnement samarbeid overflate bunntømt og nedgravd	19,5%	784,-	4 804,-
Minstegebyr ved innvilget fritak	19,5%	157,-	961,-
Skifte av beholder, pr beholder	19,5%	41,-	252,-
Heimekompostering, rabatt	19,5%	41,-	252,-
Hytterrenovasjon (fritidsbolig)	22,5%	206,-	1 121,-
Tillegg for stativ mellom 10-30 meter fra godkjent veg	19,5%	107,-	654,-
Tillegg for stativ mellom 30-50 meter fra godkjent veg	19,5%	214,-	1 311,-
Caravanoppstilling	22,5%	100,-	556,-
Slamtømming Pris pr. tank 0-5 m3. Tømmes årlig	10,0%	190,-	2 090,-
Slamtømming Pris pr. tank over 5 m3. Tømmes årlig	10,0%	224,-	2 463,-
Slamtømming Pris pr. tank 0-5 m3. Hytte/fritidsbolig Tømmes hvert 2. år (årlig pris)	10,0%	95,-	1 045,-
Ekstratømming 0-5 m3 gjelder også hytte/fritidsbolig	10,0%	190,-	2 090,-
Ekstratømming over 5 m3 gjelder også hytte/fritidsbolig	10,0%	224,-	2 463,-
Nødtømming 0-5 m3 gjeler også hytte/fritidsbolig	10,0%	493,-	5 421,-
Tillegg pr. m3 over 5 m3 gjelder også hytte/fritidsbolig	10,0%	39,-	426,-
Et pipeløp på en bygning	uendret		453,-
For andre og/eller flere pipeløp	uendret		291,-
Feiing fritidsbolig	uendret		265,-
Fjerning av beksot eller andre oppdrag, pr. time	uendret		750,-

BETALINGSSATSER 2022 I BARNEHAGE, SFO, MUSIKK- OG KULTURSKOLEN			
Barnehage - heltid		-315,-	3 000,-
Barnehage - 80% plass		-40,-	2 800,-
Barnehage - 60% plass	5%	115,-	2 410,-
Barnehage - 40% plass	5%	85,-	1 730,-
Dagsats for kjøp av enkeltdager	5%	15,-	355,-
Matpenger helplass		90,-	300,-
Matpenger 80% plass		70,-	240,-
Matpenger 60% plass		70,-	180,-
Matpenger 40% plass		30,-	120,-
For sein henting 10 min.		10,-	245,-
SFO, Helplass, 1. trinn	5%	55,-	1 190,-
SFO, 80%, 1. trinn	5%	35,-	660,-
SFO, 60%, 1. trinn			0,-
SFO, 40%, 1. trinn			0,-
Ettermiddagstilbud, 1. trinn	5%	20,-	460,-
Korttidstilbud, 1. trinn			0,-
Kjøp av enkeltdager SFO, 1. trinn	5%	10,-	245,-
SFO, Helplass, 2-4 trinn	5%	130,-	2 770,-
SFO, 80%	5%	115,-	2 450,-
SFO, 60%	5%	95,-	1 985,-
SFO, 40%	5%	70,-	1 440,-
Ettermiddagstilbud	5%	100,-	2 150,-
Korttidstilbud	5%	40,-	805,-
Kjøp av enkeltdager SFO	5%	10,-	245,-
For sein henting SFO,	5%	10,-	245,-
Norskopplæring uten rett og plikt		1 200,-	3 500,-
Søskenmoderasjon - barnehage og skolefritidsordning			
1. søsken:	30 % moderasjon		
2. eller flere søsken:	50 % moderasjon		
Instrumentopplæring	5%	Ny sats fra 1.8.2023	3 800,-
Musikkmore	5%	Ny sats fra 1.8.2023	2 800,-
Musikkbarnehage	5%	Ny sats fra 1.8.2023	2 000,-
Hobbyaktivitetskurs	5%	Ny sats fra 1.8.2023	2 800,-
BETALINGSSATSER FOR PRAKTISK BISTAND M.M. 2023			
Middag		5,-	85,-
Matombringning Tørrmat (frokost/kvelds)		6,-	101,-
For beboere i tryde- og omsorsboliger GHO som har kaffeservering med tilbehør på sykeheimen og servering for egne besøkende		5,-	180,- / mnd
Besøkende – middag		9,-	149,-
Besøkende - tørrmåltid		6,-	91,-
Hjemmetjenestene – under 2 G		5,-	105,-
Hjemmetjenestene – mellom 2 og 3 G		9,-	148,-

Hjemmetjenestene – mellom 3 og 4 G		30,-	215,-
Hjemmetjenestene – mellom 4 og 5 G		16,-	273,-
Hjemmetjenestene – over 5 G		18,-	303,-
Trygghetsalarmer, månedsleie			295,-
Vaskeritjenester, pris pr. del		2,-	24,-
Faste vaskeritjenester		11,-	256,- / mnd.
Dagsentertilbud, pr. dag (nytt)Følger nasjonal sats.		21,-	196,-

Bevilgningsgebyr på kommunal salgsbevilgning 2023.

Bevillingsgebyr for salgs- og skjenkebevillinger for 2023 fastsettes med hjemmel i Alkohollovens § 1-7 med tilhørende forskrift, jf. alkoholforskriftens § 6-2. Grong kommune vil benytte forskriftens satser. Skjenkebevillinger: For bevillingshavere med sesongåpning/ lav omsetning av alkohol, kan lavere bevillingsgebyr fastsettes. Hvem dette kan gjelde, framgår av tidligere praksis. For skjenkebevilling ved enkelt bestemt anledning, fastsettes det også en gebyrsats for 2023. Denne satsen kan kommunen selv bestemme og foreslås med følgende beløp for 2023;

- Bevilling for enkelt bestemt anledning kr 500,- med tillegg av kr 100,- pr. dag ut over 1 dag.

Tilsynsavgift tobakksvarer

Tilsynsavgift for salg av tobakksvarer fastsettes med hjemmel i tobakkssalgsforskriften § 33. Grong kommune innfører tilsynsavgift for salgssteder for tobakksvarer og tobakksurrogater til forbruker. For 2023 fastsettes avgiften til kr 2.500,-.

--	--	--	--

Gebyr etter Gravplasslovens § 21.

Gravferdsremoner for utenbygdsboende			3 730,-
Kistegravlegging for utenbygdsboende			5 400,-
Urnedsettelse for utenbygdsboende			1 140,-
Vigsel i kirke; For utenbygdsboende par og for medlemmer av andre trossamfunn. For par der minst en er medlem av Den norske kirke og br i soknet. Kr 0,-.			3 730,-

17 Kommunestyrets vedtak av 15.12.2022.

18 Vedlegg: Oversikt over investeringstiltak som er lagt inn i perioden 2023-2026.

Prosjekt 7716 Helseplattformen									
Beskrivelse	Investering 12 mill - lagt med avskrivningstid på 15 år. Det er sannsynlig at denne kostnaden vil øke noe. Fordelingen mellom investering og drift er fortsatt ukjent. Driftskostnader prosjektet 3,7 millioner, fordelt jevnt på 2 år. Driftskostnader drift i etterkant - anslag 200 pr. år Lisenser - anslått mindre utgift på bortfall av gamle system/lisenser - 100.000,-.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02301 Tjenester vedr. nye tekniske anlegg					0	0	12 000 000	0	12 000 000
09100 Bruk av lån					0	0	-12 000 000	0	-12 000 000
Sum investeringer					0	0	12 000 000	0	12 000 000
Sum lån					0	0	-12 000 000	0	-12 000 000
Sum renter					0	0	240 000	456 000	696 000
Sum avdrag					0	0	400 000	800 000	1 200 000
					2023	2024	2025	2026	Totalt
Driftskonsekvenser									
Sted	Ansvar: Administrasjon helse og omsorg (3000)								
11240 Kjøp av tjenester					0	1 850 000	1 850 000	0	3 700 000
14290 Merverdiavgift					0	462 500	462 500	0	925 000
17290 Komp. for merverdiavgift driftsregnskap					0	-462 500	-462 500	0	-925 000

Handlingsprogram og økonomiplan 2023-2026 – Budsjett 2023

Sted	Ansvar: Reservert for tilleggsbevilgninger (3800)								
10100 Lønn faste stillinger					0	0	0	-1 450 000	-1 450 000
10900 Arb.givers andel pensjonspr. KLP					0	0	0	-323 785	-323 785
10990 Arbeidsgiveravgift					0	0	0	-90 463	-90 463
Sted	Ansvar: Avsetning og bruk av disposisjonsfond (9802)								
19400 Bruk av disposisjonsfond					0	-1 850 000	-1 850 000	0	-3 700 000
SUM NETTO					0	0	640 000	-608 248	31 752
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7528 Varebil Vaktmester

Beskrivelse	Behovet er relatert til kommunens forpliktelser med transport av hjelpemidler, flytteoppdrag blant annet flyktninger, grønt sesongen og til bruk for generelt driftsopplegg på bygg og anlegg.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02100 Kjøp av biler					150 000	0	0	0	150 000
09100 Bruk av lån					-150 000	0	0	0	-150 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					150 000	0	0	0	150 000
Sum lån					-150 000	0	0	0	-150 000
Sum renter					3 000	5 550	4 950	4 350	17 850
Sum avdrag					7 500	15 000	15 000	15 000	52 500
SUM NETTO					10 500	20 550	19 950	19 350	70 350
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7523 Kjøp av leilighet Trøahaugen vest

Beskrivelse	Kjøp av leilighet med 3 soverom.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02850 Kjøp av bygninger					1 950 000	0	0	0	1 950 000
09100 Bruk av lån					-1 950 000	0	0	0	-1 950 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					1 950 000	0	0	0	1 950 000
Sum lån					-1 950 000	0	0	0	-1 950 000
Sum renter					39 000	76 538	74 588	72 638	262 764
Sum avdrag					24 375	48 750	48 750	48 750	170 625
SUM NETTO					63 375	125 288	123 338	121 388	433 389
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7678 Salg av boliger

Beskrivelse	Salg kommunale boliger 2023;								
	Ravnklovegen 44	1.300.000,-							

	Trøahaugevegen 22	1.000.000,-							
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
06701 Salg av boliger	0	0	0	0	-2 300 000	0	0	0	-2 300 000
Sum annet					-2 300 000	0	0	0	-2 300 000
Netto finansiering helsefløya					-2 300 000	0	0	0	-2 300 000

Prosjekt 7642 Renovering leiligheter Trøahaugen									
Beskrivelse	Rehabilitering av leilighet i Trøahaugen.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02300 Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg					400 000	0	0	0	400 000
04290 Merverdiavgift					100 000	0	0	0	100 000
07290 Komp.for merverdiavgift investeringsregnskap					-100 000	0	0	0	-100 000
09100 Bruk av lån					-400 000	0	0	0	-400 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					500 000	0	0	0	500 000
Sum lån					-400 000	0	0	0	-400 000
Sum mva.komp					-100 000	0	0	0	-100 000
Sum renter					8 000	15 700	15 300	14 900	53 900
Sum avdrag					5 000	10 000	10 000	10 000	35 000

SUM NETTO					13 000	25 700	25 300	24 900	88 900
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7642 Renovering leiligheter/boliger									
Beskrivelse	Renovering leiligheter slik at utleie kan gjennomføres								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02300 Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg	0	0	0	0	0	500 000	500 000	0	1 000 000
09100 Bruk av lån	0	0	0	0	0	-500 000	-500 000	0	-1 000 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					0	500 000	500 000	0	1 000 000
Sum lån					0	-500 000	-500 000	0	-1 000 000
Sum renter					0	10 000	29 625	38 750	78 375
Sum avdrag					0	6 250	18 750	25 000	50 000
SUM NETTO					0	16 250	48 375	63 750	128 375
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7533 Ventilasjon Bergsmo barnehage									
Beskrivelse	Utbedring av ventilasjonsagregatet ved Bergsmo barnehage.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden

Handlingsprogram og økonomiplan 2023-2026 – Budsjett 2023

02301Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	0	0	0	0	240 000	0	0	0	240 000
04290 Merverdiavgift	0	0	0	0	60 000	0	0	0	60 000
07290 Komp.for merverdiavgift investeringsregnskap	0	0	0	0	-60 000	0	0	0	-60 000
09100 Bruk av lån	0	0	0	0	-240 000	0	0	0	-240 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					300 000	0	0	0	300 000
Sum lån					-240 000	0	0	0	-240 000
Sum mva.komp					-60 000	0	0	0	-60 000
Sum renter					4 800	9 240	8 760	8 280	31 080
Sum avdrag					6 000	12 000	12 000	12 000	42 000
SUM NETTO					10 800	21 240	20 760	20 280	73 080
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7701 Renovering Gymbygg Harran

Beskrivelse	Utvendig restaurering av gymbygg med ny taktekking, vinduer og bordkledning.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02510 Materialer vedr. nybygg bygninger/anlegg					0	0	1 200 000	0	1 200 000
04290 Merverdiavgift					0	0	300 000	0	300 000
07290 Komp.for merverdiavgift					0	0	-300 000	0	-300 000

Handlingsprogram og økonomiplan 2023-2026 – Budsjett 2023

investeringsregnskap									
09100 Bruk av lån					0	0	-1 200 000	0	-1 200 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					0	0	1 500 000	0	1 500 000
Sum lån					0	0	-1 200 000	0	-1 200 000
Sum mva.komp					0	0	-300 000	0	-300 000
Sum renter					0	0	24 000	47 100	71 100
Sum avdrag					0	0	15 000	30 000	45 000
SUM NETTO					0	0	39 000	77 100	116 100
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7532 Heis GHO

Beskrivelse	Rehabilitering av heisen ved GHO.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02301 Tjenester vedr. nye tekniske anlegg					960 000	0	0	0	960 000
04290 Merverdiavgift					240 000	0	0	0	240 000
07290 Komp.for merverdiavgift investeringsregnskap					-240 000	0	0	0	-240 000
09100 Bruk av lån					-960 000	0	0	0	-960 000
Sum investeringer, som					1 200 000	0	0	0	1 200 000

finansieres som følger;									
Sum lån					-960 000	0	0	0	-960 000
Sum mva.komp					-240 000	0	0	0	-240 000
Sum renter					19 200	36 960	35 040	33 120	124 320
Sum avdrag					24 000	48 000	48 000	48 000	168 000
SUM NETTO					43 200	84 960	83 040	81 120	292 320
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7614 Helsefløy

Beskrivelse	Det er behov for en ombygging og rehabilitering av H - fløya ved Grong helse-og omsorgstun. Det settes av kr. 300 000 til gjennomføring av et forprosjekt i 2022 med sikte på utførelse av bygningsmessige arbeider i 2023/2024. Forventet salg av boliger på kr 2,3 millioner i 2023 er lagt inn som delfinansiering av dette prosjektet.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02300 Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg					8 000 000	8 000 000	0	0	16 000 000
04290 Merverdiavgift					2 000 000	2 000 000	0	0	4 000 000
07290 Komp.for merverdiavgift investeringsregnskap					-2 000 000	-2 000 000	0	0	-4 000 000
09100 Bruk av lån					-5 700 000	-8 000 000	0	0	-13 700 000
Salg av boliger					-2 300 000				-2 300 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					10 000 000	10 000 000	0	0	20 000 000
Sum lån					-5 700 000	-8 000 000	0	0	-13 700 000

Sum mva.komp					-2 000 000	-2 000 000	0	0	-4 000 000
Sum salg boliger					-2 300 000	0	0	0	-2 300 000
Sum renter					114 000	384 580	535 220	524 260	1 558 060
Sum avdrag					57 000	194 000	274 000	274 000	799 000
SUM NETTO					171 000	578 580	809 220	798 260	2 357 060
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7525 Renovering Hovedkjøkken GHO									
Beskrivelse	Restaurering av hovedkjøkkenet ved Grong helse- og omsorgstun.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02300 Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg					400 000	0	0	0	400 000
04290 Merverdiavgift					100 000	0	0	0	100 000
07290 Komp.for merverdiavgift investeringsregnskap					-100 000	0	0	0	-100 000
09100 Bruk av lån					-400 000	0	0	0	-400 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					500 000	0	0	0	500 000
Sum lån					-400 000	0	0	0	-400 000
Sum mva.komp					-100 000	0	0	0	-100 000
Sum renter					8 000	15 400	14 600	13 800	51 800

Sum avdrag					10 000	20 000	20 000	20 000	70 000
SUM NETTO					18 000	35 400	34 600	33 800	121 800
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7530 Ombygging sikkert møterom og kopimaskin

Beskrivelse	Behov for tilpasning av lokaler etter at barnevern, PPT og familiebasen er samlokalisert i 2 etg. i kommunehuset. Bygging av ett ekstra møterom og tilrettelegging for felles bruk av kopimaskin.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02300 Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg	0	0	0	0	120 000	0	0	0	120 000
04290 Merverdiavgift	0	0	0	0	30 000	0	0	0	30 000
09100 Bruk av lån	0	0	0	0	-150 000	0	0	0	-150 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					150 000	0	0	0	150 000
Sum lån					-150 000	0	0	0	-150 000
Sum renter					3 000	5 775	5 475	5 175	19 425
Sum avdrag					3 750	7 500	7 500	7 500	26 250
SUM NETTO					6 750	13 275	12 975	12 675	45 675
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7522 Vurdering grunnforhold næringsområde Langnes

Beskrivelse	Utarbeidelse av geoteknisk rapport for å dokumentere områdestabiliteten i område planlagt brukt til næringsformål.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
02303 Tjenester vedr. nyanlegg parker/uteområde					400 000	0	0	0	400 000
04290 Merverdiavgift					100 000	0	0	0	100 000
07290 Komp.for merverdiavgift investeringsregnskap					-100 000	0	0	0	-100 000
09100 Bruk av lån					-400 000	0	0	0	-400 000
Sum investeringer, som finansieres følger;					500 000	0	0	0	500 000
Sum lån					-400 000	0	0	0	-400 000
Sum mva.komp					-100 000	0	0	0	-100 000
Sum renter					8 000	15 700	15 300	14 900	53 900
Sum avdrag					5 000	10 000	10 000	10 000	35 000
SUM NETTO					13 000	25 700	25 300	24 900	88 900
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7520 Utskifting membran Konovatnet fellesvannverk

Beskrivelse	Utskifting av membraner ved Konovatnet felles vannverk. Grong kommune er ansvarlig for 21% av drifts- og investeringskostnadene. Det antas en totalramme på 750 000,- for skifte av membranene. Det tilsier 160 000,- det legges inn en margin på 40 000,-.									
						2023	2024	2025	2026	Totalt i

									perioden
02301 Tjenester vedr. nye tekniske anlegg					200 000	0	0	0	200 000
09100 Bruk av lån					-200 000	0	0	0	-200 000
Sum investeringer					200 000	0	0	0	200 000
Sum lån					-200 000	0	0	0	-200 000
Netto finansiering nye tiltak					0	0	0	0	0
SUM NETTO					0	0	0	0	0
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7714 Investeringstilskudd Grong kirke									
Beskrivelse	Det er skissert et behov for restaurering av kirkebygget.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
04700 Diverse tilskudd					0	400 000	0	0	400 000
09100 Bruk av lån					0	-400 000	0	0	-400 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					0	400 000	0	0	400 000
Sum lån					0	-400 000	0	0	-400 000
Sum renter					0	8 000	15 700	15 300	39 000
Sum avdrag					0	5 000	10 000	10 000	25 000
SUM NETTO					0	13 000	25 700	25 300	64 000
DRIFTSKONSEKVENSER									

Prosjekt 7714 Investeringstilskudd Harran kirke									
Beskrivelse	Det er skissert et behov for restaurering av kirkebygget.								
					2023	2024	2025	2026	Totalt i perioden
04700 Diverse tilskudd					500 000	0	0	0	500 000
09100 Bruk av lån					-500 000	0	0	0	500 000
Sum investeringer, som finansieres som følger;					500 000	0	0	0	500 000
Sum lån					-500 000	0	0	0	-500 000
Sum renter					10 000	19 625	19 125	18 625	67 375
Sum avdrag					6 250	12 500	12 500	12 500	43 750
SUM NETTO					16 250	32 125	31 625	31 125	111 125
DRIFTSKONSEKVENSER									